

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wojewódzki Urząd Pracy
w Szczecinie

EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Plany i preferencje zawodowe uczniów szkół gimnazjalnych

Badanie zrealizowane na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie
w ramach projektu
„Regionalny Barometr Rynku Pracy i Edukacji”
współfinansowanego ze środków
Europejskiego Funduszu Społecznego i Budżetu Państwa

Biuro Projektu: "Regionalny Barometr Rynku Pracy i Edukacji"
Wojewódzki Urząd Pracy, ul. A. Mickiewicza 41, 70-383 Szczecin, tel./fax (0 91) 42 56 179
Filia WUP, ul. Słowiańska 15A, 75-846 Koszalin, tel. (0 94) 344 50 19, fax (0 94) 344 50 28

*Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego
i Budżetu Państwa w ramach Poddziałania 6.1.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013*

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. PLANY I PREFERENCJE ZAWODOWE UCZNIÓW SZKOŁ GIMNAZJALNYCH – ANALIZA DANYCH WTÓRNYCH	4
2.1 OGÓLNE INFORMACJE NA TEMAT GIMNAZJÓW I GIMNAZJALISTÓW.....	4
2.1.1 Reforma wprowadzająca system gimnazjalny i kontrowersje z nią związane	4
2.1.2 Egzamin gimnazjalny i jego wyniki	5
2.1.3 Kontynuacja edukacji po ukończeniu gimnazjum	10
2.2 CHARAKTERYSTYKA ZACHODNIOPOMORSKIEGO RYNKU PRACY W ŚWIELE DOSTĘPNYCH DANYCH STATYSTYCZNYCH ORAZ BADAŃ REALIZOWANYCH W PRZESZŁOŚCI PRZEZ WUP W SZCZECINIE	11
2.2.1 Zmiany poziomu bezrobocia w województwie zachodniopomorskim	11
2.2.2 Struktura bezrobocia w województwie zachodniopomorskim	14
2.2.3 Dlaczego bezrobotni nie poszukują pracy	18
2.2.4 Podmioty gospodarcze w województwie zachodniopomorskim	19
2.3 PRZEGLĄD DWÓCH BADAŃ (ZLECONYCH PRZEZ WUP W SZCZECINIE) DOTYCZĄCYCH PLANÓW I PREFERENCJI EDUKACYJNYCH I ZAWODOWYCH UCZNIÓW SZKOŁ GIMNAZJALNYCH W ŚWIELE DANYCH NA TEMAT GOSPODARKI I RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM.....	20
2.3.1 Plany i preferencje związane z wyborem szkoły ponadgimnazjalnej	20
2.3.2 Konsultacje związane z wyborem szkoły.....	21
2.3.3 Wiedza gimnazjalistów na temat rynku pracy	21
2.3.4 Przyszłe plany zawodowe gimnazjalistów	22
2.3.5 Poglądy na temat sukcesu zawodowego i sukcesu osobistego.....	23
2.3.6 Zajęcia pozaszkolne oraz możliwości wsparcia rozwoju.....	23
3. PLANY I PREFERENCJE ZAWODOWE UCZNIÓW SZKOŁ GIMNAZJALNYCH – ANALIZA DANYCH Z BADANIA ZREALIZOWANEGO W 2009R.	28
3.1 CHARAKTERYSTYKA BADANEJ GRUPY	28
3.2 ŚCIEŻKA KONTYNUACJI NAUKI PRZEZ GIMNAZJALISTÓW	30
3.3 POSTAWY GIMNAZJALISTÓW WOBEC NAUKI I PRACY	50
3.4 TRADYCJE EDUKACYJNE W RODZINIE / NAJBLIŻSZYM OTOCZENIU SPOŁECZNYM	57
3.5 PLANY ZAWODOWE GIMNAZJALISTÓW.....	60
3.6 DORADZTWO ZAWODOWE	68
3.7 UMIEJĘTNOŚCI DODATKOWE I AKTYWNOŚĆ POZASZKOLNA.....	71
3.8 OPINIE GIMNAZJALISTÓW NA TEMAT PRACY.....	79
3.9 PODSUMOWANIE.....	83
3.10 METODOLOGIA BADANIA	86
3.11 ZAŁĄCZNIK (KWESTIONARIUSZ)	89

1. WPROWADZENIE

Niniejszy raport składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza z nich to opracowanie dokonane na podstawie danych wtórnych, obejmujące najważniejsze informacje dotyczące zachodniopomorskich gimnazjalistów, ich planów dalszego kształcenia, preferencji zawodowych oraz postaw i wiedzy na temat rynku pracy a także stopnia korzystania z doradztwa zawodowego. Jako kontekst dla analizy danych statystycznych i badań dotyczących planów edukacyjnych i zawodowych gimnazjalistów posłużyły dane na temat gospodarki i rynku pracy w województwie zachodniopomorski (w perspektywnym ujęciu kilku ostatnich lat oraz w kontekście całego kraju). Drugą część stanowi opracowanie dokonane na podstawie danych pierwotnych pochodzących z badania zrealizowanego przez instytut MillwardBrown SMG/KRC we wrześniu 2009 r. na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, w ramach projektu Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Budżetu Państwa w ramach Poddziałania 6.1.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, którego celem było poznanie, opisanie i zdiagnozowanie planów i preferencji edukacyjnych i zawodowych młodzieży szkół gimnazjalnych oraz uzyskanie wiedzy na temat stopnia korzystania młodzieży gimnazjalnej z usług doradztwa i poradnictwa zawodowego. Badanie zostało przeprowadzone wśród uczniów ostatnich klas gimnazjum na terenie województwa zachodniopomorskiego. Badanie zrealizowane zostało na efektywnej próbie 1035 uczniów.

Zebrane informacje i wnioski otrzymane z badania miały służyć nadrzędnemu celowi, jakim jest podniesienie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców województwa zachodniopomorskiego poprzez dostarczenie instytucjom wspierającym rozwój zatrudnienia niezbędnych informacji dotyczących planowanych form i kierunków działań aktywizujących zgodnych z potrzebami regionalnego rynku pracy (regionalnych pracodawców).

2. PLANY I PREFERENCJE ZAWODOWE UCZNIÓW SZKOŁ GIMNAZJALNYCH – ANALIZA DANYCH WTÓRNYCH

Głównym celem niniejszego opracowania jest analiza danych wtórnych obejmująca najważniejsze informacje dotyczące zachodniopomorskich gimnazjalistów, ich planów dalszego kształcenia, preferencji zawodowych oraz postaw i wiedzy na temat rynku pracy a także stopnia korzystania z doradztwa zawodowego. Jako kontekst dla analizy danych statystycznych i badań dotyczących planów edukacyjnych i zawodowych gimnazjalistów służyć będą informacje na temat gospodarki i rynku pracy w województwie zachodniopomorski (w perspektywicznym ujęciu kilku ostatnich lat oraz w kontekście całego kraju). Dane gospodarcze stanowić będą punkt odniesienia oraz źródło komentarzy przy analizie i dyskusji danych na temat gimnazjalistów.

2.1 OGÓLNE INFORMACJE NA TEMAT GIMNAZJÓW I GIMNAZJALISTÓW

2.1.1 Reforma wprowadzająca system gimnazjalny i kontrowersje z nią związane

Gimnazja w polskim systemie oświaty pojawiły się ponownie 1 września 1999r po ponad 50-letniej przerwie. W latach przedwojennych warunkiem przyjęcia do klasy pierwszej czteroletniego gimnazjum było ukończenie 12 roku życia oraz wykazanie się wykształceniem objętym programem sześciu klas szkoły powszechnej. Nauka w gimnazjum kończyła się egzaminem nazywanym małą maturą. Funkcjonowanie gimnazjów zostało przerwane przez drugą wojnę światową. Po wojnie gimnazja zostały zniesione w roku 1948.

Od roku 1999 gimnazjum to drugi, obowiązkowy poziom kształcenia w Polsce (po 6-letniej szkole podstawowej). Uczęszcza do niego młodzież w wieku 13-16 lat. Nauka w gimnazjum trwa 3 lata i kończy się ogólnopolskim egzaminem gimnazjalnym, od którego wyników w dużej mierze zależy przyjęcie do kolejnej – ponadgimnazjalnej - szkoły.

Po zakończeniu etapu kształcenia w gimnazjum uczeń otrzymuje wykształcenie podstawowe. Chociaż potocznie mówi się o wykształceniu gimnazjalnym, to jednak dalej jest to etap nauczania podstawowego, które jest obowiązkowe dla każdego młodego człowieka.

Po dziesięciu latach istnienia gimnazjów reforma szkolnictwa wprowadzająca system gimnazjalny przez jednych jest pochwalana, przez drugich wciąż krytykowana. Głównym celem reformy było podwyższenie poziomu edukacji oraz oddzielenie dzieci młodszych od tych w wieku dojrzewania. Analizując różnego rodzaju przykładowe wypowiedzi ze stron internetowych na temat wad i zalet szkół gimnazjalnych (np. artykuł i komentarze zamieszczone na stronie: <http://www.poranny.pl> z 9 września 2009) czytamy o takich argumentach „za” jak to, że dla młodych nastolatków pożyteczną rzeczą jest szansa rozwijania się i zdobywania doświadczeń w nowym środowisku już po 6 latach szkoły podstawowej. Według wypowiedzi jednego z dyrektorów „uczniowie przychodzący do szkoły licealnej po gimnazjum są bardziej samodzielni i otwarci od tych, którzy niegdyś trafiali do liceum po ośmioletniej

podstawówce”. Jednym z wniosków, jaki nasuwa się na podstawie tego typu wypowiedzi jest to, że dzięki gimnazjom młodzież szybciej uczy się pewnych umiejętności społecznych.

Przeciwnicy reformy często podkreślają, że do gimnazjów jako do nowego – a więc stresogennego – środowiska trafiają dzieci w najtrudniejszym okresie rozwojowym. Jak mówi jedna z nauczycielek: „ledwie do nas przyjdą, zaczynamy ich poznawać, czegoś nauczyć - już odchodzą”. Inna dodaje: „takie częste zmiany są często szokiem dla tych młodych ludzi”. Kolejny pedagog zauważa, że w ramach nowego systemu „Na naukę i przygotowanie się do matury zostaje w praktyce dwa i pół roku. Uczeń nie ma szans na dobre zadomowienie się w szkole i w wiedzy - ani w liceum ani w gimnazjum (...) Obserwuję uczniów, którzy przychodzą do szkół średnich. Często ich wiedza jest powierzchowna i okazjonalna”.

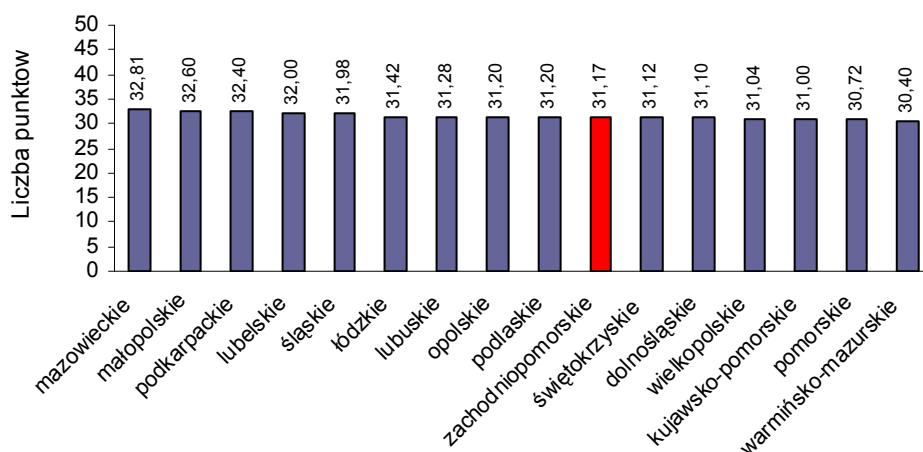
2.1.2 Egzamin gimnazjalny i jego wyniki

Gimnazjum ma za zadanie przygotować ucznia do egzaminu, którego wynik staje się przepustką do szkoły średniej. Wiele szkół ponad gimnazjalnych ustala pułap punktowy, od którego przyjmuje kandydatów. Dobry wynik z testu gimnazjalnego jest więc szansą na dobre, dalsze wykształcenie. Z drugiej strony obecna wiedza i umiejętności gimnazjalistów wpłyną na to jaki poziom reprezentować będą szkoły średnie, do których wejdą poszczególne roczniki.

Jak możemy przekonać się z doniesień Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej (OKE) w Poznaniu (na podstawie „Raportu z egzaminu gimnazjalnego, kwiecień 2009”) wyniki zachodniopomorskich gimnazjalistów w porównaniu z rezultatami krajowymi nie przedstawiają się najlepiej, co ilustrują poniższe wykresy:

Wykres 1

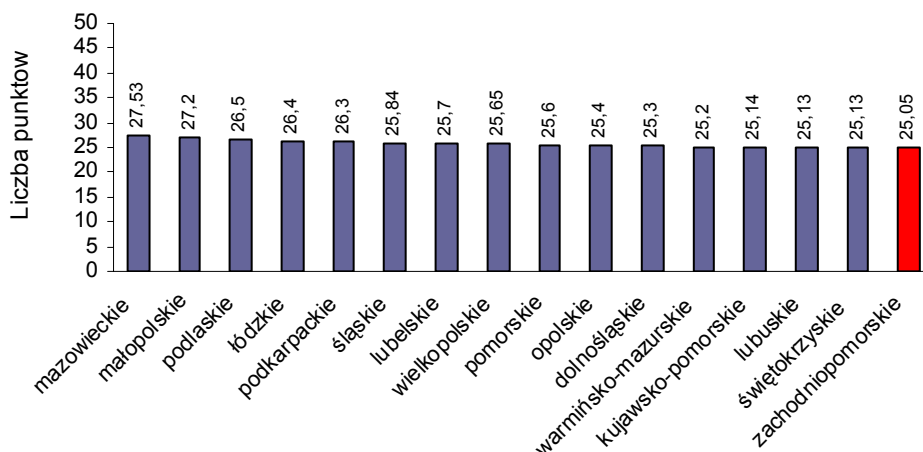
Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w województwach -
część humanistyczna - 2009r.

Źródło: www.oke.poznan.pl

Wykres 2

Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w województwach -
część matematyczno-przyrodnicza - 2009r.

Źródło: www.oke.poznan.pl

W roku 2009 do egzaminu gimnazjalnego (który w obecnym kształcie składa się z trzech części: humanistycznej, matematyczno-przyrodniczej oraz, od niedawna, języka nowożytnego – wprowadzonego jako część egzaminu w roku 2009) w województwie zachodniopomorskim przystąpiło prawie 19,5 tysiąca uczniów ostatniej klasy (ponad tysiąc mniej niż w roku poprzednim (2008). Według statystyk poznańskiej OKE w 2009r w województwie zachodniopomorskim egzamin zdawało:

- 3956 uczniów ostatnich klas gimnazjów z terenów wiejskich (pochodzących z 92 szkół).
- 5969 uczniów z miast do 20 tys. mieszkańców (uczących się w 65 szkołach).
- 4280 uczniów z miast od 20 tys. do 100 tys. (uczących się w 47 szkołach).
- 5216 uczniów z miast powyżej 100 tys. (uczących się w 70 szkołach).

Szkoły niepubliczne stanowią 8,4% wszystkich szkół gimnazjalnych w województwie.

Jeśli chodzi o średnie wyniki punktowe uzyskane przez uczniów podczas egzaminu gimnazjalnego – we wszystkich województwach znajdujących się na terenie działania poznańskiej OKE (lubuskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie) – to są one niższe od rezultatów krajowych. Wyniki uzyskane za każdą część oraz za cały egzamin ilustruje poniższa tabela:

Tabela 1. Średnie wyniki punktowe uzyskane przez uczniów za cały egzamin - z części humanistycznej oraz matematyczno-przyrodniczej.

Egzamin gimnazjalny 2009	Kraj	Okręg	Lubuskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie
W populacji	57,7	56,53	56,43	56,70	56,22
Wieś	-	54,85	54,34	55,45	52,22
Miasto poniżej 20 tys.	-	54,69	55,09	54,56	54,63
Miasto od 20 tys. do 100 tys.	-	57,06	57,43	57,60	55,70
Miasto powyżej 100 tys.	-	61,46	60,15	62,42	60,96
Szkoły publiczne	-	56,39	56,23	56,59	56,03
Szkoły niepubliczne	-	62,28	63,82	60,77	65,29

Źródło: Opracowanie na podstawie danych OKE, Poznań, 2009r.

W każdej z populacji wyszczególnionych w powyższej tabeli uczniowie uzyskali około 5-6 punktów więcej za humanistyczną niż za matematyczno-przyrodniczą część egzaminu, bez względu na lokalizację i status szkół (publiczne, niepubliczne). W świetle omawianego raportu – w trzech województwach na terenie działania OKE w Poznaniu (lubuskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie) wyraźna jest zależność wyników za cały egzamin od typu miejscowości; **średnie wyniki są tym wyższe, im więcej mieszkańców liczy miejscowość, w której zlokalizowana jest szkoła. W tych województwach statystyczny uczeń mieszkający na wsi, przy naborze do szkoły ponad gimnazjalnej, uzyskał średnio 7 punktów mniej niż jego rówieśnik z miasta.**

Odnosnie egzaminu dotyczącego języków obcych – podobnie jak w przypadku pozostałych części – uzyskane wyniki zależne są od wielkości miejscowości (najwyższe w dużych miastach, najniższe w szkołach wiejskich) oraz od typu szkoły (w tym wypadku – wyższe w szkołach publicznych).

Jeśli chodzi o procentowy udział wyników szkół w krajowych przedziałach wyników – w tak zwanej krajowej skali staninowej – można stwierdzić, że:

- znacznie większy niż w kraju procent szkół na obszarze działania poznańskiej Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej ma średnie wyniki w przedziale wyników niskich.
- w województwie zachodniopomorskim szkół w przedziale wyników niskich jest więcej niż w innych województwach wspomnianego regionu.

Jeśli przyjrzymy się wynikom testu gimnazjalnego w poszczególnych powiatach województwa możemy przekonać się, że **najslabszym przygotowaniem absolwentów** (i tym samym ich najmniejszą szansą na kontynuację edukacji na wysokim poziomie w szkole ponadgimnazjalnej) charakteryzują się **powiaty: białogardzki, choszczeński, gryfiński, a w szczególności walecki. Wyniki gimnazjalistów z gmin wielkomiejskich pozostają w zakresie wyników najwyższych (zgodnie z tendencją krajową), chociaż należy zauważyć, że rezultaty powiatów takich jak kamieński i świdwiński prawie dorównują średnim wynikom gimnazjalistów z większych miast województwa (szczególnie jeśli chodzi o część humanistyczną).**

Tabela 2. Średnie wyniki punktowe z egzaminu gimnazjalnego w powiatach województwa zachodniopomorskiego w 2009r.

Nazwa jednostki	Część humanistyczna 50p	Część matematyczno- przyrodnicza 50p
Zachodniopomorskie	31,17	25,05
Powiat białogardzki	26,50	23,50
Powiat choszczeński	28,00	23,00
Powiat drawski	33,00	24,00
Powiat goleniowski	29,00	23,50
Powiat gryficki	31,00	25,00
Powiat gryfiński	28,00	22,50
Powiat kamieński	34,50	24,50
Powiat kołobrzeski	30,50	25,50
Miasto Koszalin	34,50	28,50
Powiat koszaliński	27,50	24,50
Powiat łobeski	35,00	24,00
Powiat myśliborski	29,50	23,50
Powiat policki	31,50	25,00
Powiat pyrzycki	33,50	23,50
Powiat sławieński	32,00	24,50
Powiat stargardzki	32,50	24,50
Powiat szczecinecki	31,50	24,50
Powiat świdwiński	32,50	26,50
Miasto Świnoujście	32,00	25,00
Powiat wałecki	25,50	23,00
Miasto Szczecin	30,00	27,50

Źródło: Opracowanie na podstawie danych OKE, Poznań, 2009r.

Pomimo niezadowolających rezultatów ostatniego egzaminu gimnazjalnego w województwie zachodniopomorskim w porównaniu do średnich wyników krajowych (szczególnie w części matematyczno – przyrodniczej), można uznać, że na przestrzeni ostatnich kilku lat (2007-2009) tendencje poszczególnych części egzaminu gimnazjalnego w województwie są w niewielkim stopniu wzrostowe:

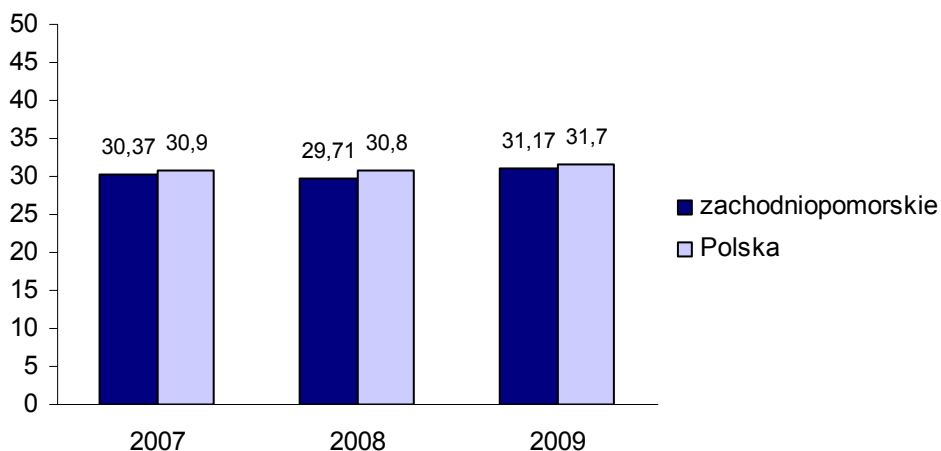
Tabela 3. Średnie wyniki punktowe uzyskane przez szkoły województwa zachodniopomorskiego w latach 2002-2009

Rok	Część humanistyczna	Część matematyczno przyrodnicza
2002	29,8	26,5
2003	31,7	24,7
2004	26,6	24,4
2005	33,1	23,8
2006	31,3	23,4
2007	30,37	24,50
2008	29,71	25,90
2009	31,17	25,05

Źródło: Opracowanie na podstawie danych OKE, Poznań, 2009r.

Wykres 3

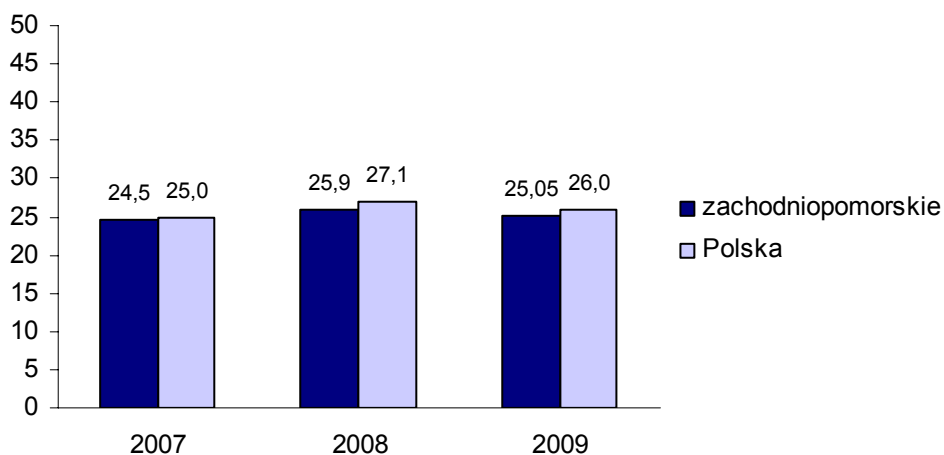
Średnie wyniki punktowe uzyskane z części humanistycznej;
lata 2007-2009

Źródło: Opracowanie na podstawie danych OKE, Poznań, 2009r.

Wykres 4

Średnie wyniki punktowe uzyskane z części
matematyczno-przyrodniczej; lata 2007-2009

Źródło: Opracowanie na podstawie danych OKE, Poznań, 2009r.

Być może ten pozytywny trend da się utrzymać dzięki pro edukacyjnym akcjom podejmowanym obecnie na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Zgodnie z informacjami podanymi w raporcie OKE z Poznania - aby wpłynąć na podniesienie wyników gimnazjalistów województwa zachodniopomorskiego z egzaminu gimnazjalnego w części matematyczno-przyrodniczej, Zachodniopomorski Kurator Oświaty zainicjował powstanie projektu: „Moje Gimnazjum – moja szansa” realizowanego w partnerstwie z gminami województwa

zachodniopomorskiego, w tym Gminą Karlino jako wnioskodawcą projektu. Jest to dwuletni projekt zajęć z przedmiotów matematyczno – przyrodniczych opracowany w ramach Poddziałania 9.1.2. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Wspomniany projekt będzie realizowany na terenie 16 powiatów, w tym 57 gmin województwa zachodniopomorskiego. W latach 2009-2011 programem zostanie objętych 2 393 uczniów z 69 gimnazjów z obszarów wiejskich i małych miast, które w 2008r osiągnęły wynik poniżej średniego wyniku w województwie zachodniopomorskim. Przez 345 nauczycieli zostanie przeprowadzonych 21800 godzin zajęć. Celem głównym projektu jest zwiększanie szans edukacyjnych uczniów z obszarów wiejskich i małych miast. Projekt zakłada podniesienie średnich wyników punktowych z egzaminu gimnazjalnego w części matematyczno – przyrodniczej do poziomu średniego wyniku uzyskanego przez gimnazja w województwie zachodniopomorskim.

Projekt przewiduje podjęcie następujących działań:

- Zajęcia wyrównawcze dla 2393 uczniów. Dodatkowe zajęcia z przedmiotów: matematyka, fizyka, chemia, geografia i biologia z zastosowaniem specjalnie opracowanego programu dydaktycznego wykorzystującego założenia nowej podstawy programowej.
- Platforma internetowa: interdyscyplinarna platforma edukacyjna z wykorzystaniem technologii informatycznych.
- Doradztwo i opieka pedagogiczno – psychologiczna: indywidualna opieka pedagogiczno – psychologiczna dla uczniów wykazujących problemy w nauce.
- Zajęcia edukacyjne – „edutainment” przewidujące między innymi wyjazdy edukacyjne na zachodniopomorskie uczelnie wyższe.

2.1.3 Kontynuacja edukacji po ukończeniu gimnazjum

Większość uczniów po ukończeniu gimnazjum kontynuuje edukację w szkołach ponadgimnazjalnych – według szacunków opartych na danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie dotyczy to około 93% absolwentów gimnazjów pochodzących z województwa zachodniopomorskiego. Absolwenci szkół gimnazjalnych najczęściej kontynuują swoją edukację w liceach ogólnokształcących (około 45%). Ponad 30% decyduje się na technika, a 5% na licea profilowane. 15% uczniów po zakończeniu edukacji w gimnazjum kontynuuje naukę w zasadniczych szkołach zawodowych. Ci z nich, którzy nie będą kształcić się dalej zasilą w krótkiej perspektywie czasu zachodniopomorski rynek pracy.

2.2 CHARAKTERYSTYKA ZACHODNIOPOMORSKIEGO RYNKU PRACY W ŚWIELE DOSTĘPNYCH DANYCH STATYSTYCZNYCH ORAZ BADAŃ REALIZOWANYCH W PRZESZŁOŚCI PRZEZ WUP W SZCZECINIE

2.2.1 Zmiany poziomu bezrobocia w województwie zachodniopomorskim

Cechą istotną zachodniopomorskiego rynku pracy jest jeden z najwyższych wskaźników bezrobocia. Pod koniec maja 2008r. zachodniopomorskie ze stopą bezrobocia na poziomie 14,1% zajmowało drugą pozycję w kraju (w tym samym czasie stopa bezrobocia w kraju kształtowała się na poziomie 10%). Jednakże z danych GUS (Portal Publicznych Służb Zatrudnienia) można przekonać się, iż mimo dużej stopy bezrobocia w skali kraju, województwo zachodniopomorskie w okresie od połowy 2007 do maja 2008 należało do grona województw charakteryzujących się największą dynamiką spadku bezrobocia (od 16,6% pod koniec 2007 do 14,1% w maju 2008). Według obliczeń zawartych w raporcie: „Rynek Pracy i gospodarka województwa zachodniopomorskiego”, w porównaniu z analogicznym okresem roku 2007, zanotowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych o 26%, natomiast na koniec roku 2007 liczba bezrobotnych w województwie była o 25% niższa niż w poprzednim. W stosunku do końca roku 2007 liczba bezrobotnych na koniec maja 2009 była o 16% niższa (choć w porównaniu z 2008 – w roku 2009 obserwuje się ponownie delikatną tendencję wzrostową). Wydaje się, że do czynników mających znaczący wpływ na zmiany wielkości i dynamiki spadku bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w kilku ostatnich latach należały głównie: wzrost PKB, wykorzystanie środków finansowych EFS poprzez projekty i inicjatywy pro zatrudnieniowe oraz wzrost liczby ofert pracy.

Tabela 4. Dane na temat bezrobocia oraz gospodarki województwa zachodniopomorskiego oraz jego powiatów

Nazwa jednostki	Stopa bezrobocia koniec 2007	Stopa bezrobocia maj 2008	Stopa bezrobocia maj 2009	Znaczące gałęzie gospodarki oraz dodatkowe cechy charakterystyczne dla danego powiatu
Zachodniopomorskie	16,6%	14,1%	15,5%	
Powiat białogardzki	32%	29,4%	27%	Przemysł drzewny i rolno spożywczy oraz budownictwo (40% pracujących).
Powiat choszczeński	26,2%	22,8%	24,9%	50% to ludność wiejska; ostatnio rozwijane gospodarstwa agroturystyczne; liczne jeziora
Powiat drawski	27,8%	23%	24,1%	Przemysł drzewny. Pojezierze Drawskie
Powiat goleniowski	16,5%	16,7%	17,6%	Rolnictwo, przemysł drzewny i meblarski. Prawie połowa ludności wiejskiej
Powiat gryficki	26,9%	22,9%	20,3%	Przemysł spożywczy i drzewny/ turystyka ze względu na pas wybrzeża bałtyckiego
Powiat gryfiński	20,3%	17,9%	18,8%	Rolnictwo i leśnictwo. Ponad 50% ludności mieszkającej na terenach wiejskich
Powiat kamieński	24,1%	19,1%	19,5%	Turystyka (atrakcyjne miejscowości)
Powiat kołobrzeski	12%	11,1%	9,4%	Przetwórstwo rybne, turystyka, gospodarka morska, przemysł rolnospożywczy/ spadek bezrobocia w ostatnim roku

c.d. tabeli				
Nazwa jednostki	Stopa bezrobocia koniec 2007	Stopa bezrobocia maj 2008	Stopa bezrobocia maj 2009	Znaczące gałęzie gospodarki oraz dodatkowe cechy charakterystyczne dla danego powiatu
Miasto Koszalin	11,6%	10%	9,4%	Handel i naprawy, obsługa nieruchomości i firm, budownictwo, hotele i restauracje
Powiat koszaliński	25,2%	21,7%	22,1%	Ogrodnictwo, sadownictwo, rolnictwo, rybołówstwo, przemysł drzewny/ turystyka (np. Mielno)/ gospodarstwa agroturystyczne/ znaczna większość ludności na terenach wiejskich
Powiat łobeski	29%	25,3%	24,7%	Tereny leśne/ jeziora
Powiat myśliborski	15,9%	14,8%	15,2%	Powiat bez dużych ośrodków miejskich/ pojezierze
Powiat policki	14,9%	13,8%	15%	Granica państwowa z Niemcami/ przemysł chemiczny
Powiat pyrzycki	24%	21,7%	23,8%	Zdecydowanie rolniczy charakter/ pojezierze
Powiat sławieński	20,6%	15,5%	24,4%	Turystyka, przetwórstwo rybne, przemysł spożywczy, metalowy, drzewny (głównie Darłowo)
Powiat stargardzki	22,3%	19,4%	16,8%	Turystyka, przemysł spożywczy, maszynowy i odzieżowy Sąsiedztwo powiatu miasto Szczecin/ wzrost bezrobocia o 24% w ciągu roku
Powiat szczecinecki	25,6%	22,7%	23,9%	Drzewny, elektrochemiczny, przetwórstwo rolno-spożywcze, Duża ilość obiektów przemysłowych i magazynowych do zagospodarowania
Powiat świdwiński	29,5%	25,1%	21,6%	Rolnictwo, przetwórstwo rolno-spożywcze, produkcja maszyn, przetwórstwo drzewne, Spadek bezrobocia o 13% w stos. Do roku ubiegłego
Miasto Świnoujście	11,7%	8%	7%	Kluczowy port/ miejscowość turystyczna, granica państwowa z Niemcami/ spadek bezrobocia o 15,8% w porównaniu z poprzednim rokiem
Powiat wałecki	18,5%	15,6%	16,2%	Wzrost bezrobocia o 11,3% w ciągu ostatniego roku
Miasto Szczecin	6,5%	5%	6,3%	Wzrost bezrobocia o 39,3% w ciągu roku

Źródło: opracowanie na podstawie Sprawozdania GUS, MPiPS-01 oraz raportu: Rynek Pracy i gospodarka woj. Zachodniopomorskiego

W skali kraju największą dynamikę spadku bezrobocia w tym czasie odnotowały jednakże województwa o relatywnie korzystnej sytuacji na rynku pracy (Wielkopolskie, Pomorskie, Śląskie). Według interpretacji zawartych w raporcie „Rynek pracy i gospodarka województwa zachodniopomorskiego” wynika to z faktu, iż regiony te są obszarami trwałego wzrostu gospodarczego, gdzie lokowana jest duża liczba inwestycji. Województwo zachodniopomorskie do takich obszarów na razie nie należy. Być może przyczyna takiego stanu rzeczy jest to, iż rynek pracy w województwie zachodniopomorskim tworzony jest głównie przez małe i mikro podmioty gospodarcze (zatrudniające do 9 pracowników). Ich udział wśród ogółu podmiotów gospodarczych działających w zachodniopomorskim wynosi ponad 96%.

Tego typu podmioty gospodarcze charakteryzuje duża fluktuacja zatrudnienia oraz brak precyzyjnych planów zatrudnieniowych i inwestycyjnych.

Zachodniopomorski rynek pracy charakteryzuje się ponadto znaczną sezonowością. Objawia się ona pod postacią cyklicznego spadku liczby zarejestrowanych bezrobotnych w miesiącach wiosenno-letnich oraz wzrostem tej liczby w miesiącach zimowych. Wynika to z faktu sezonowości prowadzenia prac w branżach jak budownictwo i rolnictwo, gdzie miesiące wiosenno-letnie są okresem największego natężenia działań. Ponadto nie bez znaczenia pozostaje również fakt, iż obszar województwa zachodniopomorskiego (zwłaszcza pas nadmorski) jest regionem turystycznym. Dlatego też wraz z rozpoczęciem sezonu turystycznego zwiększa się okresowo liczba ofert pracy (oferowanych głównie w tzw. Otwartym Pośrednictwie Pracy) co przyczynia się do spadku poziomu bezrobocia.

Jak już zaznaczono powyżej – od roku 2003 do 2008 w województwie zachodniopomorskim w obszarze poziomu bezrobocia rejestrowego mieliśmy do czynienia z trwałym trendem spadkowym. W roku 2007 oraz na początku 2008 nawet wspomniana sezonowa fluktuacja poziomu bezrobocia w województwie uległa zatrzymaniu, co jest zjawiskiem bardzo pozytywnym. Ostatni duży spadek bezrobocia w tym okresie już bez fluktuacji sezonowej można zaobserwować przyglądając się następującym danym liczbowym:

I kwartał 2007=138866 osób bezrobotnych;

II kwartał 2007=110484 bezrobotnych;

III kwartał 2007=103768, IV kwartał 2007=103241;

I kwartał 2008=99889;

Źródło: GUS, Bank danych regionalnych

Jak widzimy na podstawie powyższych danych - sezonowy wzrost bezrobocia w miesiącach zimowych: IV kwartał 2007/I kwartał 2008 tym razem nie wystąpił.

Jak wskazują dane zaprezentowane i przeanalizowane w raporcie: 'Rynek pracy i gospodarka województwa zachodniopomorskiego', w województwie zachodniopomorskim występuje silne zróżnicowanie terytorialne zjawiska bezrobocia. Z jednej strony istnieją silne ośrodki miejskie o korzystnej sytuacji na rynku pracy, z drugiej zaś obszary zmarginalizowane o trwale niekorzystnej sytuacji. Najkorzystniejsza sytuacja na rynku pracy w regionie istnieje w głównych ośrodkach miejskich, takich jak Szczecin lub Koszalin. Są one rynkami pracy i stanowią naturalne zaplecze gospodarcze dla sąsiednich obszarów. Ponadto korzystną sytuacją na rynku pracy charakteryzują się obszary turystyczne – miasto Świnoujście oraz powiat kołobrzeski, jak również obszary leżące w pobliżu tak zwanych subregionalnych centrów rozwoju – powiaty takie jak: goleniowski czy też policki. Relatywnie korzystną sytuację na rynku pracy posiadają również powiaty silnie związane z subregionalnymi centrami rozwoju znajdującymi się poza obszarem zachodniopomorskiego: myśliborski (ciągnący ku Gorzowowi Wielkopolskiemu) i wałecki (ciągnięcie ku Pile).

2.2.2 Struktura bezrobocia w województwie zachodniopomorskim

Bezrobotni według miejsca zamieszkania

Według sprawozdania GUS (MPiPS-01) na koniec maja roku 2008 odsetek bezrobotnych zamieszkałych na wsi był niemal identyczny jak w grudniu 2007 (43,15%). Największy odsetek bezrobotnych zamieszkałych na wsi zanotowano w powiatach: koszalińskim (78,68%), gryfińskim (62,80%), choszczeńskim (59,42%) oraz pyrzyckim (58,55%). Najmniejszy odsetek bezrobotnych zamieszkałych na wsi odnotowano natomiast w powiatach stargardzkim oraz polickim (40,46%). Sytuacja taka jest w dużej mierze związana ze strukturą terytorialną poszczególnych powiatów. Zwłaszcza powiat koszaliński pozbawiony jest ośrodków miejskich, które mogłyby tworzyć lokalny rynek pracy.

Tabela 5 Bezrobotni w powiatach województwa zachodniopomorskiego według przyczyn braku pracy oraz miejsca zamieszkania

Nazwa jednostki	Stopa bezrobocia: koniec marca 2009 - ogółem	Bezrobotni dotychczas niepracujący	Bezrobotni zwolnieni z przyczyn zakładów pracy	Bezrobotni zamieszkali na wsi
Zachodniopomorskie	97132	19352	1629	41636
Powiat białogardzki	27%/ 5622	865	313	2587
Powiat choszczeński	24,9%/ 4082	1290	86	2453
Powiat drawski	24,1%/ 5106	780	127	2154
Powiat goleniowski	17,6%/ 4969	960	212	2440
Powiat gryficki	20,3%/ 5262	1019	23	2850
Powiat gryfiński	18,8%/ 4967	1467	54	3094
Powiat kamieński	19,5%/ 3872	820	34	2110
Powiat kołobrzeski	9,4%/ 3386	904	168	1729
Miasto Koszalin	9,4%/ 4849	641	104	-
Powiat koszaliński	22,1%/ 4873	798	100	3823
Powiat łobeski	24,7%/ 2978	728	20	1672
Powiat myśliborski	15,2%/ 3852	820	56	1769
Powiat policki	14,6%/ 3299	862	77	1361
Powiat pyrzycki	23,8%/ 3260	844	39	1989
Powiat sławieński	24,4%/ 3554	416	65	1781
Powiat stargardzki	16,8%/ 6256	1233	29	2482
Powiat szczecinecki	23,9%/ 7190	1017	31	3369
Powiat świdwiński	21,6%/ 4171	717	52	2416
Miasto Świnoujście	7%/ 1427	340	10	-
Powiat wałecki	16,2%/ 3173	405	2	1557
Miasto Szczecin	6,3%/ 10984 osób	2426	27	-

Źródło: GUS, Bezrobocie rejestrowane I kwartał 2009r. Informacje i opracowania statystyczne

Bezrobotni według wieku

Z analiz i obliczeń przedstawionych w Sprawozdaniu GUS (MPiPS-01-Załącznik 1) dowiadujemy się, że z końcem **I kwartału 2008** najliczniejszą pod względem wiekowym kategorię bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lata (27,48%) oraz 45-54 lata (27,21%). Kolejną kategorię stanowiły osoby w wieku 35-44 (18,71%) oraz **18-24 (16,95%)**. Za nimi ulokowała się grupa 55-59 (8,25%).

Jak wskazują dane dotyczące struktury bezrobotnych według wieku w latach 2003-2008 (Sprawozdanie GUS, MPiPS-01-Załącznik 1) niewielkiemu zmniejszeniu uległ udział młodych bezrobotnych (18-24 lata) wśród ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Na taki stan rzeczy wpływ mógł mieć fakt, iż coraz częściej ludzie młodzi poszukują zatrudnienia na własną rękę i w związku z tym nie rejestrują się w Powiatowych Urzędach Pracy. Inne wytłumaczenie to możliwość, iż osoby w kategorii do 24 lat znajdują się w wieku studenckim; być może więc w ostatnim czasie większy procent pochodzących z tej kategorii wiekowej osób podejmuje studia. Możliwe jest więc, że osoby te – decydując się na pracę tymczasową – nie traktują siebie jako bezrobotnych i w związku z tym nie rejestrują się w urzędach pracy, z szukaniem pracy stałej czekają natomiast do ukończenia studiów.

Jeśli spojrzymy na młodych bezrobotnych (18-24) w świetle świeższych danych (marzec 2009) zauważamy, że udział młodych bezrobotnych w całej populacji zachodniopomorskich bezrobotnych nieco wzrósł (z 17% w 2008 do 18% w 2009). W podziale na poszczególne powiaty, możemy zauważyć, że stosunek młodych bezrobotnych (do 24 roku życia) do ogółu bezrobotnych w danym powiecie najmniejszy jest w największych miastach zachodniopomorskich (Szczecin, Koszalin, Świnoujście – 15% i mniej) a także w powiatach: kamieńskim, polickim oraz białogardzkim – w granicach 15%), natomiast najwyższy w następujących powiatach: choszczeńskim i stargardzkim (23%), pyrzyckim (22%) oraz gryfickim, gryfińskim i łobeskim (21%). Ciekawym zjawiskiem wydaje się w powyższym kontekście powiat białogardzki, który – przy najwyższej stopie bezrobocia ogólnego w skali województwa (27%) posiada równocześnie stosunkowo niski udział najmłodszych bezrobotnych (15%) w całej populacji bezrobotnych tego powiatu.

Tabela 6 Liczba bezrobotnych w zachodniopomorskim z uwzględnieniem bezrobotnych z najmłodszych kategorii wiekowych

Nazwa jednostki	Liczba bezrobotnych dane na koniec marca 2009	Udział bezrobotnych do 24 roku życia w populacji bezrobotnych
zachodniopomorskie	97132 osób	18272 (18%)
Powiat białogardzki	5622 osób	896 (15%)
Powiat choszczeński	4082 osób	941 (23%)
Powiat drawski	5106 osób	937 (18%)
Powiat goleniowski	4969 osób	975 (19%)
Powiat gryficki	5002 osób	1078 (21%)
Powiat gryfiński	4967 osób	1061 (21%)
Powiat kamieński	3872 osób	759 (15%)
Powiat kołobrzeski	3386 osób	644 (19%)
Miasto Koszalin	4849 osób	580 (11%)
Powiat koszaliński	4873 osób	940 (19%)
Powiat łobeski	2978 osób	642 (21%)
Powiat myśliborski	3299 osób	968 (29%)
Powiat policki	3852 osób	594 (15%)
Powiat pyrzycki	3260 osób	720 (22%)
Powiat sławieński	3554 osób	604 (16%)
Powiat stargardzki	6256 osób	1486 (23%)
Powiat szczecinecki	7190 osób	1317 (18%)
Powiat świdwiński	4171 osób	803 (19%)
Miasto Świnoujście	1427 osób	222 (15%)
Powiat wałecki	3173 osób	554 (17%)
Miasto Szczecin	10984 osób	1551 (14%)

Źródło: GUS, Bezrobocie rejestrowane I kwartał 2009r. Informacje i opracowania statystyczne

Bezrobotni według poziomu wykształcenia

Według Sprawozdania GUS (MPiPS-01-Załącznik 1) W I kwartale 2008 roku najliczniejszą kategorię bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Udział tej kategorii osób wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych na terenie woj. zachodniopomorskiego wynosił 38,83%. Drugą pod względem liczebności kategorię bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 28% z pośród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. W dalszej kolejności znajdowały się osoby z wykształceniem policealnym (28,11%) i średnim ogólnokształcącym (9,24%). Najmniej liczną kategorię bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem wyższym.

Na przestrzeni lat (2003-2008) zmniejszeniu uległ udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Wzrósł natomiast udział osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, średnim zawodowym, policealnym i gimnazjalnym oraz niższym. Wynikać to może z faktu, iż regionalny rynek pracy reagując na wzrost gospodarczy w regionie zwiększył zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników, legitymujących się wykształceniem zawodowym. Z końcem I kwartału 2008 najbardziej

liczną kategorię bezrobotnych stanowiły osoby bez stażu pracy. Ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych wynosił 21,27%. Na drugim miejscu uplasowały się osoby ze stażem pracy 1-5 lat (19,92%), do jednego roku (17,05%).

Nie mniej jednak niski poziom wykształcenia sprzyja bezrobociu, co potwierdzają zarówno dane gusowskie jak i przeprowadzone badania (przykładowo – badanie przeprowadzone na terenie Warszawy w ramach projektu 'Kompleksowa i prognostyczna informacja o warszawskim rynku pracy').

Poniżej przedstawione dane z marca 2009 roku ponownie wskazują, iż wśród bezrobotnych mieszkańców zachodniopomorskiego najwięcej jest osób, które w swej edukacji nie wyszły poza poziom szkoły gimnazjalnej (36087). Kolejne grupy stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (27386), policealnym i średnim zawodowym (17576), średnim ogólnokształcącym (9828) oraz wyższym.

Tabela 7. Bezrobotni w poszczególnych powiatach zachodniopomorskiego według poziomu wykształcenia

Nazwa jednostki	Stopa bezrobocia Koniec marca 2009	Osoby bezrobotne z wykształceniem gimnazjalnym i niższym	Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym	Bezrobotni z wykształceniem średnim ogólnokształcącym	Bezrobotni z wykształceniem średnim zawodowym	Bezrobotni z wykształceniem wyższym
Zachodniopomorskie	15,5%	36087	27386	9828	17576	6255
Powiat białogardzki	27%/ 5622 osób	2394	1747	390	944	147
Powiat choszczeński	24,9%/ 4082 osób	1592	1255	423	626	186
Powiat drawski	24,1%/ 5106 osób	1850	1664	550	851	191
Powiat goleniowski	17,6%/ 4969 osób	1887	1373	576	867	266
Powiat gryficki	20,3%/ 5002 osób	1816	1706	736	744	260
Powiat gryfiński	18,8%/ 4967 osób	1874	1425	552	842	274
Powiat kamieński	19,5%/ 3872 osób	1563	1069	376	708	156
Powiat kołobrzeski	9,4%/ 3386 osób	1040	1136	240	767	203
Miasto Koszalin	9,4%/ 4849 osób	1649	1136	504	1044	516
Powiat koszaliński	22,1%/ 4873 osób	2340	1345	316	737	135
Powiat łobeski	24,7%/ 2978 osób	1254	880	386	363	95
Powiat myśliborski	15,2%/ 3852 osób	1359	1087	397	765	244
Powiat policki	15,0%/ 3299 osób	1298	809	307	599	286
Powiat pyrzycki	23,8%/ 3260 osób	1168	969	376	582	165
Powiat sławieński	24,4%/ 3554 osób	1367	1090	346	606	145
Powiat stargardzki	16,8%/ 6256 osób	2106	1607	744	1300	469
Powiat szczecinecki	23,9%/ 7190 osób	2576	2221	661	1424	308
Powiat świdwiński	21,6%/ 4171 osób	1736	1328	323	658	126
Miasto Świnoujście	7%/ 1427 osób	622	304	129	290	82
Powiat walecki	16,2%/ 3173 osób	1168	814	266	726	199
Miasto Szczecin	6,3%/ 10984 osób	3428	2421	1200	2133	1802

Źródło: GUS, Bezrobocie rejestrowane I kwartał 2009r. Informacje i opracowania statystyczne/ internetowa publikacja

Jedną z tendencji, którą można zaobserwować na podstawie analizy powyższej tabeli jest zdecydowanie mniejsza liczba bezrobotnych po liceach ogólnokształcących, co może oznaczać, że osoby wybierające licea ogólnokształcące znacznie częściej planują w dalszej perspektywie studia, w przeciwieństwie do absolwentów techników i liceów profilowanych, którzy częściej po maturze szukają pracy (gdyż nie zdecydowali się bądź nie dostali na studia) i w związku z tym częściej – i wcześniej – zasilają rynek bezrobotnych w przypadku niezalezienia zatrudnienia.

Struktura bezrobotnych i oferty pracy według zawodów i specjalności

Według danych przedstawionych w Sprawozdaniu GUS, MPiPS-01-Załącznik 3 (za: „Rynek pracy i gospodarka województwa zachodniopomorskiego”) w ostatnich latach najliczniejszą kategorię zawodową na regionalnym rynku pracy stanowiły osoby bezrobotne należące do dwóch wielkich grup zawodowych:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 21,55% spośród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 14,77% spośród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych

Natomiast w tym samym czasie największa liczba zgłoszonych ofert pracy skierowana była do przedstawicieli następujących grup zawodowych:

- pracownicy przy pracach prostych – 30,41% spośród ogółu zgłoszonych ofert pracy
- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 21,65% spośród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych

Wydaje się zjawiskiem interesującym, że zarówno najliczniejsza grupa bezrobotnych według zawodów i specjalności jak i największa procentowo grupa ofert pracy w tym samym czasie związana jest z tą samą kategorią (robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy). Ten brak spójności spowodowany może być różnym poziomem wykształcenia, odmiennymi specjalnościami w ramach ogólnej kategorii „robotnika przemysłowego” czy też „rzemieślnika” bądź też niespójnymi oczekiwaniami co do płac oraz typu zatrudnienia jakich z jednej strony oczekują pracodawcy, a z drugiej - wymagają poszukujący pracy.

2.2.3 Dlaczego bezrobotni nie poszukują pracy

Wyniki badań zaprezentowane w raporcie „Analiza sytuacji bezrobotnych w powiatach województwa zachodniopomorskiego” wskazują, iż główne przyczyny braku aktywności w kierunku poszukiwania pracy są zarówno obiektywne: wskazania takie jak: ‘zajmuję się dzieckiem’ (16,11%), ‘stan zdrowia’ (8,28%) jak i subiektywne: ‘nie wiem jak szukać’ (10,44%). W świetle przedstawionych faktów konieczne jest prowadzenie działań o charakterze doradczo-edukacyjnym, w ramach których osoby bezrobotne nabywałyby wiedzę co do sposobów i metod aktywnego poszukiwania pracy.

Czynnikiem, na który w największym stopniu zwracają uwagę osoby bezrobotne w procesie poszukiwania pracy jest wysokość oferowanych zarobków. Najmniej istotny czynnik stanowi zaś możliwość podnoszenia kwalifikacji i rozwoju. Najbardziej pożądaną formą świadczenia pracy nadal jest stały etat i umowa o pracę. Bezrobotni z zachodniopomorskiego swoje szanse na znalezienie pracy oceniają raczej nisko.

2.2.4 Podmioty gospodarcze w województwie zachodniopomorskim

Na podstawie danych umieszczonych na stronie internetowej GUS (Bank Danych Regionalnych) można stwierdzić, iż województwo zachodniopomorskie cechuje się najwyższym w kraju wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców (12,5 wobec 9,7 dla całego kraju 2007/). Świadczy to o istnieniu silnego impulsu pro-przedsiębiorczości na obszarze województwa. Mieszkańcy województwa chętnie rejestrują własną działalność gospodarczą, co może wynikać z efektywności wszelkiego rodzaju mechanizmów uruchamianych przez różnorodne instytucje (w tym dotacje finansowane ze środków EFS). Należy przy tym mieć na uwadze, iż niemal 80% podmiotów gospodarczych w województwie zachodniopomorskim stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Proporcja ta istnieje w województwie od lat. Najwyższy wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców istnieje w powiecie kołobrzeskim (w 2007 17,7 wobec 12,5 dla całego województwa. Inne wysokie wartości tego wskaźnika zanotowano ponadto w powiatach grodzkich (Koszalin, Świnoujście, Szczecin).

W celu rozpoznania potrzeb i problemów, na jakie natrafiają w swojej działalności przedsiębiorcy działający na obszarze woj. zachodniopomorskiego Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy przeprowadził pod koniec 2007 badanie terenowe pod nazwą: „Analiza sytuacji przedsiębiorców w powiatach województwa zachodniopomorskiego”. Zaprezentowane dane wskazują, iż głównym problemem i przeszkodą, na jakie natrafiają zachodniopomorscy przedsiębiorcy są wysokie obciążenia podatkowo-socjalne (problem ten wyrażany jest również przed pracodawców w całym kraju)

Obciążenia podatkowe to także według zachodniopomorskich przedsiębiorców czynnik przyczyniający się do wzrostu bezrobocia. Innymi istotnymi czynnikami uważanymi za mające wpływ na wzrost bezrobocia w regionie są: brak inwestycji w regionie oraz niski poziom zarobków. Konieczne jest zatem prowadzenie intensywnej polityki proinwestycyjnej przez samorządy lokalne, której efektem będzie wzmocnienie istniejących inwestorów oraz przyciągnięcie nowych. Co ciekawe, przedsiębiorcy zaczęli również dostrzegać konieczność wzrostu wynagrodzeń oferowanych za pracę. Zbyt niski ich poziom w szczególności w porównaniu z kwotami możliwymi do uzyskania w ramach świadczeń socjalnych, jest często czynnikiem zniechęcającym do podejmowania pracy.

Jeśli chodzi o plany zatrudnieniowe i inwestycyjne, zdecydowana większość zachodniopomorskich przedsiębiorców nie planuje zwiększenia poziomu zatrudnienia ani w przeciągu najbliższego roku, ani też w perspektywie dwuletniej. Wydaje się, że w zachodniopomorskich firmach nie istnieją precyzyjne plany zatrudnieniowe. Stan taki raczej nie dziwi, zwłaszcza w kontekście tego, iż niemal 96% zachodniopomorskich przedsiębiorstw to firmy małe, zatrudniające do 9 pracowników.

Wśród grup zawodów poszukiwanych przez zachodniopomorskich przedsiębiorców na pierwszym miejscu znaleźli się różnego rodzaju sprzedawcy. Dzieje się tak dlatego, iż branża handlu i usług notuje dość dynamiczny rozwój w województwie. Z drugiej strony charakteryzuje się jednak wysoka fluktuacją kadry pracowniczej. Spory odsetek zachodniopomorskich przedsiębiorców poszukiwał pod koniec 2007 także pracowników usług osobistych, pracowników biurowych i budowlanych a także – specjalistów nauk fizycznych, matematycznych i technicznych.

W świetle nowszych danych z roku 2008 (dostępnych w opracowaniu „Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie zachodniopomorskim w I półroczu 2008”) na temat zapotrzebowaniu na pracowników różnych kategorii i grup zawodowych w regionie okazuje się, że do najbardziej deficytowych zawodów (czyli takich, w których liczba ofert na rynku pracy przewyższa liczbę osób poszukujących pracy) należą: nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy, pracownicy obsługi biurowej i pracownicy do prac prostych w handlu i usługach. Z drugiej strony, w czołówce zawodów nadwyżkowych znajdują się rolnicy i rybacy

2.3 PRZEGLĄD DWÓCH BADAŃ (ZLECONYCH PRZEZ WUP W SZCZECINIE) DOTYCZĄCYCH PLANÓW I PREFERENCJI EDUKACYJNYCH I ZAWODOWYCH UCZNIÓW SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH W ŚWIETLE DANYCH NA TEMAT GOSPODARKI I RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM

Poniżej zaprezentowane zostaną rezultaty dwóch badań na temat gimnazjalistów, ich planów edukacyjnych oraz poglądów na temat rynku pracy:

- a) Badanie nowsze przeprowadzone pod koniec 2008 roku na próbie składającej się z uczniów ostatniej klasy gimnazjum (głównie 15-latkowie – 87%/ 56% kobiet, 44% mężczyzn/ 86% respondentów pochodzących z miasta, 14% ze wsi)
- b) Badanie wcześniejsze z końca 2007 roku przeprowadzone na próbie uczniów ostatniej klasy gimnazjum (głównie 16-latkowie- 89%/ 54% kobiet, 46% mężczyzn/ 28% badanych pochodzących ze wsi, pozostali - z miast o różnej wielkości).

2.3.1 Plany i preferencje związane z wyborem szkoły ponadgimnazjalnej

Z obu powyższych badań wynika, iż większość gimnazjalistów (z ostatnich klas) poszukuje informacji na temat szkół ponad gimnazjalnych, natomiast tylko co czwarty z nich zastanawia się nad kolejnym etapem kształcenia (po ukończeniu szkoły średniej ponad gimnazjalnej). Jako przyszła szkoła średnia zdecydowanie preferowane jest liceum, w następnej kolejności technikum, najrzadziej wymieniana jest szkoła zawodowa.

Z 7% gimnazjalistów planujących wybór szkoły zawodowej - częściej wybierają ją osoby mieszkające na wsi niż w mieście. W analizowanym badaniu jako najbardziej popularne deklarowane są szkoły zawodowe kształcące w zawodzie handlowca, mechanika, następnie – budowlanca i fryzjera. Bardzo małym zainteresowaniem cieszy się zawód ślusarza. Z wcześniejszego z analizowanych w niniejszym opracowaniu badań wynika, iż ten typ szkoły w pierwszej kolejności wskazywany jest tylko przez 2,5% respondentów. Szkoła zawodowa traktowana jest więc jako ostateczność.

Profil humanistyczny to najczęściej wybierany kierunek dalszego kształcenia się przez gimnazjalistów w zachodniopomorskim (53%); mniejszy (choć również spory) odsetek gimnazjalistów (34%) deklaruje, że chciałoby się dostać do szkoły średniej o profilu matematyczno-informatycznym. Taki rozkład preferencji wyborów wydaje się uzasadniony jeśli przywołamy wyniki egzaminu gimnazjalnego

(przedstawione w pierwszej części niniejszego opracowania), które konsekwentnie od lat są lepsze z części humanistycznej aniżeli w części matematyczno – przyrodniczej.

W świetle danych z obydwu dyskutowanych badań - w 64% przypadków - wybór profilu, podobnie jak wybór szkoły, związany jest z zainteresowaniami uczniów; 27% młodych respondentów, chcąc ukończyć dany profil, chciałoby się zajmować daną problematyką w przyszłości, 16% uważa, że ma w danym kierunku predyspozycje.

W jednym z badań uczniowie jako powód wyboru danej szkoły najczęściej wskazywali możliwość dalszej nauki oraz własnego rozwoju (50%). 35% wybrało daną szkołę ponieważ zakładają, iż zapewni ona możliwość zdobycia konkretnego zawodu lub specjalistycznych umiejętności.

Można więc podsumować, że mimo iż uczniowie kończący gimnazjum nie bagatelizują praktycznego wymiaru dalszej edukacji to jednak priorytetem okazuje się możliwość podążania za pasjami oraz rozwojem predyspozycji.

2.3.2 Konsultacje związane z wyborem szkoły

Rodzice to najważniejsze osoby doradzające gimnazjalistom przy wyborze dalszej ścieżki edukacyjnej oraz zawodowej. W jednym z badań ponad $\frac{3}{4}$ badanych konsultowało z rodzicami dalsze wybory. Ważnym doradcą w omawianych kwestiach są również koledzy (do rówieśników o poradę zwróciłoby się 54% nastoletnich respondentów). Również nauczyciele oraz dalsza rodzina wpływają na tego typu wybory (po 17% dla każdej z wymienionych kategorii). Około $\frac{3}{4}$ badanych uczniów nie miało do czynienia z poradnictwem zawodowym. Ci, którzy korzystali z tego typu usług, najczęściej korzystali z nich na terenie szkoły (52%) lub w Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży (17%). 20% deklaruje samodzielne podjęcie decyzji.

W drugim z omawianych badań aż 91% gimnazjalistów dyskutowało na temat wyboru szkoły średniej z rodzicami, a 70% z rówieśnikami, natomiast 40% z nauczycielami. Tylko 4% postanowiło podjąć decyzję samodzielnie. Większość gimnazjalistów (64%) nie korzystało jeszcze z doradztwa zawodowego. Grupa, która korzystała z doradztwa zawodowego, miała najczęściej kontakt z poradnią psychologiczną (22%).

Podsumowując kwestię konsultacji dotyczących ścieżki edukacyjnej można stwierdzić, że uczniowie najbardziej kierują się radami niespecjalistycznymi (rodziców oraz kolegów), natomiast w bardzo niewielkim stopniu odczuwają potrzebę przedyskutowania ewentualnych wątpliwości oraz trafności decyzji z ekspertami placówek specjalistycznych (pedagogami, psychologami, doradcami zawodowymi). Zważywszy, iż całkiem spore zaufanie gimnazjaliści mają do swoich nauczycieli – być może w kwestii rozwoju doradztwa to właśnie szkoła mogłaby stanowić pomost i zachętę do udziału w bardziej specjalistycznym doradztwie.

2.3.3 Wiedza gimnazjalistów na temat rynku pracy

Ponad połowa gimnazjalistów nie potrzebuje i nie szuka informacji dotyczących rynku pracy (69%). Pozostali, którzy deklarują, iż szukają danych związanych z pracą, najczęściej przeglądają ogłoszenia o pracę (19%). Niewykluczone, że jest to dla nich perspektywa jeszcze zbyt odległa. Mężczyźni w

większym stopniu niż kobiety deklarują, iż poszukują informacji na temat pracodawców. Ponad połowa gimnazjalistów (54%) nie potrafi ocenić czy w zamieszkiwanej przez nich miejscowości można znaleźć łatwo pracę. Zbliżony procent uważa, że pracę znaleźć jest stosunkowo trudno lub stosunkowo łatwo (każda z grup – ok. 20%). W analizie szczegółowej największy odsetek osób, twierdzących, iż w jego miejscowości bardzo trudno znaleźć pracę jest wśród osób mieszkających na wsi.

W obu omawianych badaniach na temat planów gimnazjalistów uzyskano analogiczne wyniki co do miejsc gdzie należy się udać decydując się na poszukiwanie pracy. Są to (w kolejności od najbardziej popularnych): Powiatowy Urząd pracy, Wojewódzki Urząd Pracy, Centrum Doradztwa Zawodowego. Część gimnazjalistów (21% w jednym, a 19% w drugim badaniu) zadeklarowała, że nie skorzystałaby z pomocy żadnej instytucji natomiast pracy poszukiwałaby samodzielnie (taka opinia jest bardziej popularna wśród mężczyzn)

Jak potwierdzają oba analizowane tu badania znaczny procent badanych gimnazjalistów przekonanych jest, że w ich miejscowości istnieją firmy, które zarówno zatrudniają jak i zwalniają pracowników. Można jednakże przypuszczać, że wiedza gimnazjalistów na temat pracodawców jest wtórna – najprawdopodobniej nabyta od osób dorosłych – głównie rodziców.

2.3.4 Przyszłe plany zawodowe gimnazjalistów

Gimnazjaliści poproszeni o wybranie **najważniejszych cech przyszłego pracodawcy** wskazywali najczęściej, że powinien on oferować wysokie wynagrodzenie (77%). Na kolejnych pozycjach wśród wskazywanych cech uplasowały się: zapewnienie możliwości awansu i zapewnienie odpowiednich warunków pracy (odpowiednio 62% i 61%). Zapewnienie stałej, stabilnej pracy wśród ważnych cech przyszłego pracodawcy wymieniło 47,5%, natomiast zapewnienie pracownikom udziału w szkoleniach – 31%. Osoby ze wsi częściej niż osoby z miasta uważają, że pracodawca powinien zapewnić pracownikowi możliwości szkoleń oraz stałą i stabilną pracę

Natomiast **przyszłe plany zawodowe** nie są znacząco zróżnicowane, jeśli chodzi o podział na wiek, płeć, czy miejsce zamieszkania. Zaplanowaną przyszłość zawodową ma porównywalna liczba osób w każdej z wymienionych kategorii. Gimnazjaliści pytani szczegółowo o to, kim planują zostać w przyszłości wskazali kilkadziesiąt różnego rodzaju profesji i zawodów. Spośród wymienianych zawodów najczęściej wymieniany był informatyk (9%), następnie psycholog i prawnik (po 6%). Nieco mniejszym zainteresowaniem cieszy się zawód mechanika (4,8%) oraz lekarza i architekta (po 4,5%). Wśród popularnych zawodów, które chcieliby wykonywać w przyszłości gimnazjaliści znalazły się również takie profesje jak: żołnierz (4,1%), ekonomista (3,6%), czy fryzjer (3,4%). Mniej popularne w tym rankingu są zawody budowlanka (2%) czy też nauczyciela (1,6%). W innym badaniu wiodące w swej popularności profesje są w zasadzie takie same – informatyk, prawnik, lekarz oraz psycholog (z tym, że w tym badaniu prawnik górował swą popularnością nad psychologiem, podczas gdy w pierwszym wymienionym badaniu te dwa zawody były tak samo popularne). Z mniej pożądanymi (prestizowymi) profesjami stosunkowo wysoko w drugim badaniu uplasował się kucharz (4%), podczas gdy w pierwszym zdobył on około (1,8%).

W obu badaniach najczęściej wymieniany powód, dla którego gimnazjaliści chcieliby uprawiać daną profesję to zainteresowanie i pasja (64% wskazań w pierwszym badaniu, 50% w drugim), w następnej kolejności (znacznie niższy procent wskazań; w pierwszym z omawianych badań - 8,4%, w drugim - 17,3%) wymieniany jest powód finansowy (dobrze płatna praca). Jako trzeci powód wskazywana jest w obu badaniach chęć pomocy innym.

2.3.5 Poglądy na temat sukcesu zawodowego i sukcesu osobistego

W odpowiedzi na pytanie dotyczące gwarancji sukcesu zawodowego czynniki takie jak „dobrze płatna praca” jak i „ciekawa zgodna z zainteresowaniami praca” wydają się równie ważne. Tak więc połączenie dobrych zarobków z możliwością realizacji wewnętrznych predyspozycji – tak często podkreślane przez media i różnego rodzaju poradniki - wydaje się być idealną kombinacją już dla młodzieży w wieku gimnazjalnym. W świetle omawianych badań - duże znaczenie dla gimnazjalistów ma także stabilna, stała praca. Ponadto, ciekawa, zgodna z zainteresowaniami praca jest częściej wymieniana jako gwarancja sukcesu zawodowego przez kobiety oraz przez mieszkańców miasta, natomiast stabilna, stała praca to częściej wyznacznik sukcesu dla gimnazjalistów pochodzących ze wsi.

Według nowszego z dyskutowanych badań na temat planów i preferencji edukacyjnych i zawodowych gimnazjalistów - gwarancją sukcesu osobistego dla $\frac{3}{4}$ badanych jest posiadanie domu lub mieszkania na własność (ten wyznacznik jest nieco ważniejszy dla respondentów mieszkających na wsi). Dla 70% badanych sukces osobisty to możliwość realizacji własnych marzeń (to z kolei jest częściej deklarowane jako ważne przez respondentów z miast – co odzwierciedlać może ich bardziej indywidualistyczne nastawie do życia). Ukończenie studiów (ważniejsze dla mieszkańców miast) znajduje się na trzecim miejscu w rankingu czynników przyczyniających się do sukcesu osobistego. Natomiast - znajdujące się na czwartym miejscu w tym rankingu - założenie rodziny jest tak samo ważne jako gwarancja sukcesu osobistego zarówno dla młodych respondentów mieszkających w miastach jak i tych pochodzących z terenów wiejskich.

W odpowiedzi na pytanie o cechy konieczne by zdobyć dobrą pracę najwięcej gimnazjalistów (89%) wymieniło dobre wykształcenie, 63% wskazało na znajomość języków obcych, natomiast 58% - doświadczenie. Całkiem ważny okazał się również w tym względzie spryt (38%) oraz znajomość osób mogących pomóc znaleźć pracę. Znajomość języków obcych jako ważny czynnik z zdobyciu pracy częściej wymieniały kobiety i osoby z miasta, natomiast znajomość z osobami mogącymi pomóc znaleźć pracę była częściej wymieniana przez osoby ze wsi.

W pierwszym z omawianych badań blisko 90% badanych gimnazjalistów stwierdziło, że nie korzystało z żadnej formy zatrudnienia. Pozostali korzystali z pracy tymczasowej (6%) oraz pracy na czas określony (4%). Prawie identyczne proporcje wynikają z drugiego badania (B).

2.3.6 Zajęcia pozaszkolne oraz możliwości wsparcia rozwoju

Nieco ponad połowa gimnazjalistów uczestniczy w zajęciach pozaszkolnych. Najczęściej uczniowie doszkaldają się w zakresie języków obcych lub uczestniczą w zajęciach sportowych. Cześć badanych

jest również uczestnikiem kółek tematycznych i przedmiotowych. Jedynie 6% respondentów deklaruje, iż aktywnie działa w harcerstwie czy chórze.

Większość badanych uczniów (96%) deklaruje, że w jakimkolwiek stopniu opanowała przynajmniej jeden język obcy, 55% - co najmniej dwa. Najbardziej popularny jest angielski (również najczęściej opanowany biegle), drugim najlepiej znanym językiem jest niemiecki, a następnie (znacznie rzadziej - francuski). Tylko 4% nie zna żadnego języka obcego.

Wydaje się, że mocno ceniona na rynku pracy znajomość języków obcych będzie się u gimnazjalistów rozwijała w związku z wprowadzeniem drugiego języka obcego do programu nauki w gimnazjum, jak również w wyniku decyzji, iż język nowożytny – począwszy od obecnego roku - stał się częścią egzaminu gimnazjalnego (por. pierwszy rozdział niniejszego opracowania). Jak wynika z badań doksztalcenie się w zakresie języków obcych do najczęściej wybierana forma doksztalcenia pozalekcyjnego. W świetle takich danych wydaje się, iż w przyszłości znajomość języków obcych będzie stanowiła silną stronę obecnych gimnazjalistów, chociaż – uwzględniając obecne wyniki osób z miast i wsi (por. pierwsza część opracowania mówiąca o wynikach testu gimnazjalnego) – pogłębiać może się dysproporcja w opanowaniu języków obcych na niekorzyść mieszkańców wsi – o ile nie podejmie się efektywnych kroków zmierzających do zniwelowania wspomnianych dysproporcji.

Zwłaszcza, że (w świetle omawianych badań) niewielu uczniów otrzymuje zewnętrzne wsparcie finansowe (w pierwszym z omawianych badań brak tego typu pomocy deklaruje 78% respondentów, w drugim – 70%). Około 10% osób otrzymuje stypendium socjalne, podobny procent – stypendium naukowe. Około 4% korzysta z zapomogi. Stypendium socjalne częściej otrzymują uczniowie ze wsi (co może świadczyć o częściej występujących problemach finansowych rodzin wiejskich), natomiast stypendium naukowe częściej otrzymują gimnazjaliści pochodzący z miast.

Kontakt gimnazjalistów z nauczycielami jest bardzo dobry. Większość – w obu badaniach - stwierdziła, że ich relacje z nauczycielami są bardzo dobre lub dobre. Najlepiej kontakt z nauczycielami określają kobiety. Kontakty z nauczycielami za złe uznało jedynie 5% badanych gimnazjalistów (wśród których więcej jest mężczyzn).

Niezbędny w dzisiejszym świecie kontakt z komputerem lub Internetem ponad połowa gimnazjalistów ma kilka razy dziennie. Komputera jak i Internetu kilka razy w tygodniu używa około 16% badanych. Największy odsetek osób korzystających z komputera oraz Internetu kilka razy dziennie to mężczyźni oraz, co ciekawe, mieszkańcy wsi.

Podsumowanie

- 1) W świetle danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej wyniki egzaminu gimnazjalnego (które stanowią przepustkę do szkoły średniej) w przypadku zachodniopomorskich gimnazjalistów nie przedstawiają się najlepiej; średnie wyniki punktowe uzyskane przez uczniów podczas egzaminu gimnazjalnego w **zachodniopomorskim** są niższe od rezultatów krajowych.
- 2) Uczniowie uzyskali około 5-6 punktów więcej za humanistyczną niż za matematyczno-przyrodniczą część egzaminu; wyraźna jest zależność wyników za cały egzamin od typu miejscowości; **średnie**

wyniki są tym wyższe, im więcej mieszkańców liczy miejscowość, w której zlokalizowana jest szkoła. W zachodniopomorskim statystyczny uczeń mieszkający na wsi, przy naborze do szkoły ponad gimnazjalnej uzyskał średnio 7 punktów mniej niż jego rówieśnik z miasta.

- 3) **Najsłabszym przygotowaniem absolwentów** (i tym samym najmniejszą szansą gimnazjalistów na kontynuację edukacji na wysokim poziomie w szkole ponadgimnazjalnej) charakteryzują się powiaty: **białogardzki, choszczeński, gryfiński, a w szczególności wałecki.**
- 4) W najbliższych latach istnieje szansa na zmianę tej negatywnej tendencji - aby wpłynąć na podniesienie wyników gimnazjalistów województwa zachodniopomorskiego, w roku 2009 Zachodniopomorski Kurator Oświaty zainicjował powstanie projektu: „Moje Gimnazjum – moja szansa”. Projekt zakłada podniesienie średnich wyników punktowych z egzaminu gimnazjalnego w części matematyczno-przyrodniczej.
- 5) Na terenach wiejskich można zaobserwować zarówno słabszy poziom edukacyjny gimnazjalistów (widoczny w słabszych wynikach egzaminu gimnazjalnego) jak również gorszą sytuację na rynku pracy; w województwie zachodniopomorskim występuje silne zróżnicowanie terytorialne zjawiska bezrobocia. Z jednej strony istnieją silne ośrodki miejskie o korzystnej sytuacji na rynku pracy, z drugiej zaś obszary zmarginalizowanie o trwale niekorzystnej sytuacji. Najkorzystniejsza sytuacja na rynku pracy w regionie istnieje w głównych ośrodkach miejskich, takich jak Szczecin lub Koszalin. Są one rynkami pracy i stanowią naturalne zaplecze gospodarcze dla sąsiednich obszarów.
- 6) **Największy odsetek bezrobotnych zamieszkałych na wsi zanotowano w powiatach: koszalińskim (78,68%), gryfińskim (62,80%), choszczeńskim (59,42%) oraz pyrzyckim (58,55%).** Warto zauważyć, że powiaty **choszczeński i gryfiński** to również obszary, gdzie zanotowano najgorsze wyniki z egzaminu gimnazjalnego. Najmniejszy odsetek bezrobotnych zamieszkałych na wsi odnotowano natomiast w powiatach stargardzkim oraz polickim (40,46%).
- 7) Gimnazjaliści, którzy nie będą w stanie (lub nie zdecydują się) na kontynuację nauki w dłuższej perspektywie – już w niedługiej perspektywie będą zmuszeni do poszukiwania pracy – część z nich zapewne zasili szeregi bezrobotnych, a jak wynika z niniejszego raportu z danych zastanych - niski poziom wykształcenia sprzyja bezrobociu; dane z marca 2009 roku wskazują, iż wśród bezrobotnych mieszkańców zachodniopomorskiego najwięcej jest osób, które w swej edukacji nie wyszły poza poziom szkoły gimnazjalnej. Kolejne grupy stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, policealnym i średnim zawodowym, średnim ogólnokształcącym oraz wyższym
- 8) W podziale na poszczególne powiaty, możemy zauważyć, że udział młodych bezrobotnych (do 24 roku życia) w populacji wszystkich bezrobotnych w danym powiecie najmniejszy jest w największych miastach zachodniopomorskich (Szczecin, Koszalin, Świnoujście – 15% i mniej) a także w powiatach: kamieńskim, polickim oraz białogardzkim – w granicach 15%), natomiast najwyższy w

następujących powiatach: choszczeńskim i stargardzkim (23%), pyrzyckim (22%) oraz gryfickim, gryfińskim i łobeskim (21%).

- 9) Jednym ze sposobów radzenia sobie z negatywną sytuacją zatrudnieniową własnego powiatu są migracje do sąsiednich – lepiej prosperujących ośrodków. Wydaje się, że tą konieczność rozumieją już uczniowie gimnazjów; część badanych gimnazjalistów jest otwarta na migrację. Ponad 30% z nich gotowa jest w celu dalszej nauki wyjechać nie tylko poza własną miejscowość, ale również poza województwo.
- 10) Ci gimnazjaliści, którzy wejdą na rynek pracy w krótszej perspektywie (nie ukończywszy szkoły ponadgimnazjalnej lub kończąc edukację na szkole zawodowej) mogą napotkać problemy zatrudnieniowe. Jeśli chodzi o plany zatrudnieniowe i inwestycyjne, zdecydowana większość zachodniopomorskich przedsiębiorców nie planuje zwiększenia poziomu zatrudnienia ani w przeciągu najbliższego roku, ani też w perspektywie dwuletniej. Wydaje się, że w zachodniopomorskich firmach nie istnieją precyzyjne plany zatrudnieniowe. Stan taki raczej nie dziwi, zwłaszcza w kontekście tego, iż niemal 96% zachodniopomorskich przedsiębiorstw to firmy małe, zatrudniające do 9 pracowników.
- 11) Na poziomie deklaracji jednakże gimnazjaliści są ambitni i zdecydowana ich większość nie zamierza szybko kończyć edukacji. Jako przyszła szkoła średnia zdecydowanie preferowane jest przez nich liceum, w następnej kolejności technikum, najrzadziej wymieniana jest szkoła zawodowa.
- 12) Profil humanistyczny to najczęściej wybierany kierunek dalszego kształcenia się przez gimnazjalistów w zachodniopomorskim (53%); mniejszy (choć również spory) odsetek gimnazjalistów (34%) deklaruje, że chciałoby się dostać do szkoły średniej o profilu matematyczno-informatycznym. Preferencje te odzwierciedlone są w wynikach egzaminu gimnazjalnego (procentowo lepiej zdanego w części humanistycznej), nieco kłócą się jednak z preferencjami pracodawców – według przeanalizowanych danych wtórnych spory odsetek zachodniopomorskich przedsiębiorców od kilku lat poszukuje specjalistów nauk fizycznych, matematycznych i technicznych; tę ostatnio popularną tendencję potwierdzają również portale zatrudnieniowe (np. metropraca.pl)
- 13) Mimo, że humanistyka jest modą wiodącą jako profil kształcenia, gimnazjaliści zapytani o plany dotyczące konkretnych profesji w jednym z badań najczęściej wymieniali zawód informatyka (9%), następnie psychologa i prawnika (po 6%), a także mechanika (4,8%) oraz lekarza i architekta (po 4,5%). W innym badaniu profesja informatyka i prawnika były równie (i najbardziej ze wszystkich) popularne (10% odpowiedzi). Z wyjątkiem zawodu mechanika, wszystkie powyższe (najczęściej wymieniane przez gimnazjalistów zawody) wydają się dosyć prestiżowe i wyraziste – niewykluczone, że był to jeden z powodów ich łatwego wskazywania w badaniu (niebagatelną rolę mogą mieć również oczekiwania rodziców – z internetowych doniesień prasowych wynika, że informatyk, lekarz

i prawnik to najbardziej wymarzona przyszłość dzieci w oczekiwaniach rodziców, por. np. www.Charaktery.pl). Z drugiej strony warto zauważyć, że przykładowo zawód sprzedawcy (handlowca) – o niewielkiej popularności wśród gimnazjalistów – wśród grup zawodów poszukiwanych przez zachodniopomorskich przedsiębiorców znajdował się w ostatnich latach na pierwszym miejscu. Dzieje się tak zapewne dlatego, iż branża handlu i usług notuje dość dynamiczny rozwój w województwie

- 14) W jednym z badań uczniowie jako powód wyboru danej szkoły najczęściej wskazywali możliwość dalszej nauki oraz własnego rozwoju (50%). 35% wybrało daną szkołę ponieważ zakładają, iż zapewni ona możliwość zdobycia konkretnego zawodu lub specjalistycznych umiejętności, skąd można wysunąć wniosek, że mimo, iż uczniowie kończący gimnazjum nie bagatelizują praktycznego wymiaru dalszej edukacji to jednak priorytetem okazuje się możliwość podążania za pasjami oraz rozwojem predyspozycji.
- 15) Jeśli chodzi o kwestię konsultacji dotyczących ścieżki edukacyjnej z analizy danych zastanych można przekonać się, że uczniowie najbardziej kierują się radami niespecjalistycznymi (rodziców oraz kolegów), natomiast w bardzo niewielkim stopniu odczuwają potrzebę przedyskutowania ewentualnych wątpliwości oraz trafności decyzji z ekspertami placówek specjalistycznych (pedagogami, psychologami, doradcami zawodowymi)
- 16) Ponad połowa gimnazjalistów nie potrzebuje i nie szuka informacji dotyczących rynku pracy (69%). Pozostali, którzy deklarują, iż szukają danych związanych z pracą, najczęściej przeglądają ogłoszenia o pracę (19%). Niewykluczone, że jest to dla nich perspektywa jeszcze zbyt odległa.
- 17) Gimnazjaliści poproszeni o wybranie najważniejszych cech przyszłego pracodawcy wskazywali najczęściej, że powinien on oferować wysokie wynagrodzenie (77%). Osoby ze wsi częściej niż osoby z miasta uważają, że pracodawca powinien zapewnić pracownikowi możliwości szkoleń oraz stałą i stabilną pracę.
- 18) Jeśli chodzi o postawy i poglądy gimnazjalistów co do przyszłości zawodowej i osobistej można podsumować je słowami: „rozwój i realizm”, gdyż w odpowiedzi na pytanie dotyczące gwarancji sukcesu zawodowego czynniki takie jak „dobrze płatna praca” jak i „ciekawa zgodna z zainteresowaniami praca” wydają się gimnazjalistom równie ważne. Według nowszego z dyskutowanych badań na temat planów i preferencji edukacyjnych i zawodowych gimnazjalistów – gwarancją sukcesu osobistego dla ¾ badanych jest posiadanie domu lub mieszkania na własność (ten wyznacznik jest nieco ważniejszy dla respondentów mieszkających na wsi). Dla 70% badanych sukces osobisty to możliwość realizacji własnych marzeń (to z kolei jest częściej deklarowane jako ważne przez respondentów z miast – co odzwierciedlać może ich bardziej indywidualistyczne nastawienie do życia) oraz ukończenie studiów (również ważniejsze dla mieszkańców miast).

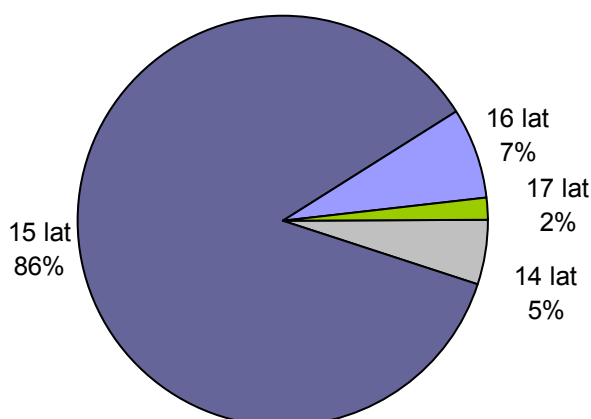
3. PLANY I PREFERENCJE ZAWODOWE UCZNIÓW SZKOŁ GIMNAZJALNYCH – ANALIZA DANYCH Z BADANIA ZREALIZOWANEGO W 2009R.

Drugą część raportu przygotowana została na podstawie wyników badania zrealizowanego przez instytut MillwardBrown SMG/KRC we wrześniu 2009 r. na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, w ramach projektu Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Budżetu Państwa, którego celem było zebranie informacji na temat planów i preferencji edukacyjnych i zawodowych młodzieży szkół gimnazjalnych oraz uzyskanie wiedzy na temat stopnia korzystania młodzieży gimnazjalnej z usług doradztwa zawodowego. Badanie przeprowadzone zostało wśród uczniów ostatnich klas gimnazjum na terenie województwa zachodniopomorskiego i zrealizowane na efektywnej próbie 1035 trzecioklasistów. Szczegółowy opis metodologii realizacji badania znajduje się w rozdziale „Metodologia badania”.

3.1 CHARAKTERYSTYKA BADANEJ GRUPY

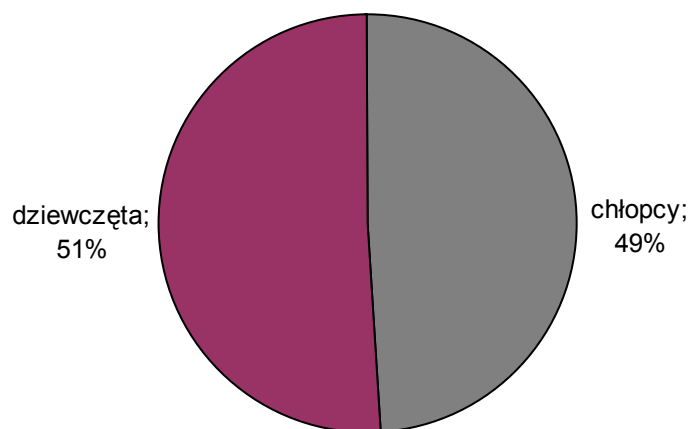
W badanej grupie uczniów rozkład wieku oscylował w granicach 14 – 17 lat. Najliczniejszą grupę stanowili uczniowie w wieku 15 lat – 86% wszystkich badanych (w tym wieku, przy standardowym trybie edukacji, uczęszcza się do ostatniej klasy gimnazjum). Uczniowie, którzy nie ukończyli jeszcze 15 roku życia stanowili 5% badanych, natomiast uczniowie w wieku 16 lub 17 lat stanowili w sumie 9% badanych.

Wykres 5. Struktura respondentów - wiek

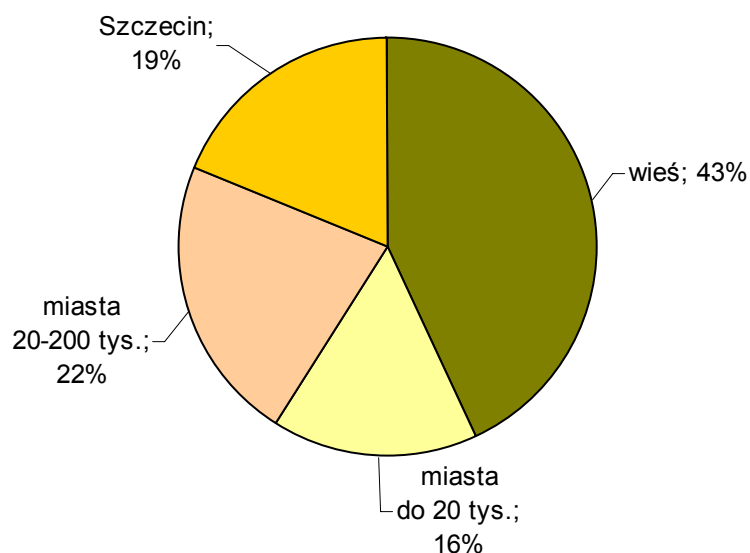
W badaniu wzięło udział 51% dziewcząt oraz 49% chłopców, co odzwierciedla rzeczywiste proporcje płci występujące w populacji gimnazjalistów.

Wykres 6. Struktura respondentów - płeć

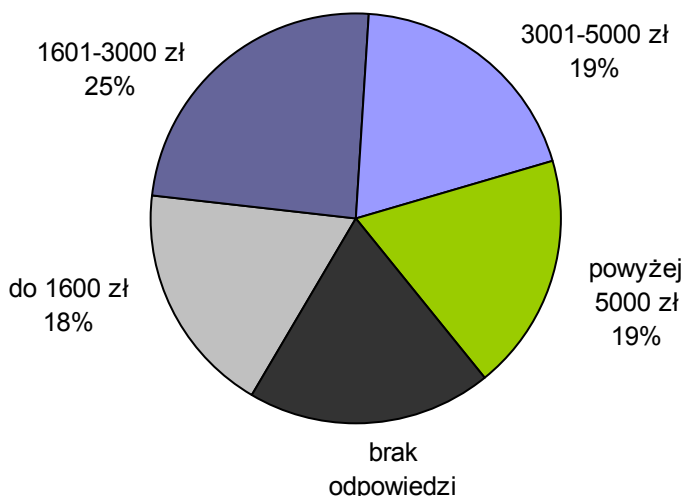

Ponad połowa przebadanych gimnazjalistów mieszka w miastach (57%). Na odsetek ten składa się: 16% gimnazjalistów mieszkających w miastach do 20 tysięcy, 22% - uczniów zamieszkujących miasta średniej wielkości - od 20 do 200 tysięcy oraz 19% mieszkańców Szczecina. Gimnazjaliści mieszkający na wsi stanowili 43% badanych.

Wykres 7 Struktura respondentów – wielkość miejscowości zamieszkania

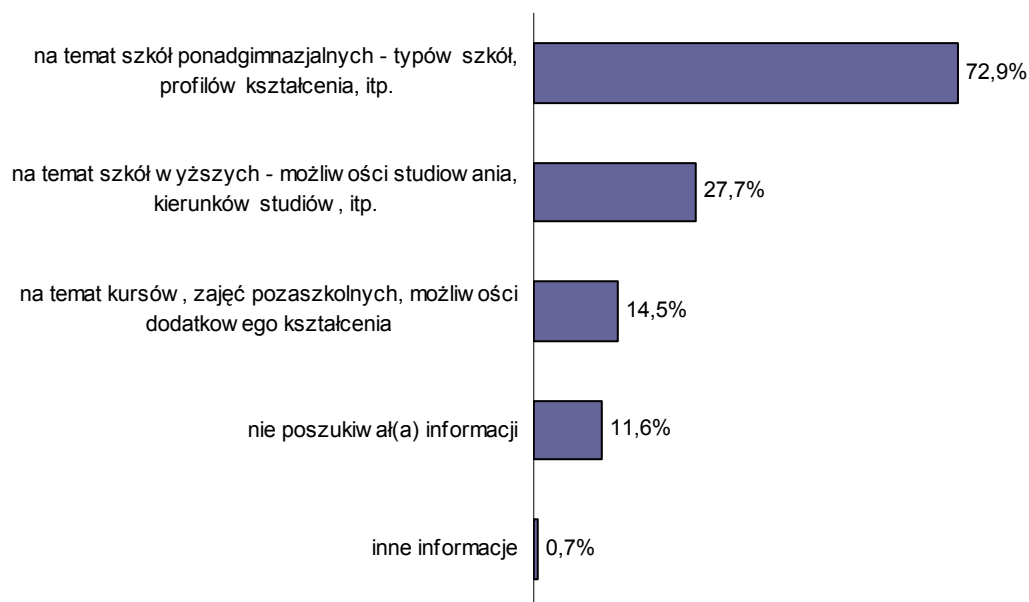
Znaczna część gimnazjalistów pochodzi z mniej zamożnych rodzin – 43% z nich zadeklarowało, iż dochód ich rodziny nie przekracza 3000 zł. Gimnazjaliści z średnio zamożnych rodzin (o dochodach gospodarstwa pomiędzy 3 a 5 tysięcy złotych) stanowią 19%. Lepiej sytuowani - w przypadku których dochód rodziny przekracza 5000 zł – również stanowią 19%.

Wykres 8. Struktura respondentów – dochody rodziców

3.2 ŚCIEŻKA KONTYNUACJI NAUKI PRZEZ GIMNAZJALISTÓW

Gimnazjaliści uczący się w ostatniej klasie gimnazjum, w zdecydowanej większości poszukują informacji na temat dostępnych w ich miejscowości lub regionie możliwości dalszego kształcenia się. Młodzież niewykazująca żadnej aktywności w kierunku zdobywania tego rodzaju informacji stanowi niecałe 12%. Gimnazjaliści generalnie skoncentrowani są na swojej najbliższej przyszłości, czyli wyborze szkoły ponadgimnazjalnej i najczęściej poszukują informacji na temat rodzajów szkół, w jakich można się kształcić oraz zastanawiają się nad wyborem profilu klasy, w jakiej chcieliby się uczyć. Gromadzeniem tego rodzaju wiedzy zainteresowanych jest 73% uczniów ostatnich klas gimnazjum. Nad dalszą przyszłością, czyli wyborem szkoły wyższej, zastanawia się stosunkowo nieduża grupa gimnazjalistów (27,7%). Wynik ten z jednej strony może sugerować, iż w większości gimnazjaliści nie zastanawiają jeszcze nad swoją dalszą drogą edukacyjno-zawodową i starają się rozwiązywać bieżące dylematy, a z drugiej może świadczyć – w przypadku części z nich - o braku chęci kontynuowania nauki na studiach i zakończeniu jej na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej. Niewiele, bo niecałe 12% gimnazjalistów, poszukuje informacji o dostępnych w ich miejscowości lub regionie możliwości kształcenia na dodatkowych na zajęciach czy kursach pozaszkolnych.

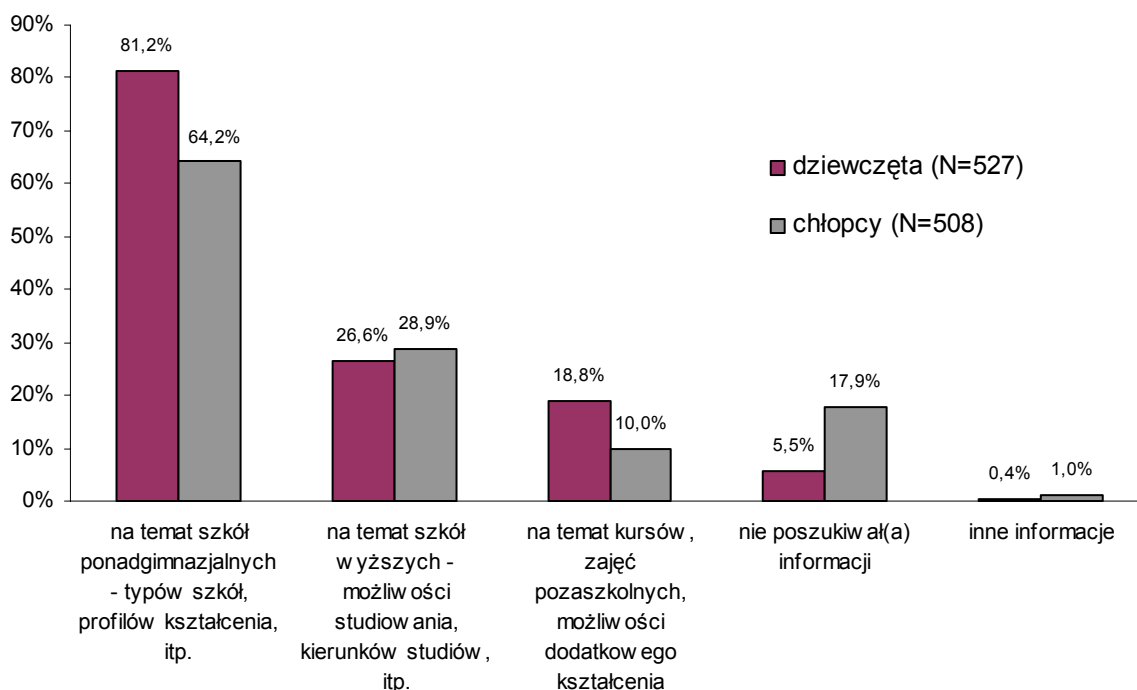
**Wykres 9 Poszukiwanie informacji na temat edukacji w mieście i powiecie przez gimnazjalistów;
N=1035**

Wyniki nie sumują się do 100%, możliwość udzielenia kilku odpowiedzi

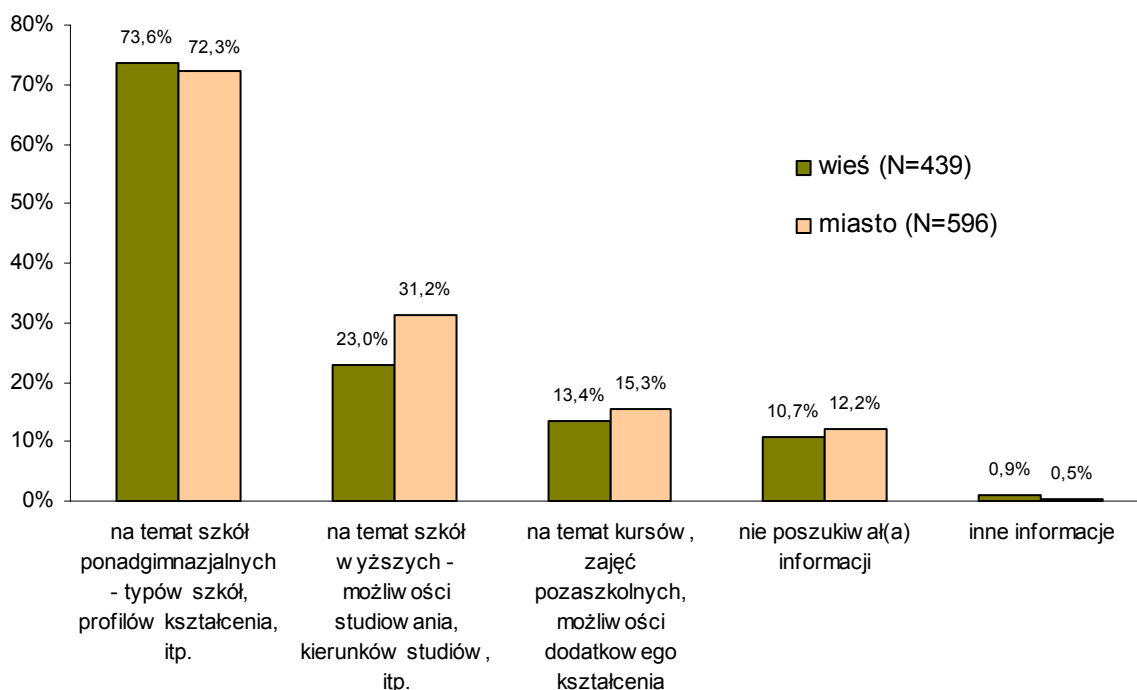
Zdobywaniem informacji potrzebnych do określenia najbliższych planów edukacyjnych istotnie częściej zainteresowane były dziewczęta niż chłopcy. Istotne różnice w tym zakresie zaznaczają się w odniesieniu do poszukiwania informacji dotyczących szkół ponadgimnazjalnych oraz rozglądaniem się za zajęciami i kursami pozaszkolnymi. Postawa polegająca na myśleniu perspektywicznym, opartym na kompleksowym planowaniu ścieżki edukacyjnej i związanym z nią poszukiwaniem informacji na temat szkół wyższych występuje podobnie często wśród dziewcząt i chłopców (i dotyczy odpowiednio: 26,6% i 28,9%).

Wykres 10 Poszukiwanie informacji na temat edukacji w mieście i powiecie przez gimnazjalistów (w podziale na płeć)

Zainteresowanie poszukiwaniem informacji na temat możliwości dalszego kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym kształtuje się podobnie wśród uczniów z miast i wsi. Różnice pomiędzy gimnazjalistami mieszkającymi w miastach a mieszkającymi na wsiach można dostrzec na poziomie planowania dalekosiężnego, związanego z pozyskiwaniem informacji o szkołach wyższych. Uczniowie z miast istotnie częściej gromadzą tego rodzaju wiedzę niż uczniowie mieszkający na wsi. Może to wskazywać na fakt, iż częściej też będą w przyszłości kontynuować naukę po szkole ponadgimnazjalnej.

Wykres 11 Poszukiwanie przez gimnazjalistów informacji na temat edukacji w mieście i powiecie (w podziale na miejsce zamieszkania)

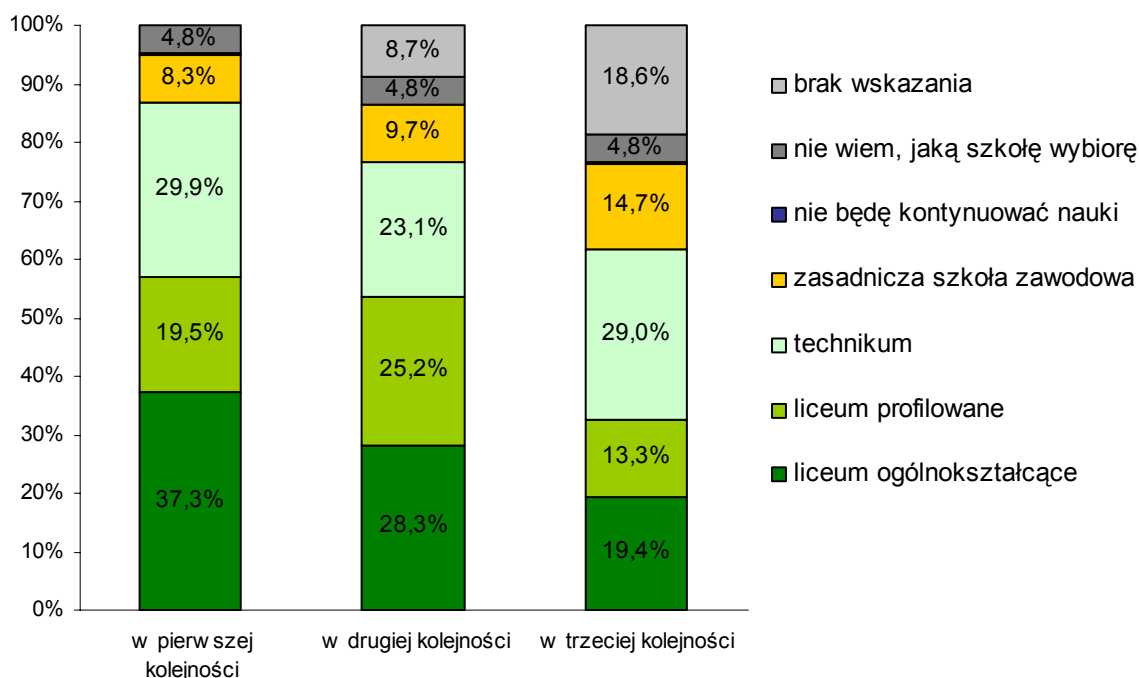

Zdecydowana większość gimnazjalistów planuje edukację na poziomie maturalnym – ponad 50% deklaruje jako szkołę pierwszego wyboru liceum ogólnokształcące bądź liceum profilowane. Dalsze blisko 30% myśli w pierwszej kolejności o wyborze technikum. Plany nauki w zasadniczej szkole zawodowej są zdecydowanie mniej popularne – jedynie 8,3% gimnazjalistów wskazuje ten typ placówki jako szkołę pierwszego wyboru.

Uwagę zwraca relatywnie duża popularność szkół technicznych. Ich niewątpliwą zaletą jest fakt uzyskania zawodu już po pięciu latach kształcenia, co nie ma miejsca w przypadku liceów ogólnokształcących. Zarazem technika pozostawiają otwartą możliwość kontynuowania nauki w wyższej uczelni. Zgodnie z intuicją, technika są istotnie częściej wybierane przez chłopców niż przez dziewczęta, choć dysproporcja nie jest uderzająca – 71,3% chłopców wskazało technikum jako szkołę rozważaną (I, II lub III-go wyboru), podczas gdy wśród dziewcząt odsetek ten kształtuje się na poziomie 63,2%.

Pragmatyczny charakter wyboru techników znajduje odzwierciedlenie w klasie miejscowości zamieszkania gimnazjalistów – istotnie częściej wybierane są one przez młodzież wiejską: 71,3% wskazań jako szkoła I, II lub III-go wyboru na tle 64,1% wskazań w gronie gimnazjalistów mieszkających w miastach. W podobnym kierunku działa poziom dochodów rodziców – istotnie częściej technika wybierane bywają przez dzieci, gdzie dochód rodziców wynosi do 1600 zł miesięcznie – 74,7%, podczas gdy w rodzinach, gdzie dochód ten przekracza 5000 zł odsetek ten wynosi 57,4%.

Wykres 12 Szkoła średnia preferowana przez gimnazjalistów; N=1035

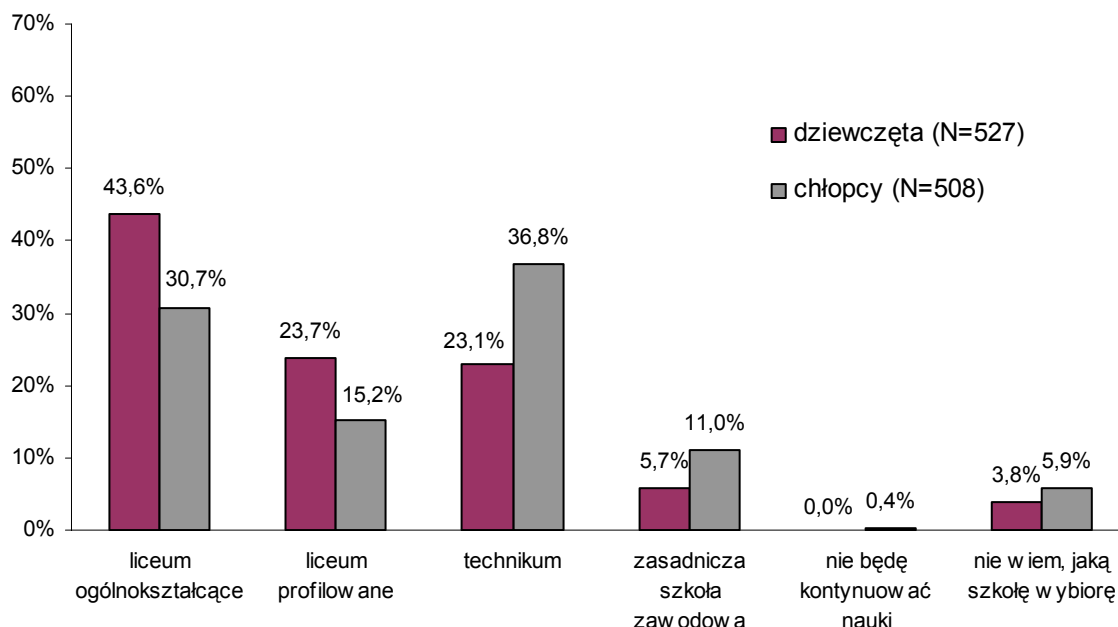

Można zauważyć, iż wybory dziewcząt są nieznacznie silniej spolaryzowane – aż 43,6% jako szkołę pierwszego wyboru wskazuje liceum ogólnokształcące. W gronie chłopców najwyższe wskazania uzyskuje technikum, choć tu odsetek wynosi mniej - 36,8%. Naukę w liceum profilowanym planuje 23,7% dziewcząt i 15,2% chłopców. Łącznie w liceum ogólnokształcącym lub liceum profilowanym naukę planuje 67,3% dziewcząt i 45,9% chłopców.

Szkołę zasadniczą jako szkołę pierwszego wyboru wskazuje blisko dwa razy więcej chłopców niż dziewcząt, choć – jak było wcześniej wspomniane – jest to zdecydowanie mniej popularny typ placówki, niż szkoły kształcące na poziomie maturalnym.

Co interesujące, relatywnie niski odsetek gimnazjalistów twierdzi, że nie wie jeszcze, jaki typ szkoły wybierze. Ukazuje to, że fakt wyboru dalszej ścieżki kształcenia jest dla młodych ludzi sprawą dosyć jasno zdefiniowaną.

**Wykres 13. Szkoła średnia preferowana przez gimnazjalistów w pierwszej kolejności
(w podziale na płeć)**

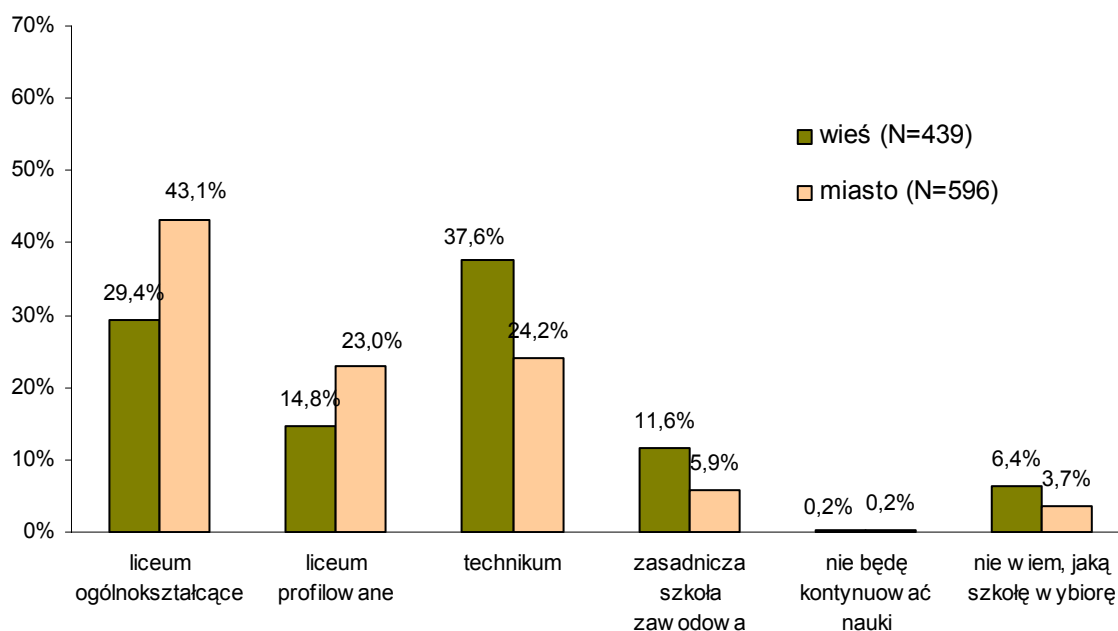

Jak było wcześniej wspomniane, wybór liceum ogólnokształcącego jest wyraźnie częściej dokonywany przez młodzież miejską. Dysproporcja ta jest szczególnie widoczna w przypadku szkoły preferowanej w pierwszej kolejności – 43,1% w gronie gimnazjalistów mieszkających w miastach w stosunku do 29,4% wśród mieszkających na wsi. W podobnej skali, acz w przeciwnym kierunku zależność ta zaznacza się w przypadku techników. Te wskazuje jako szkołę pierwszego wyboru 37,6% uczniów mieszkających na wsi i 24,2% mieszkających w miastach.

Zgodnie z intuicją, wybór zasadniczej szkoły zawodowej częściej jest dokonywany przez uczniów ze wsi, choć trzeba podkreślić, że również w gronie tej młodzieży jest to najrzadziej wskazywany profil dalszego kształcenia.

Wspomniany już, niski odsetek gimnazjalistów niezdecydowanych do wyboru dalszego kształcenia większy jest w gronie młodzieży wiejskiej – 6,4% na tle 3,7% młodzieży mieszkającej w miastach.

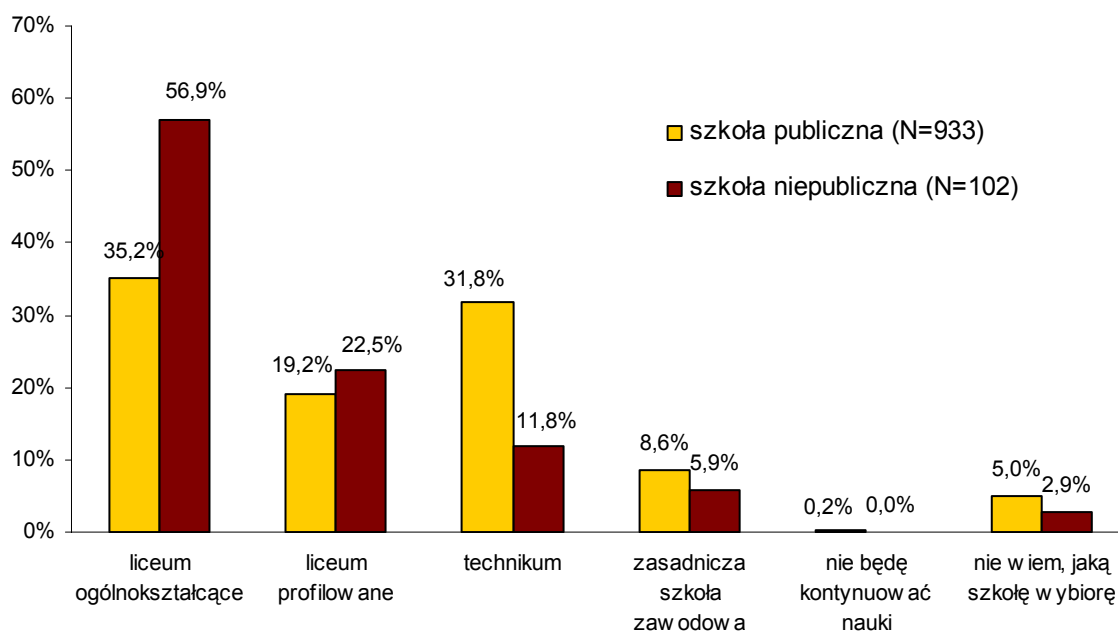
**Wykres 14. Szkoła średnia preferowana przez gimnazjalistów w pierwszej kolejności
(w podziale na miejsce zamieszkania)**

Gimnazjaliści uczęszczający do szkół niepublicznych w zdecydowanej większości planują kontynuację nauki w liceum ogólnokształcącym lub liceum profilowanym – w sumie 79,4%. Technika istotnie częściej wybierana są przez uczniów szkół publicznych: 31,8% na tle 11,8% w gronie gimnazjalistów z gimnazjów niepublicznych.

Trzeba oczywiście odnotować wyraźnie niższy odsetek (ok. 10%) uczniów uczących się w szkołach niepublicznych w stosunku do ich publicznych odpowiedników. Z tej też przyczyny orzekanie o szczegółowych preferencjach tej grupy obciążone jest ryzykiem błędu. Można jednak dokonać ogólnego spostrzeżenia o wyborze dalszej ścieżki kształcenia na poziomie maturalnym, otwierającym możliwość dalszej edukacji na poziomie wyższym.

**Wykres 15 Szkoła średnia preferowana przez gimnazjalistów w pierwszej kolejności
(w podziale na typ szkoły: publiczna vs niepubliczna)**

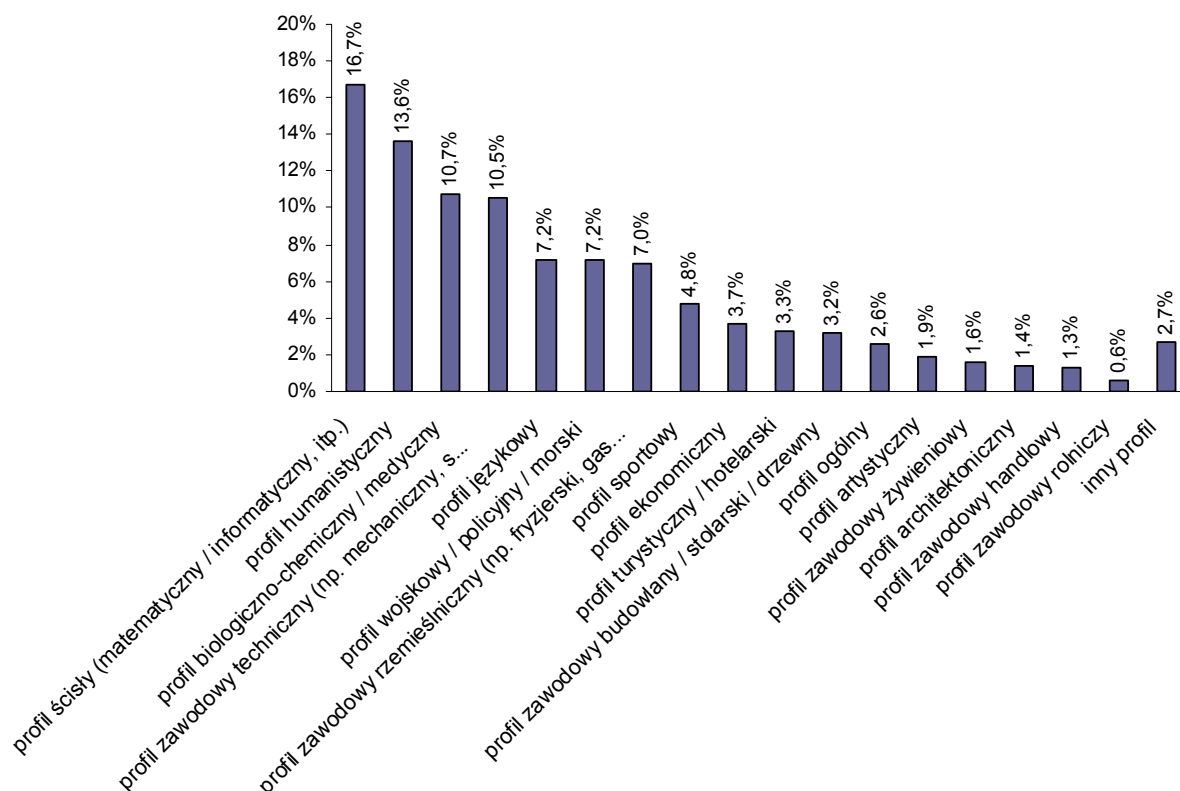

Gimnazjalistom zadawano pytanie o preferowany profil kształcenia w szkole średniej. Na pytanie to odpowiedziało 60% ankietowanych. Co interesujące, najwyższy odsetek wskazań (16,7%) uzyskał profil ścisły – matematyczny, fizyczny, informatyczny. Profil humanistyczny, tradycyjnie najczęściej wybierany, uplasował się na drugiej pozycji – 13,6%. Trzeba jednak zauważyć, że osobna kategoria została utworzona dla tzw. profilu językowego – 7,2% wskazań. Profil ten jest zazwyczaj również bywa traktowany jako humanistyczny i wówczas taka zagregowana kategoria liczyłaby już 20,8% i istotnie byłaby wskazywana najczęściej.

Trzeba zauważyć częste wskazania dla profili zawodowych: 10,5% dla zawodowych technicznych, 7% dla rzemieślniczych, 3,7% dla ekonomicznych, 3,3% dla turystycznych, hotelarskich 3,2% dla budowlanych i poniżej 2% dla żywieniowego, handlowego i rolniczego. Łącznie można mówić o około 1/3 wskazań na któryś z profili zawodowych.

Niewątpliwie specyfiką badanego regionu jest relatywnie wysoki (7,2%) odsetek wskazań na profil wojskowy, morski.

Wykres 16 Preferowany profil kształcenia w szkole średniej
(podstawa: gimnazjaliści, którzy wskazali profil kształcenia w wybranej szkole (N=627))

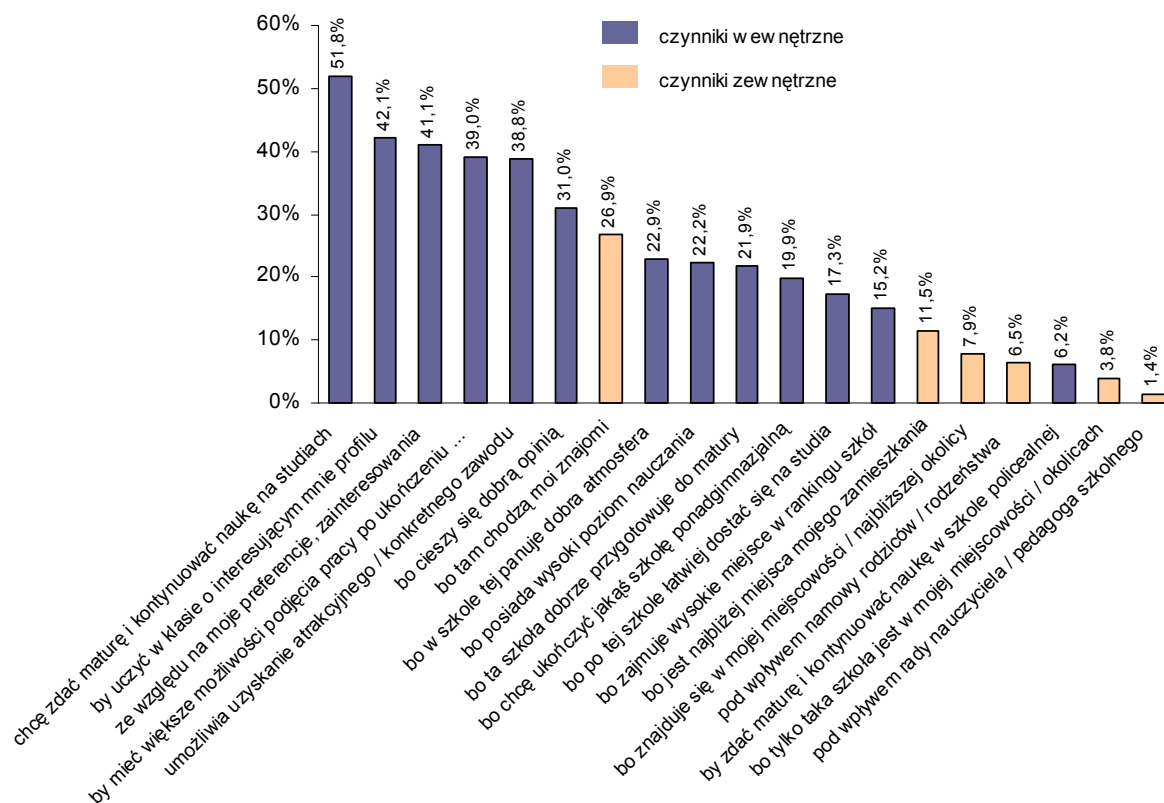
Zapytani o powody wyboru danej szkoły, gimnazjaliści na pierwszym miejscu (51,8%) wymieniali pragnienie zdania matury a następnie kontynuowanie nauki na studiach wyższych. Kolejne w rankingu były również motywacje o charakterze wewnętrznym, nawiązujące do własnych zainteresowań, preferencji, ale także nadziei na uzyskanie atrakcyjnego zawodu. Czynniki te są co prawda istotnie częściej wskazywane przez dziewczęta niż przez chłopców, ale również w gronie tych ostatnich uzyskują wyższe wskazania niż motywacje o charakterze zewnętrznym.

Motywacje o charakterze zewnętrznym, takie jak fakt uczęszczania do tej samej szkoły znajomych, lokalizacja szkoły, czy namowa rodziny były bowiem wymieniane znacząco rzadziej (tu brak istotnych różnic pomiędzy chłopcami i dziewczętami). Można zatem powiedzieć, że na wybór szkoły główny wpływ mają faktyczne preferencje gimnazjalistów, podyktowane ich zainteresowaniami i ambicjami. Warto zaznaczyć, że na zainteresowania częściej wskazują dziewczęta, natomiast aspekt praktyczny (szanse na znalezienie pracy, możliwość zdobycia atrakcyjnego zawodu) częściej jest wymieniany przez chłopców.

Warto odnotować, że na samym końcu rankingu (1,4%) jako powód plasują się rady nauczyciela / pedagoga czy psychologa szkolnego. Może to świadczyć zarówno o małej postrzeganej przez gimnazjalistów randze tych porad, ale także po prostu o braku sugestii, co do kierunku kształcenia, płynących ze strony grona pedagogicznego.

Na potrzeby analiz został wyrekomendowany specjalny wskaźnik odzwierciedlający podział motywacji wyboru szkoły na dwie zasadnicze grupy: motywację zewnętrzną i wewnętrzną. Zgodnie z obserwacjami przedstawionymi powyżej, motywacja wewnętrzna pojawiała się w odpowiedziach gimnazjalistów zdecydowanie częściej. Średnio wymieniali 30% motywów zakwalifikowanych do tej grupy, podczas gdy wskazywali jedynie 10% motywów o charakterze zewnętrznym. Warto odnotować, że na poziomie tak zagregowanego wskaźnika nie zaznaczają się istotne statystycznie różnice pomiędzy dziewczętami i chłopcami czy pomiędzy mieszkańcami miast i wsi. Świadczy to o względnie uniwersalnym charakterze motywacji kierujących młodymi ludźmi przy wyborze dalszej ścieżki kształcenia.

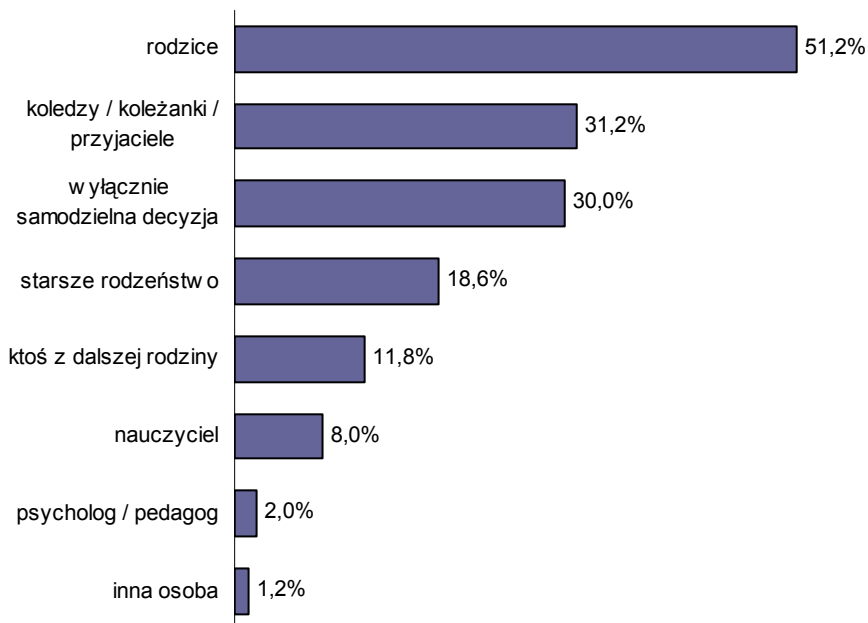
Wykres 17 Powody wyboru typu szkoły ponadgimnazjalnej; N=1035

W przypadku większości gimnazjalistów funkcję doradców co do wyboru szkoły najczęściej pełnili rodzice – częściej przyznają się do tego dziewczęta (55,8%) niż chłopcy (46,5%). Na drugim miejscu jako doradcy uplasowali się koledzy i przyjaciele – ponownie częściej wymieniani przez dziewczęta (35,7%) niż chłopców (26,6%). 30% gimnazjalistów twierdzi, że decyzję o wyborze szkoły podjęli wyłącznie samodzielnie – w tym przypadku istotnie częściej deklaracja taka płynęła od chłopców (34,6%) niż od dziewcząt (25,6%). Generalnie nasuwa się obserwacja, że chłopcy rzadziej niż dziewczęta przyznają się do korzystania z sugestii innych osób – również rodzeństwa, dalszej rodziny,

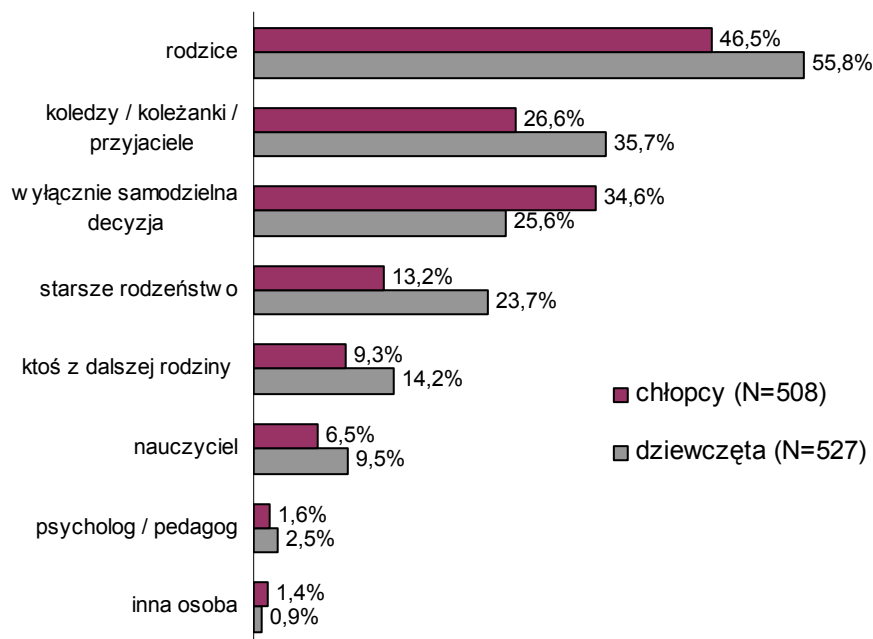
nauczycieli czy pedagogów szkolnych. Ci ostatni byli zresztą wymaniani na odległej pozycji – ich sugestiami kierowało się jedynie 2% gimnazjalistów. Ponownie daje się więc zaobserwować niski udział grona pedagogicznego w decyzjach gimnazjalistów, co do dalszego kształcenia. Porady nauczycieli zadeklarowało jedynie 8% uczniów.

Wykres 18 Osoby, które doradzały w wyborze szkoły ponadgimnazjalnej; N=1035

Wyniki nie sumują się do 100%, możliwość udzielenia kilku

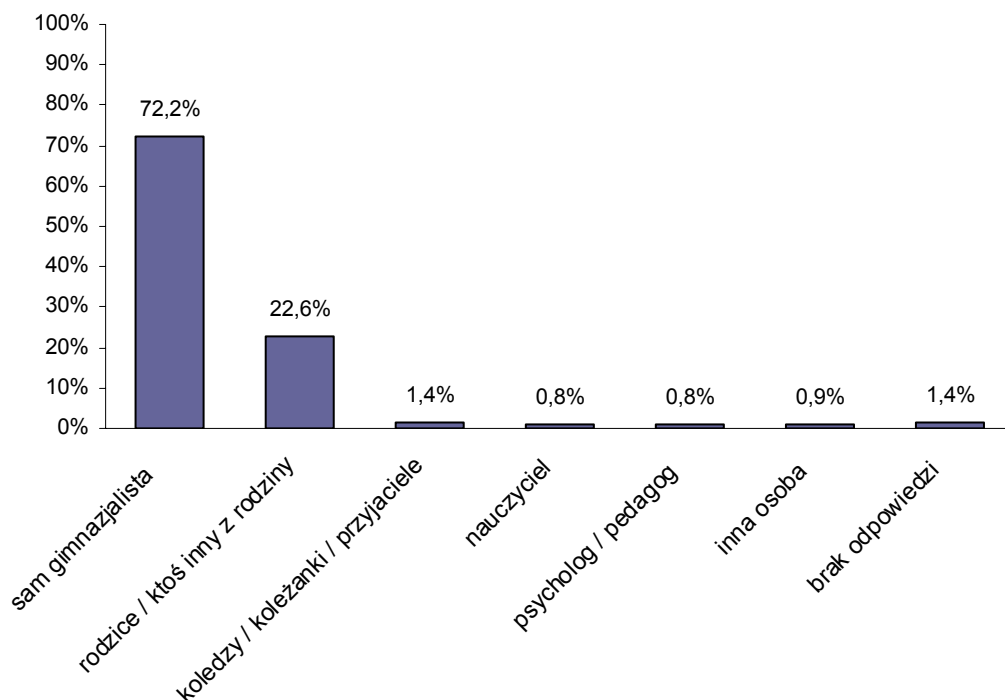
**Wykres 19 Osoby, które doradzały w wyborze szkoły ponadgimnazjalnej
(w podziale na płeć gimnazjalisty)**

Niezależnie od porad płynących ze strony różnych osób, ostateczna decyzja odnośnie wyboru rodzaju szkoły w zdecydowanej większości (72,2%) leżała po stronie samego gimnazjalisty. Co ciekawe, w tym przypadku nie zaznaczyły się żadne istotne statystycznie różnice pomiędzy chłopcami i dziewczętami. W przypadkach, kiedy za decyzję nie odpowiadał sam gimnazjalista, największy wpływ mogli mieć na nią rodzice lub najbliższa rodzina. Sytuacja taka dotyczyła 22,6% uczniów i nie zależy od płci, miejsca zamieszkania ani nawet typu szkoły (publiczna – niepubliczna), do której aktualnie uczęszcza gimnazjalista.

W zestawieniu z wcześniejszymi informacjami o charakterze motywów kierujących młodymi ludźmi przy wyborze szkoły, wyłania się obraz gimnazjalisty jako autonomicznego, świadomego decydenta, który dostrzega ważność konsekwencji wyboru szkoły. Zarazem rodzice i rodzina szanują wybory uczniów, nie narzucając im swojego zdania, aczkolwiek aktywnie służąc poradą.

Wykres 20 Osoba mająca największy wpływ na wybór rodzaju szkoły; N=1035

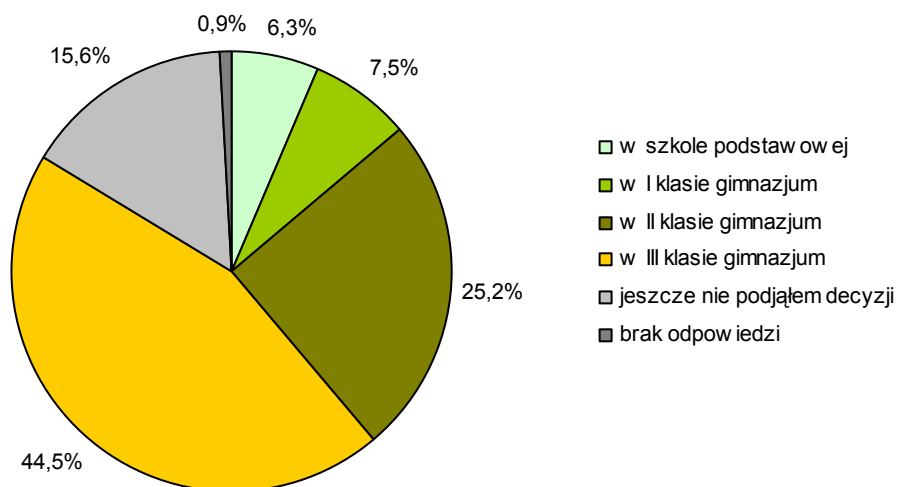

Decyzję o wyborze szkoły gimnazjaliści najczęściej podejmują w III klasie gimnazjum, co zważywszy na moment przeprowadzania badania (wrzesień 2009) świadczy o tym, że są to decyzje względnie świeże. Znaczący odsetek uczniów (25,2%) decyzję podjął w minionym roku – w II klasie gimnazjum. Nieznaczną grupą uczniów twierdzi, że decyzja co do wyboru szkoły średniej zapadła w ich przypadku wcześniej, w I klasie (7,5%) a nawet w szkole podstawowej (6,3%).

Uwagę zwraca względnie wysoki odsetek (15,6%) uczniów, którzy twierdzą, że jeszcze nie podjęli decyzji. Jest to tym bardziej znamienne, że we wcześniejszych pytaniach o ścieżkę dalszego kształcenia, odsetek ten był znacząco niższy.

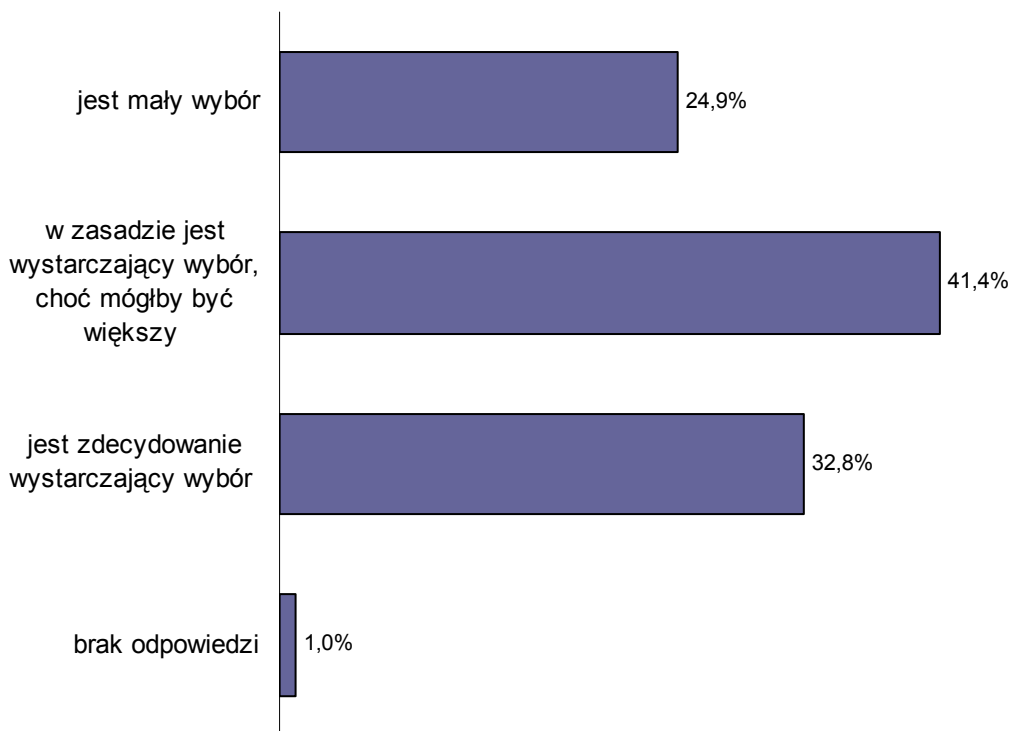
Można jednak przypuszczać, że w pytaniu tym uczniowie mieli na myśli nie tyle typ czy profil szkoły, co wybór konkretnej placówki. O ile więc tylko nie liczni nie wiedzieli, w jakim typie szkoły będą kontynuowali naukę, o tyle już na poziomie wyboru konkretnej szkoły pojawia się więcej wątpliwości. Można przypuszczać, że dotyczy to zwłaszcza liceów ogólnokształcących, które reprezentują względnie silnie zróżnicowaną kategorię szkół i jest spory wybór w jej obrębie.

Wykres 21 Moment podjęcia decyzji dotyczącej wyboru szkoły ponadgimnazjalnej; N=1035

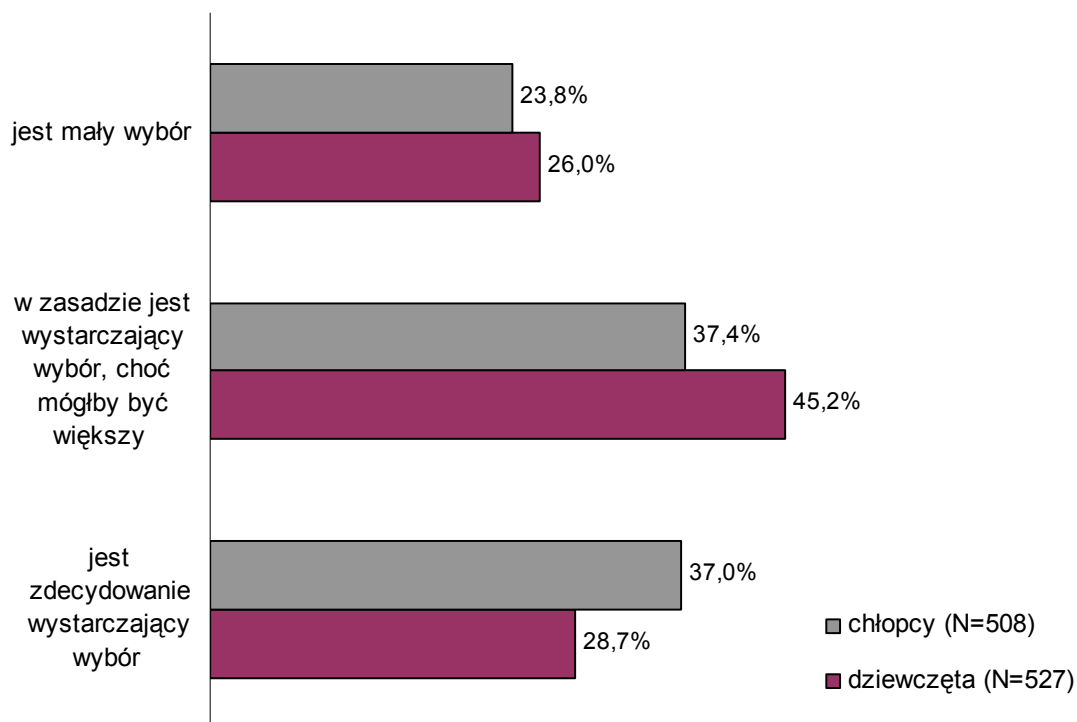
Zapytani o szkoły ponadgimnazjalne dostępne w ich miejscowości zamieszkania / najbliższej okolicy, uczniowie w zdecydowanej większości wyrażali opinię, że wybór jest duży lub wystarczający. Jedynie co czwarty gimnazjalista przyznał, że jest mały wybór szkół, w których mógłby kontynuować dalszą edukację. Koresponduje to z wcześniej uzyskanymi wynikami, gdzie okazało się, że zewnętrzny motyw w postaci fizycznej dostępności szkoły jest mało istotny przy jej wyborze. Można zatem stwierdzić, że większość z osób, które narzekają na zakres oferty szkół ponadgimnazjalnych znajduje jednak taką szkołę, która spełnia ich oczekiwania (zaspokaja zainteresowania i ambicje) a jedynie nieliczne są niejako „skazani” na placówkę tylko dlatego, że jest jedyna w okolicy.

Wykres 22 Opinie gimnazjalistów na temat liczby i rodzaju szkół
ponadgimnazjalnych w ich miejscowości / okolicy; N=1035

Można zauważyć, że nieco bardziej krytyczne w ocenie oferty dostępnych szkół są dziewczęta niż chłopcy. Zdecydowanie wystarczający wybór szkół stwierdza 28,7% dziewcząt i 37% chłopców za to zbyt mały wybór konstatuje 26% dziewcząt i 23,8% chłopców. Może to wynikać z bardziej ukierunkowanych preferencji dziewcząt – licealistek. Mogą one mieć na przykład na myśli nie tylko dostępność danego typu szkoły, ale również placówki o konkretnych parametrach w ramach tej kategorii.

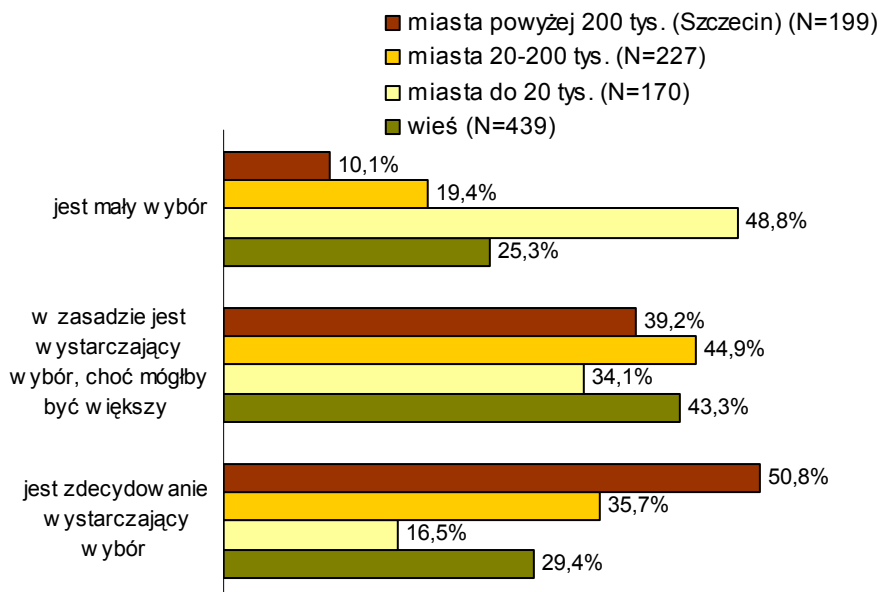
Wykres 23 Opinie gimnazjalistów na temat liczby i rodzaju szkół ponadgimnazjalnych w ich miejscowości / okolicy
(w podziale na płeć)

Zgodnie z intuicją, pełne zadowolenie z oferty szkół ponadgimnazjalnych istotnie częściej jest wyrażane przez młodzież z największych miast. Ponad 50% uczniów ze Szczecina uznała, że wybór dostępnych szkół jest zdecydowanie wystarczający. Nieznaczny odsetek niezadowolonych (10%) należy interpretować jako poszukujących nie tyle szkoły określonego typu, co raczej posiadającej w swojej ofercie bardzo konkretne parametry (określone języki obce, klasy profilowane itp.).

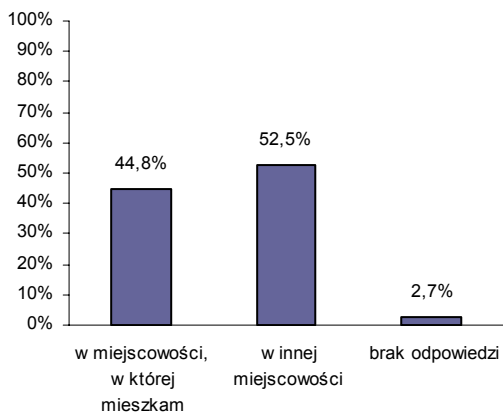
Najmniej usatysfakcjonowani wachlarzem dostępnej oferty edukacyjnej są gimnazjaliści z miast do 20 tysięcy mieszkańców. Większe zadowolenie deklarują nawet mieszkańcy wsi. Wynikać to może z faktu, że młodzież wiejska w zasadzie nie ma oczekiwań, by szkoła ponadgimnazjalna znajdowała się w ich miejscowości i jest skłonna z zadowoleniem przyjmować fakt, że szkoła jest usytuowana w najbliższym większym mieście. Można również przypuszczać, że niektóre z lokalizacji, formalnie mające status wsi, w istocie przylegają do większych ośrodków i dla gimnazjalistów jest naturalnym, że do szkoły należy dojechać. Nie traktują tego zarazem jako odległej eskapady i nie mają względem takiego rozwiązania negatywnych postaw.

Wykres 24 Opinie gimnazjalistów na temat liczby i rodzaju szkół ponadgimnazjalnych w ich miejscowości / okolicy

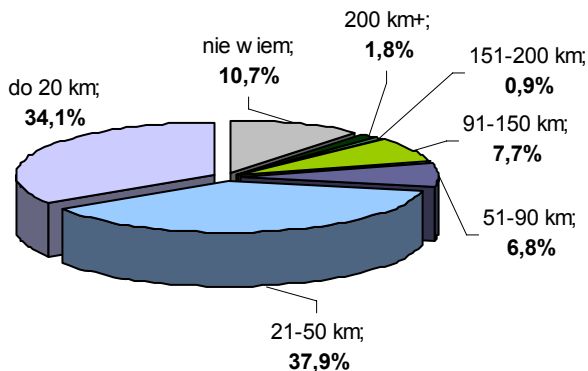

Ponad połowa gimnazjalistów zamierza uczęszczać do szkoły poza swoim miejscem zamieszkania. Odległość, którą będą musieli przebyć od domu do szkoły szacują najczęściej na przekraczającą 20km. 37,9% gimnazjalistów, którzy planują naukę poza swoją miejscowością, wybiera szkołę w odległości 21-50 km od miejsca zamieszkania. Nieco mniej (34,1%) deklaruje, że ich przyszła szkoła jest w odległości do 20 km od domu. Ponad 15% gimnazjalistów planuje naukę w szkole, która jest oddalona przeszło 50 km od miejsca zamieszkania.

Wykres 25 Lokalizacja szkoły, w której zamierza uczyć się gimnazjalista; N=1035

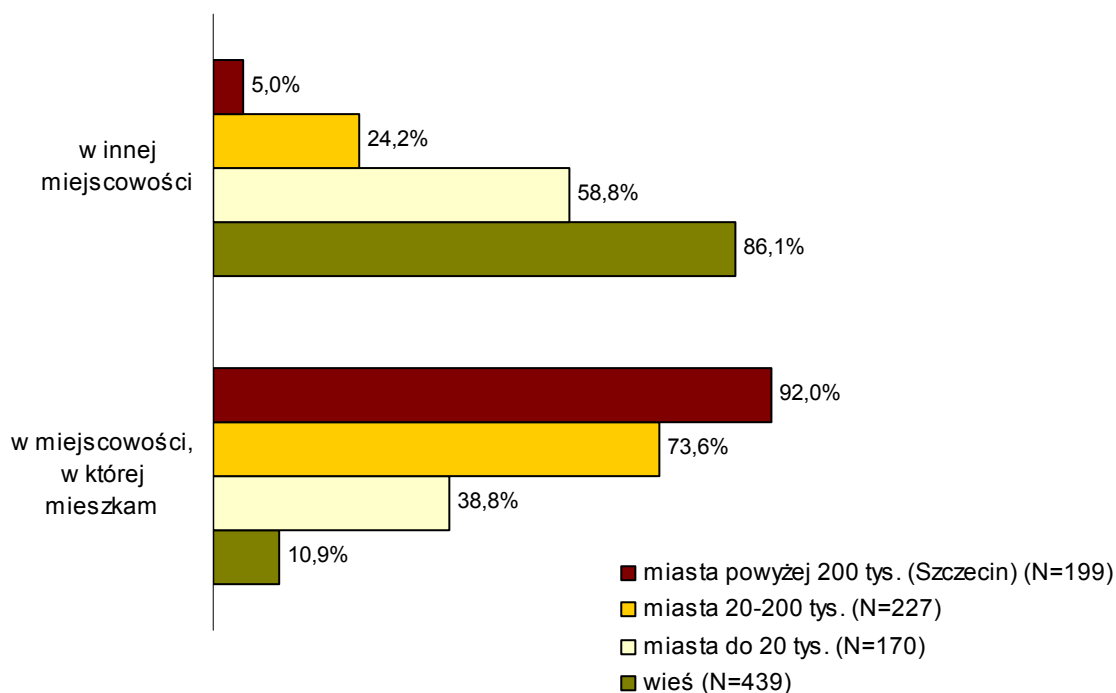

Wykres 26 Odległość przyszłej szkoły od miejsca zamieszkania gimnazjalisty
podstawa: gimnazjaliści, którzy zamierzają kontynuować naukę poza miejscem zamieszkania; N=543

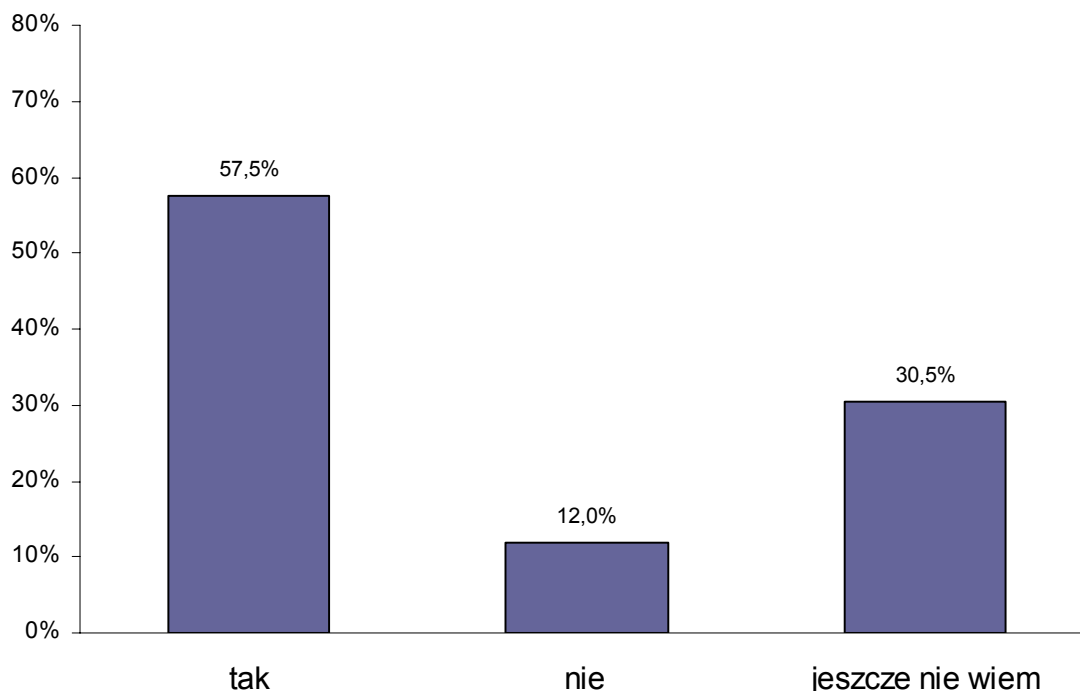

Co zrozumiałe, zdecydowana większość mieszkańców wsi planuje dalszą edukację w innej miejscowości. Ogólnie – występuje liniowa zależność: im większa miejscowość, w której mieszka gimnazjalista, tym większe prawdopodobieństwo, że wybierze szkołę w swojej miejscowości. Jest to w pełni zgodne z intuicją. Warto zatem skupić się na nieznaczących odsetkach gimnazjalistów, którzy mieszkając na wsiach planują dalszą edukację w tej samej lokalizacji (10,9%) oraz mieszkańcach największych miast planujących wyjazd do innej miejscowości (5%). Ci pierwsi mieszkają zapewne na obrzeżach większych miast, stąd nie traktują podjęcia nauki w szkole w tym mieście jako wyjazdu poza swoją miejscowość, ci drudzy zaś poszukują zapewne szkoły o ściśle zdefiniowanym profilu, która dostępna jest jedynie w innym mieście.

**Wykres 27 Lokalizacja szkoły, w której zamierza uczyć się gimnazjalista
(w podziale na miejsce zamieszkania)**

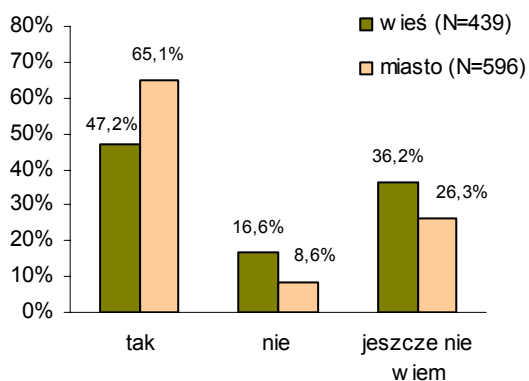
W świetle wcześniejszych informacji o motywach wyboru szkoły, nie dziwi wysoki odsetek (57,5%) gimnazjalistów planujących naukę na studiach wyższych. Jedynie 12% twierdzi, że nie ma takich planów, pozostali pozostawiają tę kwestię otwartą. Odsetek planujących uzyskanie wyższego wykształcenia jest duży, zważywszy na fakt, że z punktu widzenia dzisiejszych gimnazjalistów jest to wciąż jeszcze dość daleka perspektywa. Oprócz literalnej interpretacji tego wyniku, można go również odczytywać, jako wyraz generalnego dobrego postrzegania wagi wyższego wykształcenia i przypisywania mu pożądanej wartości.

Wykres 28 Plany dotyczące kontynuacji nauki na studiach; N=1035

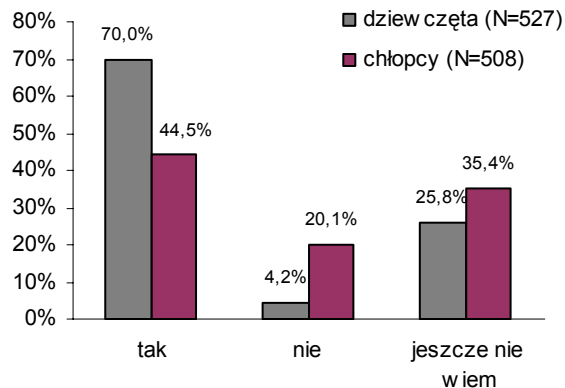
Odsetek zdecydowanych na zdobywanie wyższego wykształcenia wyższy jest wśród młodzieży miejskiej (65,1%), choć również wśród gimnazjalistów ze wsi jest znaczny – 47,2%. Co ważne, jedynie 16,6% młodzieży wiejskiej nie zakłada obecnie, że pójdzie na studia. A zatem również w tej grupie uczniów dostrzegana jest rosnąca wartość wyższego wykształcenia.

Jeszcze wyraźniejsze różnice rysują się w podziale na płeć uczniów. Aż 70% dziewcząt planuje edukację na poziomie akademickim. 20% chłopców nie przewiduje dla siebie takiej ścieżki dalszej edukacji i jedynie 4,2% dziewcząt. Świadczy to o pragmatyzmie chłopców, wyrażającym się już wcześniej, gdy mowa była o motywach wyboru szkoły ponadgimnazjalnej. Studiowanie na wyższej uczelni może być przez chłopców postrzegane jako etap wydłużający fazę edukacji, oddalający perspektywę podjęcia pracy zawodowej. Zarazem dziewczęta wydają się bardziej zaangażowane w aktywności okołoszkolne, o czym będzie jeszcze mowa przy analizowaniu rodzaju i intensywności tego typu zajęć. Niewątpliwie, zarówno z tego jak i z innych pytań, wyziera obraz chłopców – gimnazjalistów jako silnie skoncentrowanych na pragmatycznym wymiarze instytucji szkoły i zjawiska edukacji. Może to być zarazem sygnałem faktycznych postaw, jak również wyrazem spełniania specyficznych norm grupowych: cenięcia konkretności, wymiaru faktycznej, nieodroczonej użyteczności. Bardziej perspektywiczna postawa może stać się udziałem chłopców z biegiem czasu.

Wykres 29 Plany dotyczące kontynuacji nauki na studiach (w podziale na miejsce zamieszkania)

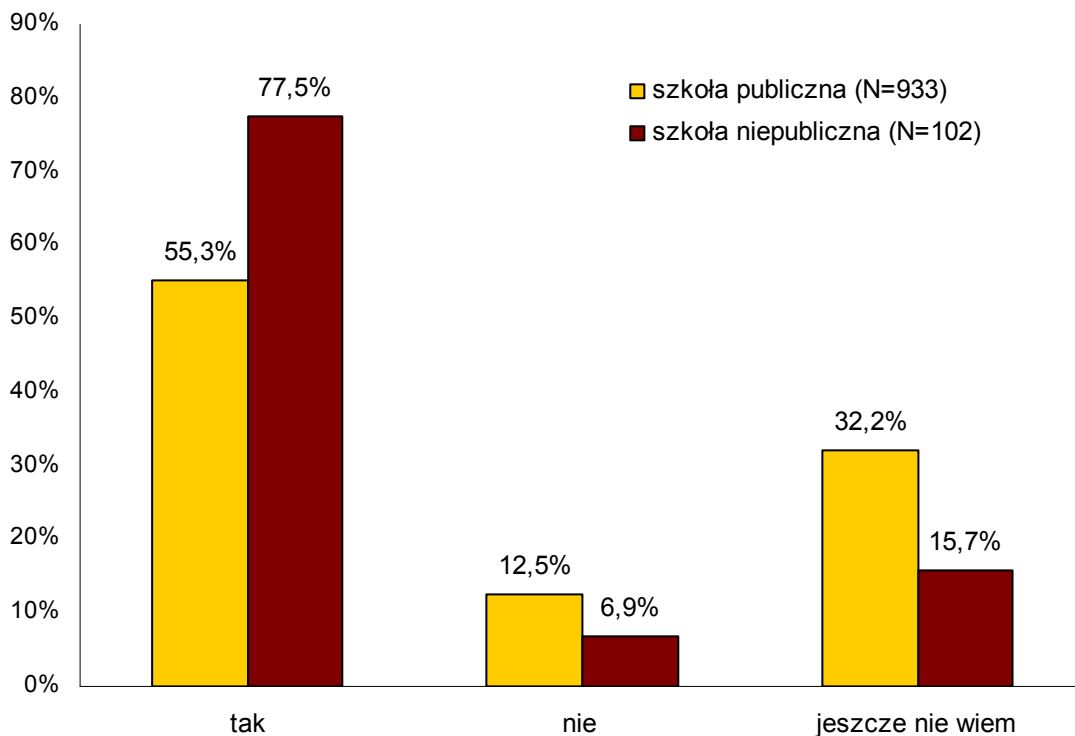

Wykres 30 Plany dotyczące kontynuacji nauki na studiach (w podziale na płeć)

Uczniowie szkół niepublicznych w zdecydowanej większości planują naukę na poziomie akademickim (77,5%), a jedynie niespełna 7% nie ma takich planów. Zapewne nauka w placówce niepublicznej szczególnie sprzyja budowaniu i podtrzymywaniu tradycji edukacyjnej i dostrzeganiu wagi edukacji i wartości wyższego wykształcenia.

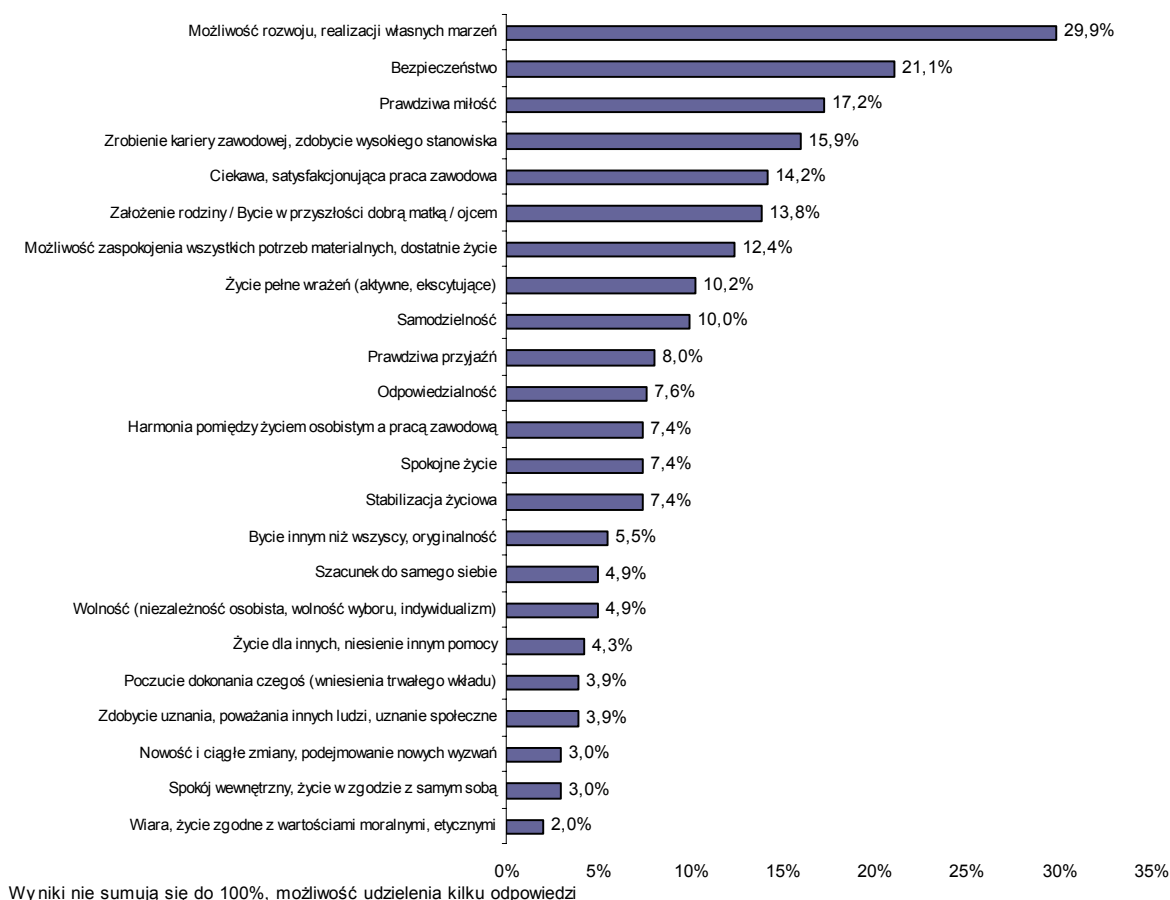
Wykres 31 Plany dotyczące kontynuacji nauki na studiach (w podziale na typ szkoły: publiczna vs niepubliczna)

3.3 POSTAWY GIMNAZJALISTÓW WOBEC NAUKI I PRACY

Gimnazjaliści reprezentują raczej tradycyjny sposób myślenia o wartościach ważnych w życiu. W czołówce rankingu znajdują się te wartości, które gwarantują poczucie bezpieczeństwa, stabilizację. Postawy ceniące indywidualizm, niezależność, są wśród uczniów rzadziej spotykane. Zwraca uwagę wiodąca rola wartości, jaką jest możliwość rozwoju, realizacji własnych marzeń (29,9%). Ważność tego postulatu będzie się jeszcze przewijała w dalszych częściach niniejszego opracowania.

Wykres 32. Wartości ważne dla gimnazjalistów

Niektóre elementy znajdują odmienne miejsca w hierarchii wartości, w grupach chłopców i dziewcząt. Dla dziewcząt istotnie większe znaczenie mają: realizacja marzeń (35% wskazań w porównaniu z 25% wśród chłopców), miłość (odpowiednio – 20% i 14%) i przyjaźń (odpowiednio – 11% i 5%).

Z kolei wśród chłopców istotnie ważniejszą wartością okazuje się zaspokojenie poczucia bezpieczeństwa (26% wskazań – najwięcej w tej grupie - i zaledwie 16% wśród dziewczynek). To o tyle niepokojący wynik, że może wskazywać na poważny problem braku odczuwanego bezpieczeństwa przez gimnazjalistów. Opresyjne sytuacje, w jakich znajdują się w domach czy w szkole muszą się im przytrafiać stosunkowo często. Można to również odczytywać jako wcześniej wykształcone poczucie „obowiązku” zapewniania poczucia bezpieczeństwa swojej przyszłej rodzinie. Niezależnie od kierunku

interpretacji, znamienne wydaje się, że poczucie bezpieczeństwa jest wartością postrzeganą i rozumianą przez młodzież, która wciąż jeszcze metrykalnie znajduje się w „wieku beztroski”.

Inne wartości istotnie częściej wskazywane przez chłopców, to także: ciekawa, satysfakcjonująca praca zawodowa, na którą wskazało 17% chłopców i tylko 11% dziewczynek, życie pełne wrażeń (13% w porównaniu do 8% wśród dziewcząt) i samodzielność (odpowiednio – 13% do 7%). Wskazuje to na mocno utrwalone tradycyjne wzorce funkcji spełnianych w dorosłym życiu w zależności od płci.

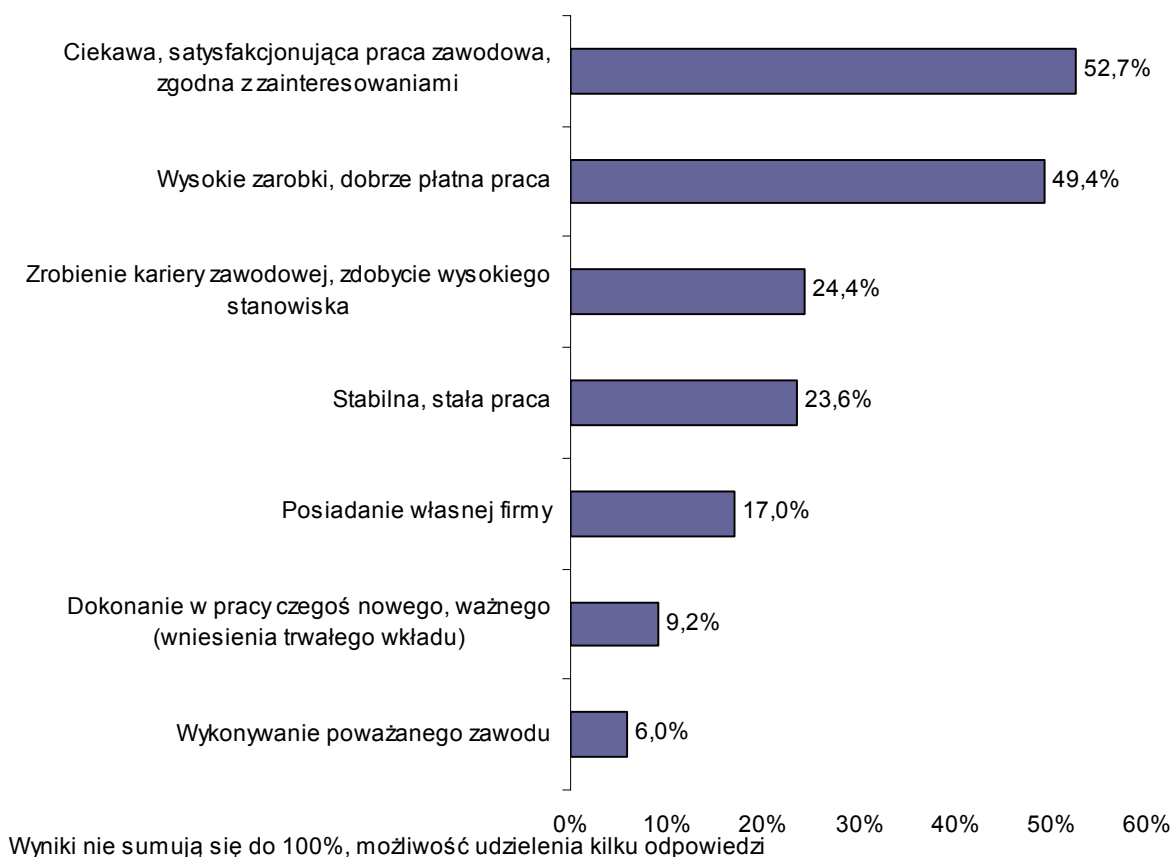
I jeszcze czynnik wymieniany przez chłopców istotnie częściej - spokojne życie (10%, a 5% wśród dziewcząt). Można to łączyć znowu z brakiem poczucia bezpieczeństwa, ale być może chodzi tym razem raczej o odczuwane nagromadzenia pretensji dorosłych i oczekiwań, które nie są adekwatne do możliwości dzieci (albo tak są przez nie postrzegane).

Fakt mieszkania na wsi lub w mieście dość wyraźnie różnicuje młodzież na kilku wymiarach.

Otóż na wsi cenione jest istotnie bardziej bezpieczeństwo (28% wskazań i 15% w miastach różnej wielkości), ale także samodzielność (13% do 8%) i odpowiedzialność (10% na wsiach i 6% w miastach), co można łączyć z wcześniejszym przejmowaniem przez dzieci mieszkające na wsi obowiązków dorosłych. Z kolei dla dzieci mieszkających w miastach istotnie ważniejsza jest możliwość zaspokojenia wszystkich potrzeb materialnych (15% deklaracji w porównaniu do 9% na wsiach).

Według gimnazjalistów o osiągnięciu sukcesu zawodowego świadczą przede wszystkim: zatrudnienie w pracy ciekawej, satysfakcjonującej, zgodnej z zainteresowaniami, a także dobrze opłacanej. Dla połowy badanych uczniów właśnie te dwie cechy świadczą o osiągnięciu sukcesu zawodowego.

Wykres 33. Miara sukcesu zawodowego

Miarą sukcesu zawodowego dla co czwartego badanego jest fakt zrobienia kariery zawodowej, zdobycie lukratywnego stanowiska. Natomiast wykonywanie poważanego zawodu nie świadczy o osiągnięciu sukcesu – ta kategoria miała tylko 6% wskazań. Także dokonanie w pracy czegoś ważnego tylko dla 9% badanych dowodzi osiągnięcia sukcesu. A więc jeśli sukces to raczej spektakularny, błyskotliwy, niekoniecznie poparty wysiłkiem koniecznym do zdobycia wysokiego wykształcenia i – w efekcie – poważanego zawodu lub do wniesienia trwałego wkładu w pracę firmy. Również posiadanie własnej firmy nie świadczy dla większości badanych o sukcesie - ta kategoria okazuje się ważna tylko dla 17% badanych.

Młodym uczestnikom badania sukces zawodowy kojarzy się więc z efektywnym, nie wymagającym poświęceń osiągnięciem celu – zdobyciem pracy ciekawej, zgodnej z zainteresowaniami i dobrze płatnej. Te dwa wyznaczniki sukcesu okazują się najważniejsze we wszystkich analizowanych grupach społecznych i demograficznych. Niewielkie różnice w postrzeganiu sukcesu zawodowego widoczne są pomiędzy chłopcami, a dziewczętami. W rankingu miar sukcesu, w grupie chłopców na czoło wysuwają się wysokie zarobki (51,2% wskazań, u dziewcząt – 47,6%). Chłopcy stosunkowo częściej, niż dziewczęta (19,3% do 14,8%) za sukces uznają posiadanie firmy, co zapewne świadczy o ich nieco większej śmiałości, przedsiębiorczości, a być może stoją za tym utrwalone wzorce kulturowe, wedle których funkcja właściciela firmy kojarzy się częściej z mężczyznami.

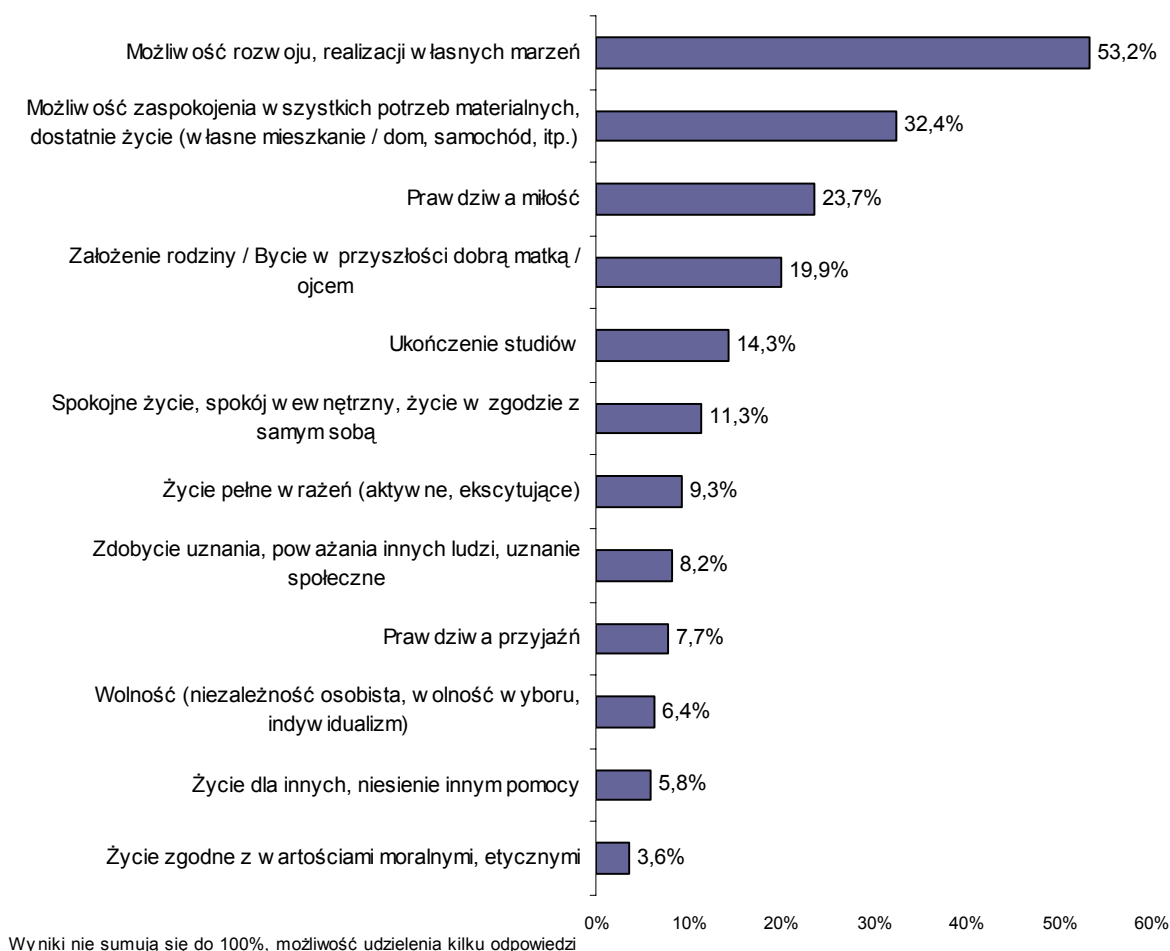
W przypadku młodzieży mieszkającej w miastach posiadanie zajmującej, zgodnej z zainteresowaniami pracy zawodowej było wskazywane częściej (54,7%), niż przez uczniów pochodzących ze wsi (49,9%). Ale już wysokie zarobki, jako czynnik znamionujący osiągnięcie sukcesu zawodowego były w tych dwóch grupach wymieniane równie często.

Wysokie zarobki, to najważniejszy dowód sukcesu wśród dzieci z rodzin o najwyższych dochodach.

Możliwość realizacji marzeń, to kategoria pojemna, zapewne dlatego została wymieniona przez ponad połowę respondentów jako świadectwo osiągnięcia sukcesu osobistego. Na drugim miejscu uplasowało się dostatnie życie, możliwość zaspokojenia wszystkich potrzeb materialnych - na tę kategorię wskazał co trzeci badany. Spotkanie prawdziwej miłości, a tym bardziej założenie rodziny, to prawdopodobnie sytuacje jeszcze na tyle odległe, że rzadziej kojarzą się z osiągnięciem sukcesu osobistego.

Miarą osiągnięcia sukcesu nie jest zdobycie wyższego wykształcenia. To sukces w odczuciu zaledwie 14% badanych uczniów. Co ciekawe, wykształcenie rodziców nie ma wpływu na poziom wskazywania tego wymiaru. Warto przy tej okazji zwrócić uwagę, że 20% matek i około 14% ojców respondentów legitymuje się wykształceniem wyższym magisterskim.

Wykres 34. Miara sukces osobistego

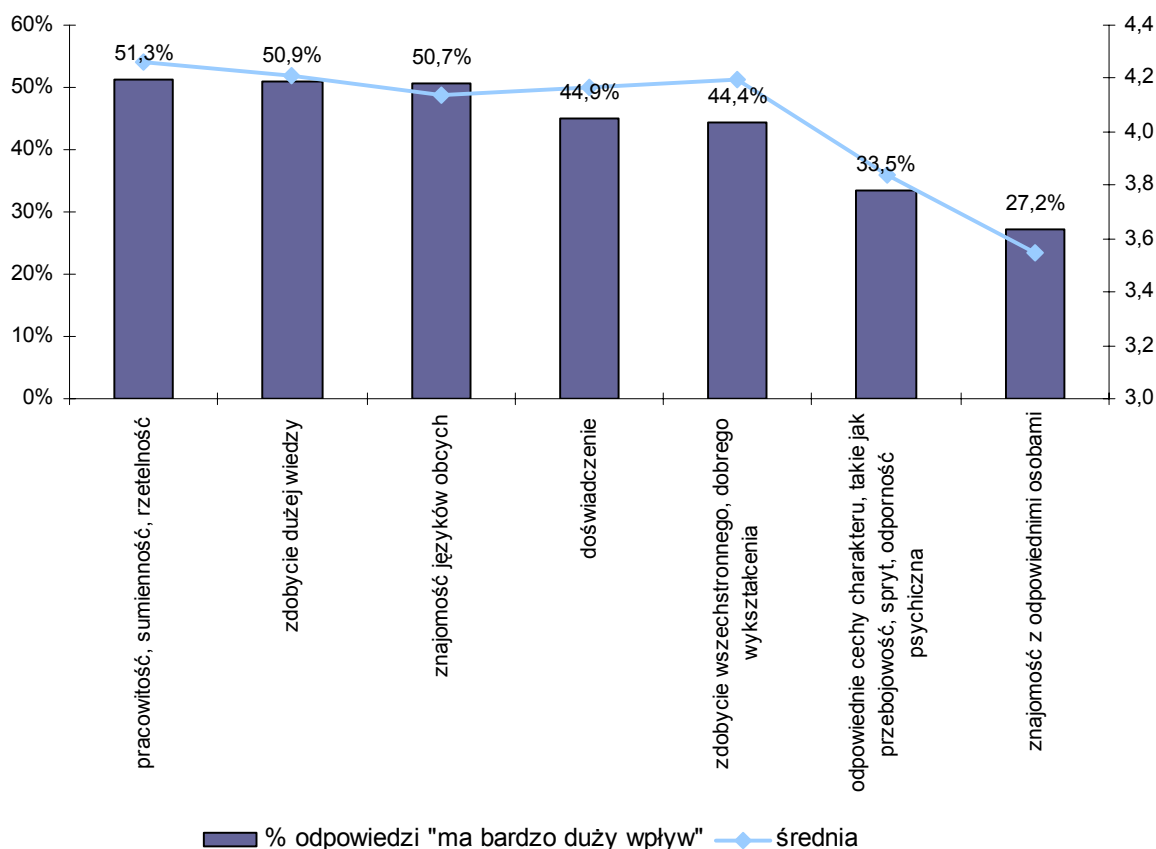

Jako miara sukcesu osobistego nie jest przez respondentów ceniona postawa altruistyczna, wolność, ani prawdziwa przyjaźń. Jeśli wyłączyć pierwszy, bardzo ogólny wymiar (realizacja marzeń), to wydaje się, że cenią wartości mniej abstrakcyjne.

Gimnazjaliści nie mają wątpliwości, cechy wpajane im przez szkołę i rodzinę, czyli pracowitość, sumienność, rzetelność, mają wpływ na osiągnięcie sukcesu zawodowego. Drogą do sukcesu są także zdobycie dużej wiedzy oraz nauka języków obcych. Znajomość języków obcych jest bardziej ceniona w miastach, niż na wsi. Jej waga rośnie wraz z poziomem dochodów rodziców.

Opinia, że sukces ułatwiają odpowiednie znajomości nie jest popularna wśród młodzieży i była wymieniana najrzadziej. W badaniach o tematyce związanej z pracą, realizowanych wśród osób dorosłych, ten czynnik pojawia się zwykle na szczycie rankingów – postrzegany jest jako jeden z najważniejszych w zdobywaniu (atrakcyjnej) pracy. Uczniowie nie mają jeszcze doświadczeń w poszukiwaniu pracy i waga znajomości nie jest przez nich doceniana.

Wykres 35. Wpływ edukacji na osiągnięcie sukcesu zawodowego

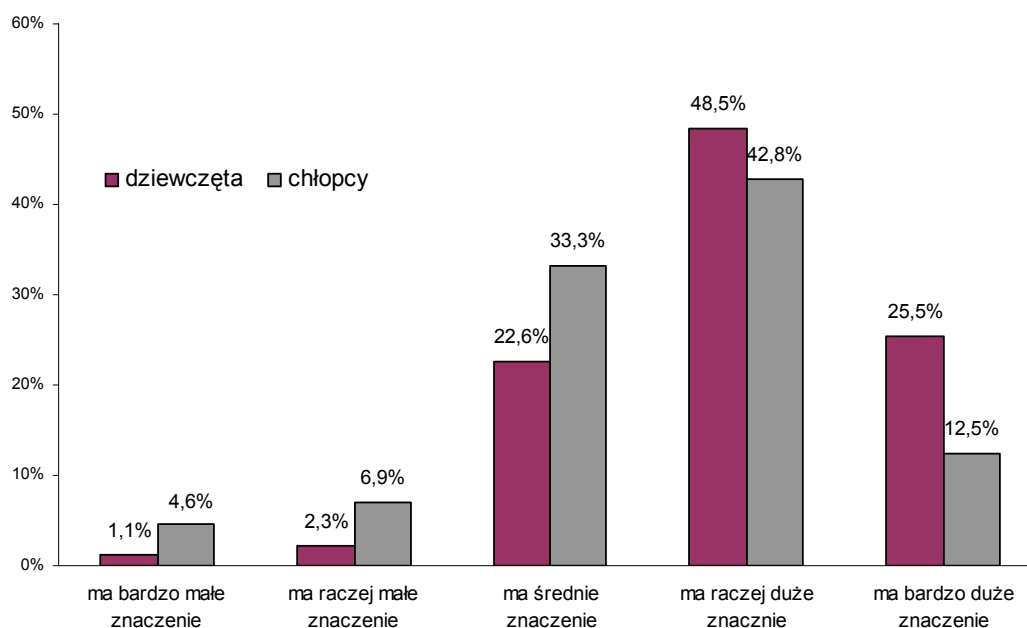

Respondenci odpowiadając na pytanie „Jakie miejsce w Twoim życiu zajmuje szkoła i nauka w niej?”, mieli do dyspozycji skalę od 1 – „ma bardzo małe znaczenie” do 5 – „ma bardzo duże znaczenie”. Na tej skali, średnio, w całej grupie sfera edukacji została oceniona na 3,7. Przy tym 46% młodzieży traktuje ją jako ważną, a dalsze 19% - bardzo ważną. Uzyskany wynik nie dziwi w świetle uzyskanych wcześniej rezultatów, kiedy to mowa była o postrzeganej wartości edukacji. Z drugiej strony, trzeba również pamiętać, że szkoła jako taka jest dla każdego ucznia istotnym elementem jego życia choćby z

uwagi na fakt ilości czasu i zaangażowania, których wymaga. Można jednak powiedzieć, że nie ma miejsca wrogie nastawienie do instytucji szkoły i nauki – są to wartości generalnie uznawane przez pokolenie gimnazjalistów.

Po przyjrzeniu się odpowiedziom udzielanym przez dziewczęta i chłopców widać, że stosunek do szkoły ich różni. Dziewczęta – zgodnie z intuicją i niepisaną tradycją – są skłonne przypisywać szkole i nauce większe znaczenie niż czynią to chłopcy. Jednak nawet w gronie chłopców najniższe oceny szkole i nauce przyznało jedynie 11,5%. Sceptycyzm (albo swoista buntowniczość) chłopców przejawia się w 33,3% wskazań przyznających szkole „średnie znaczenie”.

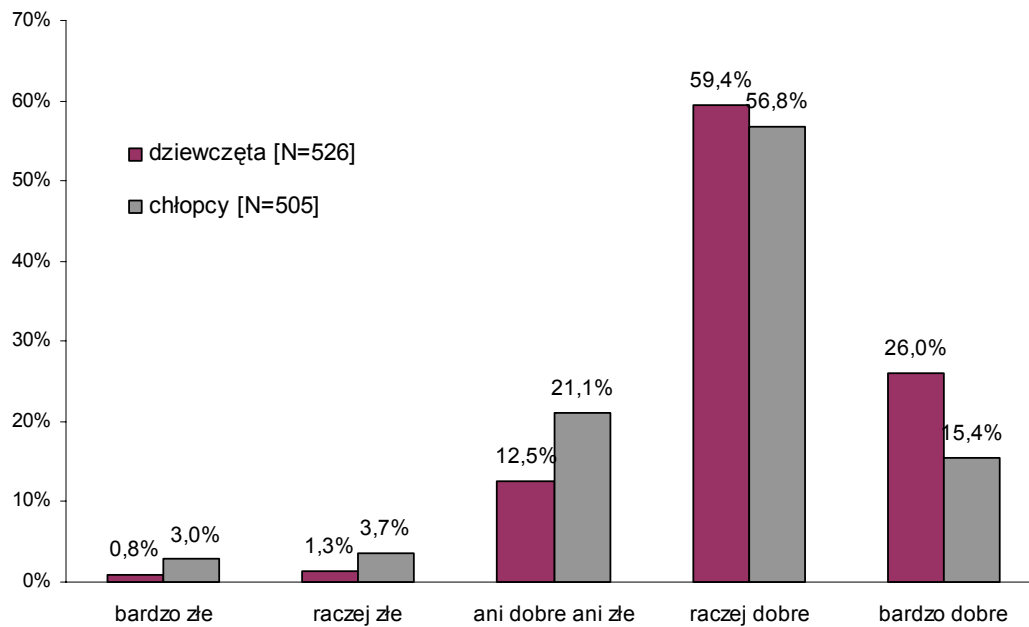
Wykres 36. Znaczenie szkoły i nauki

Co istotne, gimnazjaliści mają raczej dobre relacje z nauczycielami. Twierdzi tak 59,6% dziewcząt i 56,8% chłopców. Ponad ¼ dziewcząt jest skłonna relacje te opisać nawet jako bardzo dobre. Zarazem nieznaczny tylko odsetek gimnazjalistów plasuje ocenę relacji z nauczycielami na przeciwnym biegunie – jako złe lub raczej złe (6,7% chłopców i 2,1% dziewcząt). Dobre relacje z nauczycielami nie przekładają się jednak na wpływ grona pedagogicznego na decyzje odnośnie wyboru ścieżki dalszego kształcenia ani nawet na czerpanie z jego porad przy podejmowaniu tych decyzji. Efekt ten był opisany na wcześniejszych stronach raportu.

Można wnosić, że relacje nauczycielami kształtują się pozytywnie, aczkolwiek jedynie w tradycyjnym zakresie, bezpośrednio związanym z edukacją. Pedagodzy w znacznie mniejszym stopniu pełnią funkcje wychowawcze. Zresztą nie ma podstaw, by przypuszczać ażeby uczniowie oczekiwali od nich tego typu zaangażowania.

Wykres 37. Relacje z nauczycielami

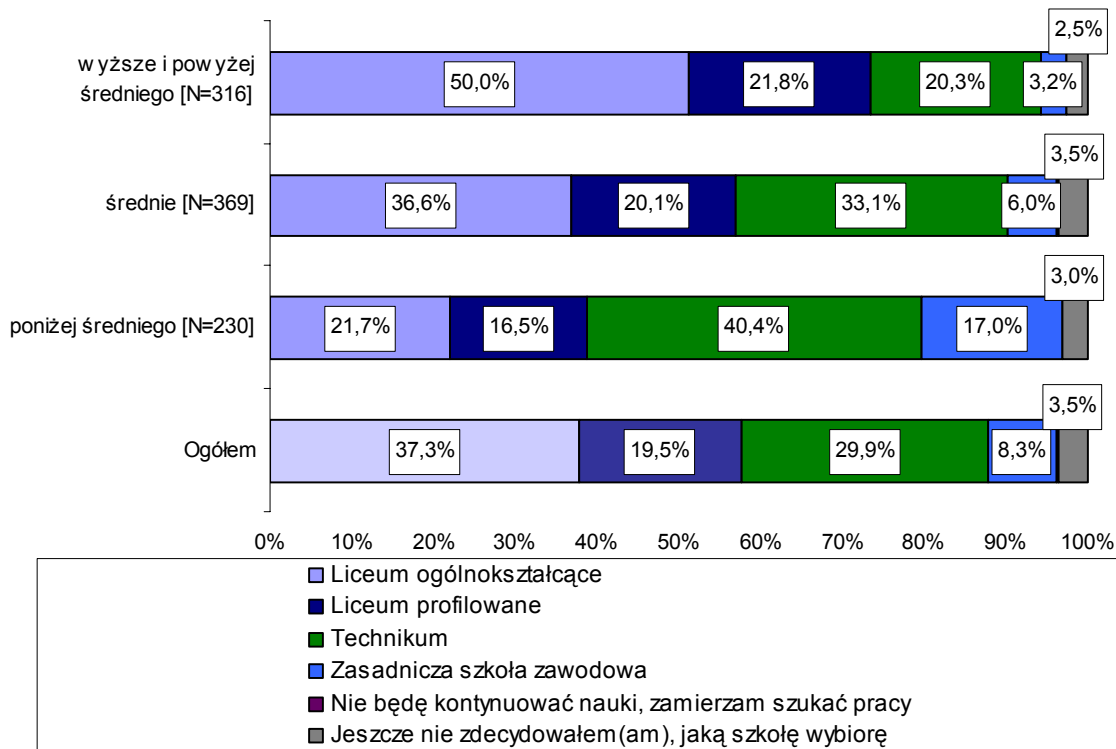
3.4 TRADYCJE EDUKACYJNE W RODZINIE / NAJBLIŻSZYM OTOCZENIU SPOŁECZNYM

Miarą mobilności w hierarchii struktury społecznej jest stopień, w jakim następuje replikacja w kolejnych pokoleniach statusu osiągniętego przez rodziców. Im częściej zdarza się, że młode pokolenie zdobywa wyższy poziom wykształcenia niż ich rodzice, o tym większej mobilności w strukturze społecznej można mówić. Mobilność taka z kolei warunkuje rozwój i modernizację społeczeństwa, jest więc istotnym wskaźnikiem zmiany społecznej i postępu.

Daje się oczywiście zauważyć większą skłonność gimnazjalistów, których matki posiadają wyższe wykształcenie do wybierania szkół otwierających możliwość edukacji na poziomie wyższym. Interesujący jest jednak blisko 80% odsetek dzieci, których mamy nie posiadają matury, zdecydowanych do podjęcia edukacji na poziomie maturalnym. Co prawda w gronie tej młodzieży jest największy odsetek planujących naukę w szkołach zasadniczych, jednak zdecydowana większość ma plany osiągnięcia wyższego poziomu wykształcenia niż matka.

Warto odnotować, że w gronie dzieci matek nieposiadających matury istotnie popularniejsze są technika (40,4%). Jest to zapewne wyrazem pragmatycznego podejścia do nauki a również – być może – pewnego niedowierzania w swoje szanse i kompetencje – „jeśli nie uda mi się z maturą / studiami, to będę przynajmniej mieć jakiś zawód.”

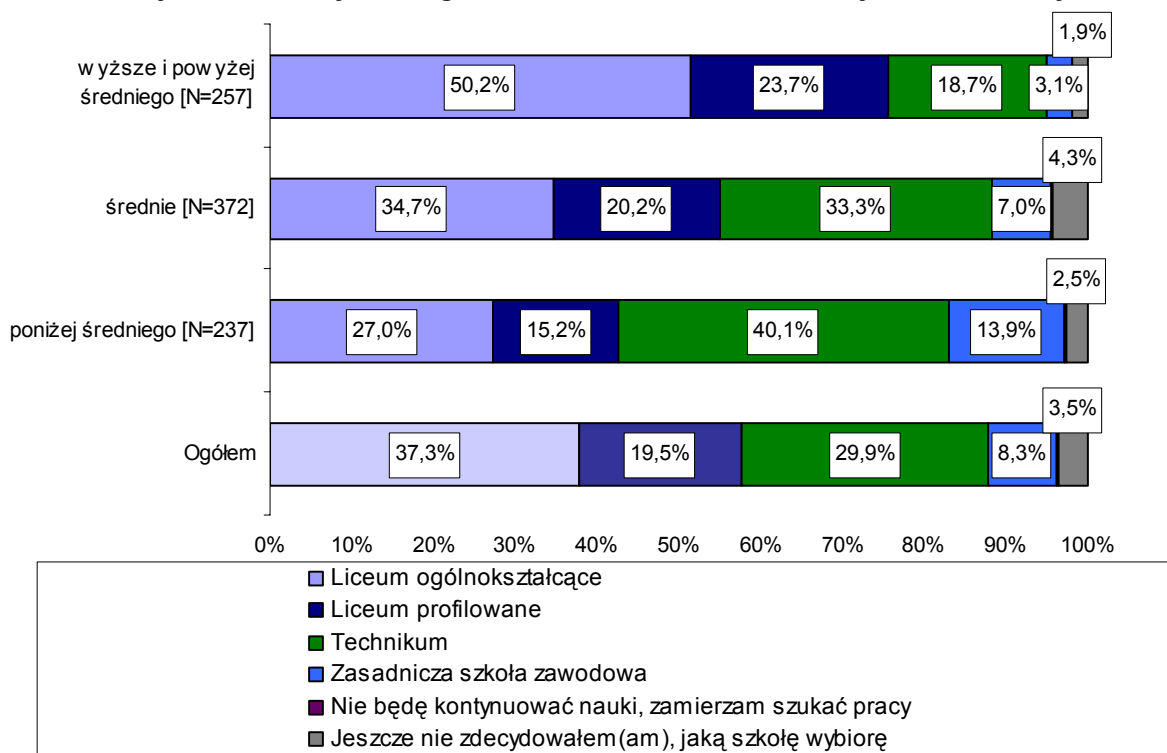
Wykres 38. Plany dalszego kształcenia w zależności od wykształcenia mamy

W sposób analogiczny kształtują się wyniki jeśli brać pod uwagę wykształcenie ojca. Również w tym przypadku zdecydowana większość dzieci ojców nieposiadających matury pragnie uczyć się w szkołach, które dają szansę uzyskania świadectwa dojrzałości.

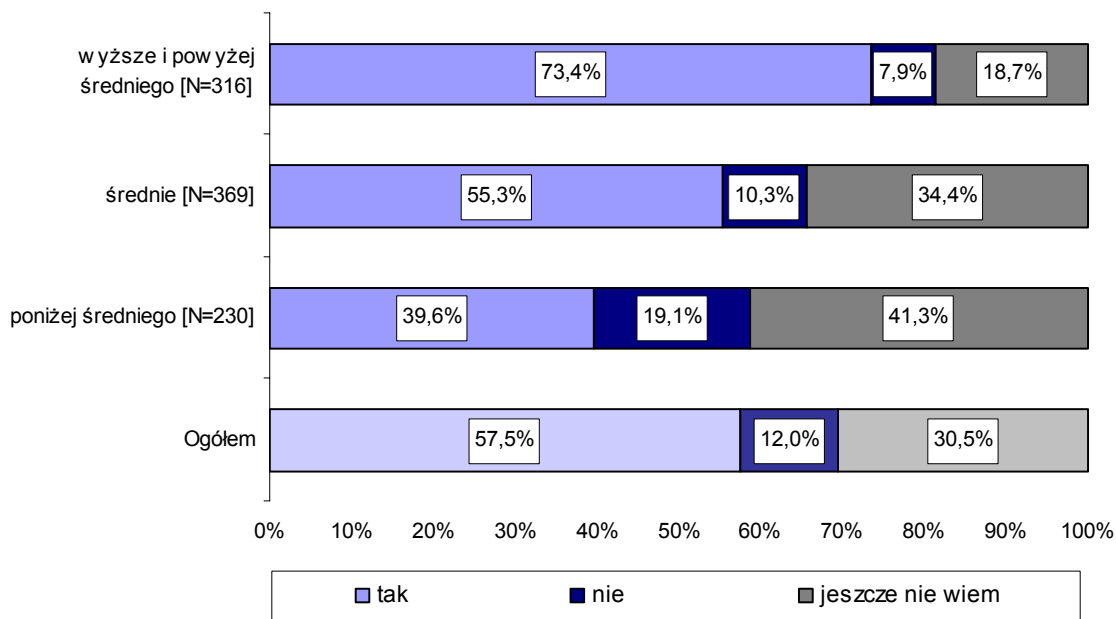
Warto także zwrócić uwagę na dzieci rodziców z wyższym wykształceniem, które planują obniżenie statusu edukacyjnego w porównaniu do swoich rodziców. I tak 3,1% dzieci matek z wyższym wykształceniem i 3,2% dzieci ojców mających dyplom uczelni planuje naukę w szkołach zasadniczych. Są to doprawdy nieznaczne odsetki i nie można wykluczyć, że nie oddają faktycznych planów gimnazjalistów, mieszcząc się tym samym w granicach błędu pomiaru.

Wykres 39. Plany dalszego kształcenia w zależności od wykształcenia taty

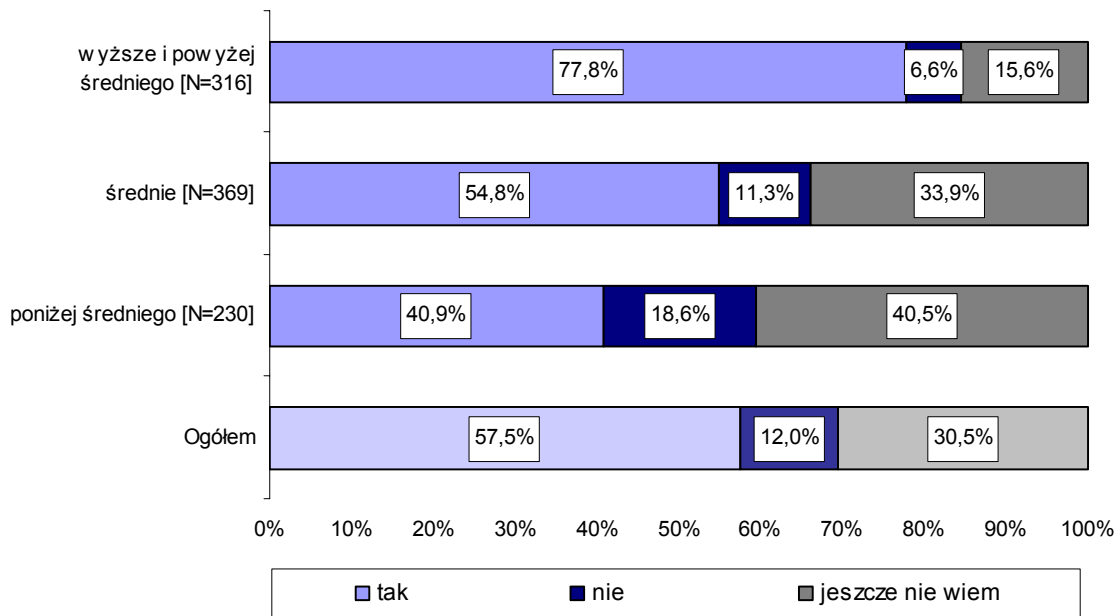
W momencie prośby o skonkretyzowanie planów i wyrażenie intencji podjęcia studiów wyższych, okazało się, że plany takie ma blisko 40% dzieci z rodzin, gdzie matka nie miała wykształcenia średniego. Oczywiście relatywnie największa grupa dzieci z tych rodzin mówiła, że nie planuje studiów wyższych (19,1%) ale i tak uzyskany rezultat można interpretować w kategoriach znacznej mobilności w hierarchii struktury społecznej.

Wykres 40. Plany podjęcia studiów w zależności od wykształcenia mamy

Powyższa obserwacja jest nawet nieznacznie wyraźniej dostrzegalna, jeśli pod uwagę bierze się wykształcenie ojca. Blisko 41% dzieci ojców nie posiadających średniego wykształcenia planuje, by samemu zdobyć wyższe.

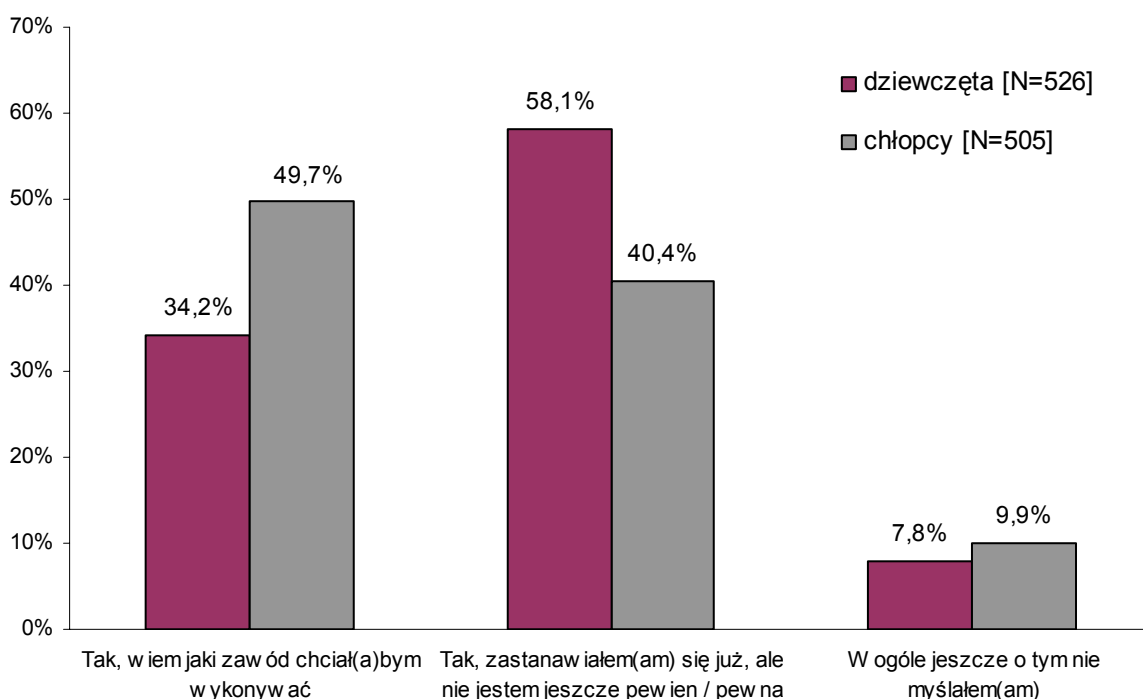
Wykres 41. Plany podjęcia studiów w zależności od wykształcenia mamy

3.5 PLANY ZAWODOWE GIMNAZJALISTÓW

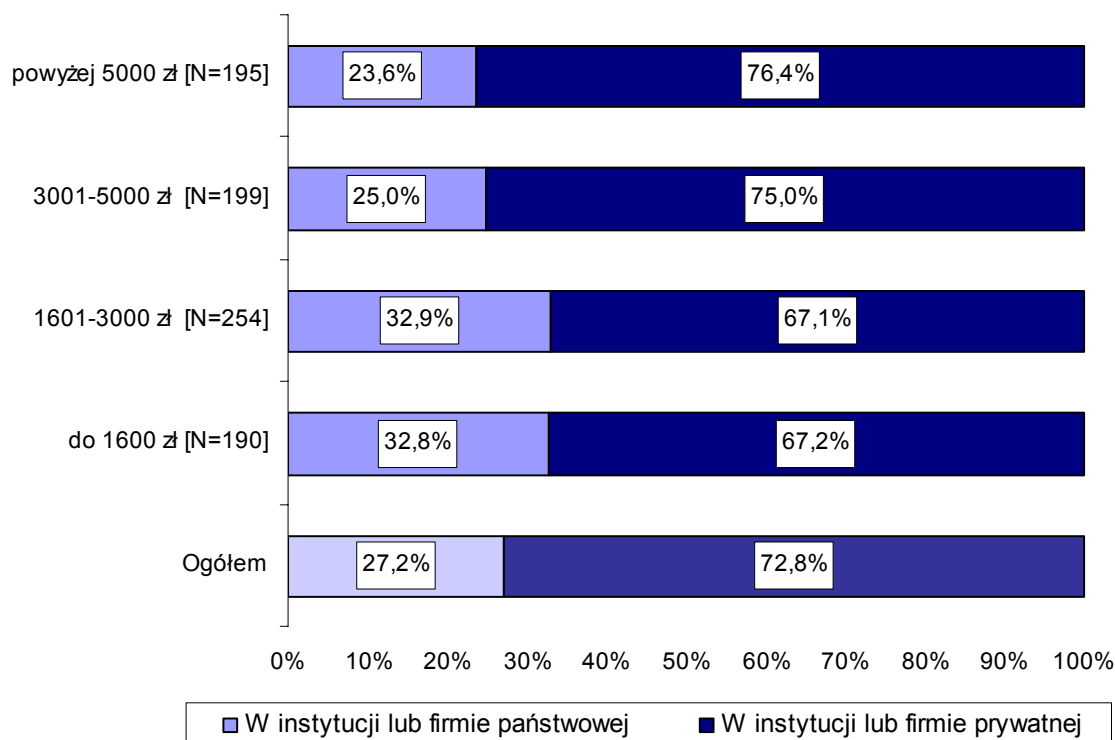
Zapytani o plany zawodowe, gimnazjaliści okazują się mieć w wielu przypadkach zupełnie sprecyzowane pomysły. Jedynie 9,9% chłopców i 7,8% dziewcząt przyznało, że w ogóle się nad tym jeszcze nie zastanawiało. Blisko połowa chłopców twierdzi, że wie już dokładnie jaki zawód chcieliby wykonywać. Dziewczęta są mniej zdecydowane – 58,1% zastawiało się już nad tą sprawą, ale nie podjęło jeszcze decyzji. Podobnie jak w przypadku perspektyw kształcenia na poziomie wyższym, tak i tutaj zaznacza się silnie perspektywiczne myślenie młodych ludzi, co może być wyrazem ogólnie panującego przekonania, że należy jak najwcześniej czynić plany dotyczące przyszłości, gdyż ma to wpływ na osiągniętą w życiu skuteczność.

Wykres 42. Dokonany wybór zawodu

Blisko 73% gimnazjalistów widzi dla siebie przyszłość zawodową w sektorze prywatnym. Skłonność do takiego wyboru sektora przyszłego zatrudnienia rośnie wraz z dochodami rodziców i w gronie uczniów, których rodzice zarabiają powyżej 5000 miesięcznie osiąga wartość 76,4%. Preferencje gimnazjalistów odpowiadają wyobrażeniom o atrakcyjniejszych warunkach zatrudnienia w firmach prywatnych, wyniesionych zapewne na podstawie obserwacji najbliższego otoczenia – rodziców czy rodziny.

Wykres 43. Planowana praca w sektorach gospodarki państwowym /prywatnym w grupach o różnych poziomach dochodów w rodzinie

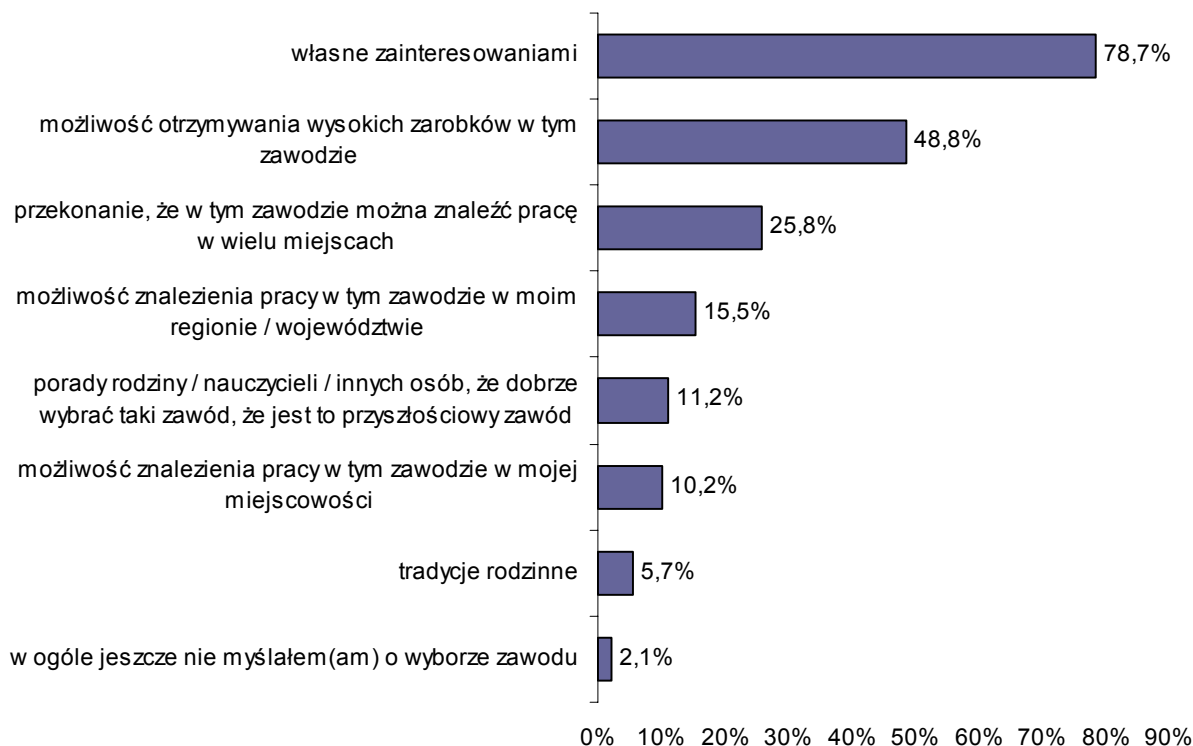
Wybór branż, w których gimnazjaliści planują szukać zatrudnienia odpowiada powyższej preferencji dla sektora prywatnego. W zawodach klasyfikowanych jako usługi prywatne zamierza pracować 36,5% gimnazjalistów. Blisko 30% gimnazjalistów widzi siebie w zawodach dających się zaliczyć do usług publicznych, przy czym nie oznacza to jednoznacznego przyporządkowania do sektora publicznego (np. służba zdrowia, która może być zarazem prywatna jak i państwowa). Branża ta jest istotnie częściej preferowana przez dziewczęta (40,9%) niż chłopców (17,4%).

Głównym czynnikiem decydującym o wyborze przyszłego zawodu są własne zainteresowania (78,7%). Względnie pragmatyczny, jakim są szanse wysokich zarobków uzyskuje również wysokie, ale jednak niższe wskazania, na poziomie 48,8%. Na niskim poziomie niecałych 6% kształtuje się wpływ tradycji rodzinnych na wybór zawodu (istotnie częściej w gronie chłopców – 8,7%). Trochę ponad 10% gimnazjalistów przy wyborze zawodu bierze pod uwagę możliwość znalezienia zatrudnienia w miejscu zamieszkania. Motyw ten jest silniejszy wśród mieszkańców wsi – 22,8%, co jest związane z generalnie mniejszym wachlarzem możliwości dostępnych poza środowiskiem miejskim.

Z rozkładu odpowiedzi na to pytanie wyziera obraz gimnazjalistów, jako nacechowanych pewną dozą idealizmu i kierujących się wewnętrzną motywacją własnych zainteresowań i aspiracji. Niezależnie od tego, czy wymienione obecnie motywy rzeczywiście okażą się decydować w przyszłości o wyborze

faktycznego zawodu, już teraz diagnostycznym jest, jaka postawa towarzyszy młodym ludziom w zetknięciu z kwestią planów zawodowych.

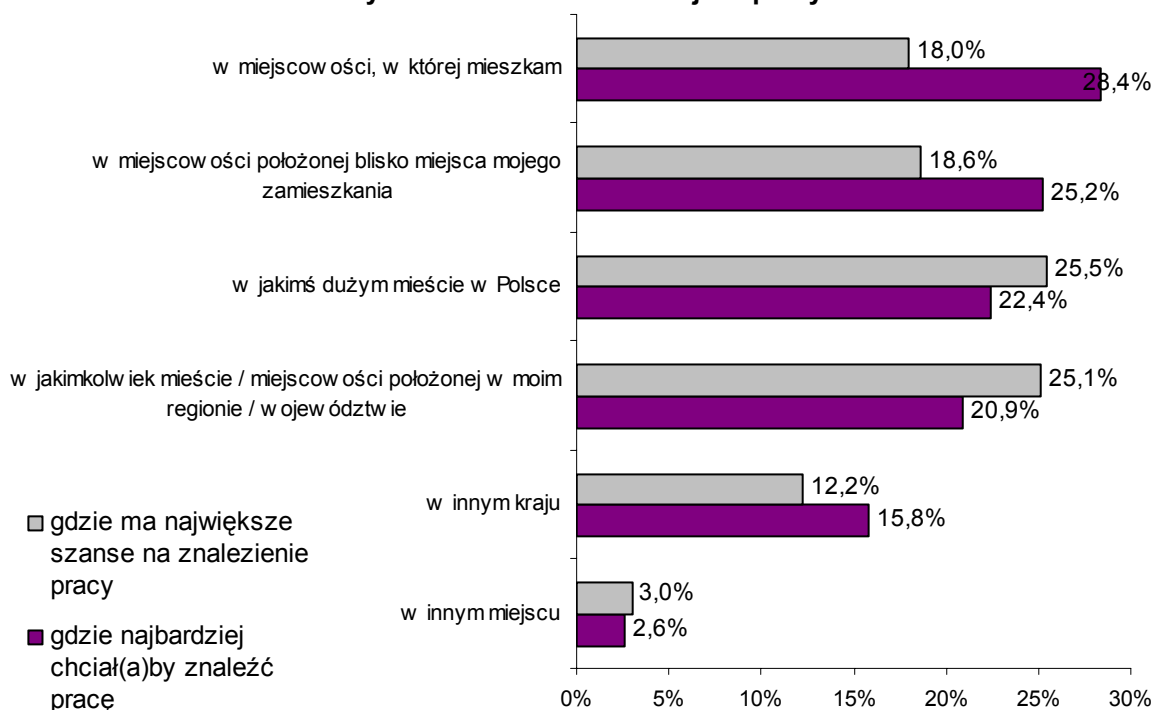
Wykres 44. Czynniki decydujące o wyborze przyszłego zawodu

Blisko 30% gimnazjalistów chciałoby podjąć pracę w swojej miejscowości a dalsze 25% blisko miejsca zamieszkania. Choć zarazem młodzi ludzie postrzegają szanse znalezienia zatrudnienia w tych lokalizacjach jako relatywnie mniejsze – 18-19%, świadczy to jednak o ich małej intencjonalnej mobilności geograficznej. Większe szanse znalezienia pracy jawią się w dużym mieście w Polsce lub jakimś mieście w regionie – ok. 25%. Zarazem jednak są to lokalizacje mniej preferowane przez gimnazjalistów – na poziomie 21 – 22%. Tak więc młodzi ludzie są świadomi większych możliwości jakie można znaleźć poza miejscem zamieszkania, jednak na poziomie intencji, woleliby pozostać u siebie.

Pewna część (15,8%) uczniów gimnazjów chciałaby podjąć pracę zawodową za granicą, jednak odsetek wierzących w swoje szanse na innym rynku pracy jest mniejszy (12,2%), niższy nawet niż w przypadku postrzeganych szans na znalezienie pracy bezpośrednio w miejscu zamieszkania.

Wykres 45. Oczekiwane miejsca pracy

Gimnazjaliści najczęściej wskazywali stolicę jako preferowane miejsce przyszłej pracy a także takie, gdzie mają największą szansę jej znalezienia. Warto zauważyć, że więcej młodych ludzi uważa, że znaleźliby pracę w Warszawie niż deklaruje chęć wyjazdu do tego miasta. W przypadku większości innych miast nie zarysowuje się taka zależność. Drugi w kolejności preferencji Szczecin wybierany jest przez zbliżoną liczbę uczniów jako taki, gdzie chcieliby pracować i gdzie widzą dla siebie szansę znalezienia pracy. Do miast takich jak Wrocław czy Kraków więcej gimnazjalistów chciałoby wyjechać do pracy niż widzi realną szansę, że zostaliby tam zatrudnieni.

Tabela 8. Miejsce pracy - miasto

Miasto	Preferowane	Z największą szansą na pracę
Warszawa	66	77
Szczecin	42	43
Poznań	39	39
Wrocław	21	14
Kraków	14	12
Gdańsk	9	9
Koszalin	4	5
Łódź	3	6
Bydgoszcz	2	2
Kołobrzeg	2	-
Toruń	2	2
Śląsk	2	1

Białogard, Goleniów, Kamień Pomorski, Lublin, Nowy Sącz, Piła, Radom, Słupsk, Szczecin, Świdwin, Toruń, Trójmiasto – po jednym wskazaniu.

Najwięcej gimnazjalistów chciałoby pojechać i widzi szanse na znalezienie pracy Angli. Do USA chciałoby pojechać podobnie wielu uczniów, przy czym mniej niż połowa z nich widzi szansę na znalezienie tam zatrudnienia. Na dalszych pozycjach znalazły się kraje Unii Europejskiej takie jak: Niemcy, Holandia i Hiszpania. Kraje te są wskazywane jako takie, do których młodzi ludzie chcieliby pojechać, ale nie wszyscy z nich widzą realną szansę znalezienie tam pracy.

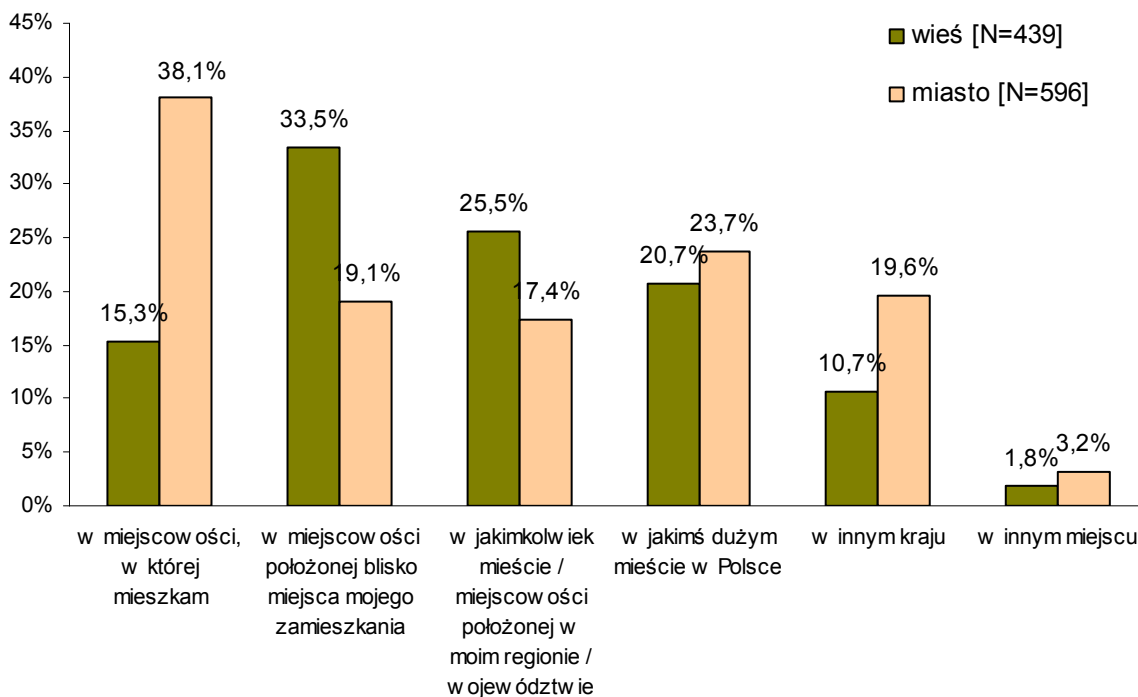
Tabela 9. Miejsce pracy – kraj

Kraj	Preferowany	Z największą szansą na pracę
Anglia	34	34
USA	34	14
Niemcy	19	13
Holandia	10	8
Hiszpania	8	2
Norwegia	7	6
Japonia	6	1
Francja	5	2
Irlandia	5	2
Włochy	5	2
Kanada	4	1
Afryka	2	-
Dania	2	1

Afganistan, Australia, Egipt, Grecja, Islandia, Kambodża, Rosja, Szkocja, Szwajcaria, Szwecja, Kanada, Tunezja – po jednym wskazaniu.

Gimnazjaliści mieszkający w miastach chcieliby istotnie częściej znaleźć pracę w swojej miejscowości (38,1%). Oczekiwanie takie dotyczy jedynie 15,3% wiejskich uczniów, co jest racjonalne i świadczy o realistycznych planach. Mieszkający w miastach zdradzają większą skłonność do mobilności w poszukiwaniu zatrudnienia – zarówno do innego dużego miasta w Polsce (23,7%) jak i za granicę (19,6%). Mieszkańcy wsi częściej mają aspiracje znalezienia pracy w miejscowości położonej blisko miejsca zamieszkania lub gdzieś w obrębie regionu.

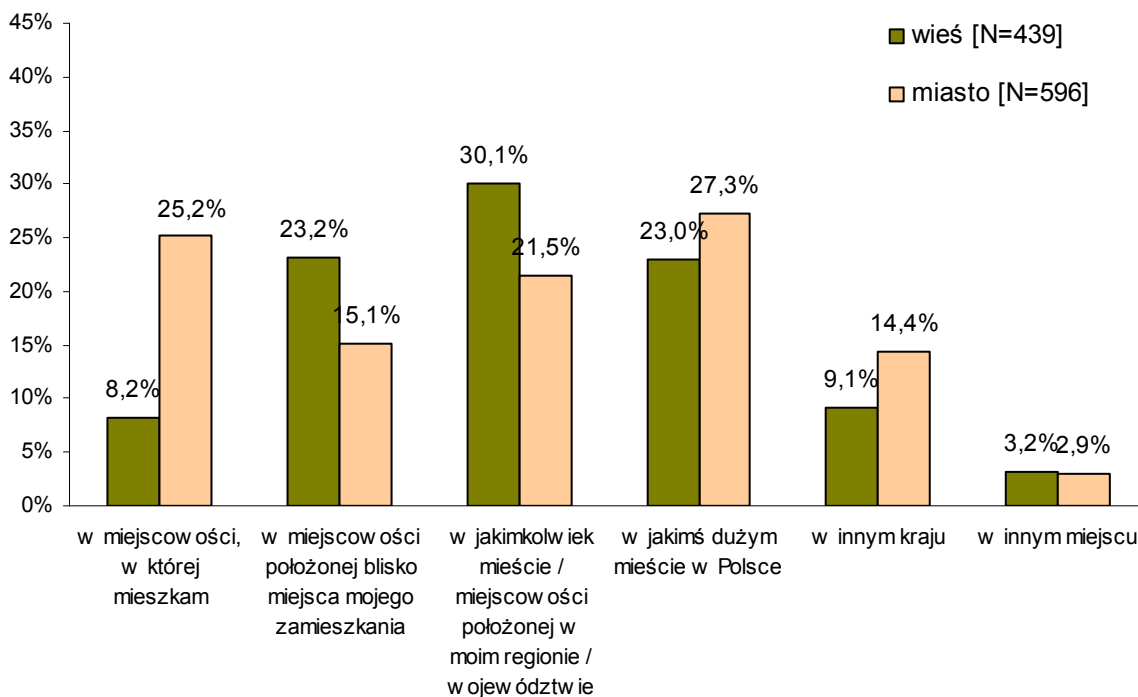
Wykres 46. Oczekiwane miejsce pracy a aktualne miejsce zamieszkania

Analogiczny kierunek zależności zarysowuje się, jeśli brać pod uwagę nie tyle oczekiwania młodych ludzi, co postrzegane przez nich szanse znalezienia pracy. Ponownie, mieszkańcy miast częściej wierzą w swoje szanse w dużych polskich miastach (27,3%) i za granicą (14,4%), młodzież ze wsi – częściej w okolicach swojego zamieszkania.

Dane analizowane na poziomie ogólnym ukazują jednak, że łącznie 62% gimnazjalistów uważa, że ma największe szanse znalezienia pracy w najbliższej okolicy lub w regionie. Można więc powiedzieć, że swoje plany zawodowe znaczna część młodych ludzi wiązać będzie z najbliższą okolicą i regionem.

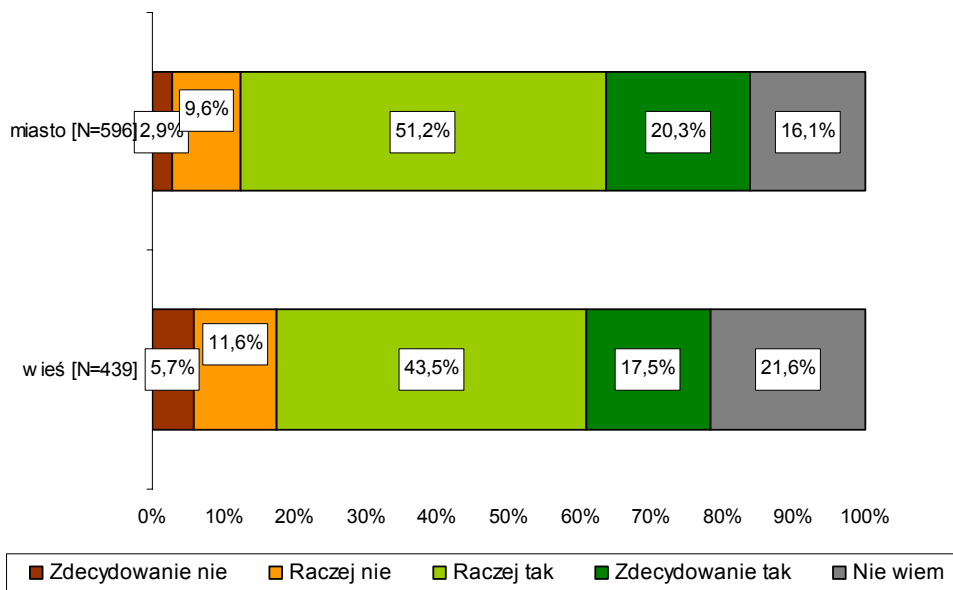
Wykres 47. Realne miejsce pracy a aktualne miejsce zamieszkania

Na pytanie o szansę znalezienia pracy w firmach działających na lokalnym terenie, najczęściej przewija się odpowiedź: raczej tak, przy czym częściej przypuszczenie takie jest wyrażane przez gimnazjalistów z miast (51,2%) niż ze wsi (43,5%). Dalsze 20,3% gimnazjalistów z miast i 17,5% ze wsi uważa, że zdecydowanie znaleźliby tam zatrudnienie.

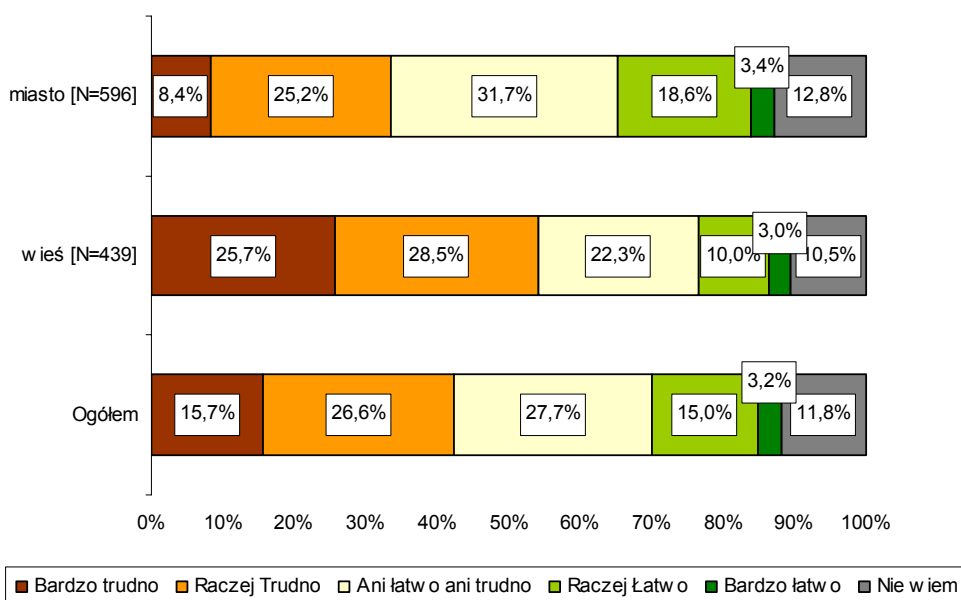
Informacje te korespondują z wcześniejszymi danymi na temat znacznej grupy gimnazjalistów, którzy wiążą swoje plany zawodowe z regionem. Grupę tę można szacować na przeszło 60% (62% wierzących w znalezienie zatrudnienia i 67% wskazujących, że zdecydowanie lub raczej zostaną zatrudnieni w lokalnych przedsiębiorstwach).

Wykres 48. Firmy lub instytucje w miejscowości lub regionie, w których został(a)by przyjęty w podziale na miejscowość zamieszkania

Możliwość znalezienia zatrudnienia w miejscowości zamieszkania gimnazjalistów nie wdaje się znaczna. Zgodnie z intuicją łatwiejsza jest dla gimnazjalistów mieszkających w miastach, choć i tak nie jest duża – jedynie 22% uważa, że byłoby to bardzo łatwe lub raczej łatwe. Aż 25,7% wiejskich gimnazjalistów uważa, że znalezienie pracy w ich miejscowości byłoby bardzo trudne a dalsze 28,5% widzi to jako trudne. Rezultat ten nie zaskakuje, jako że zapewne dokładnie w ich miejscowościach nie są usytuowane żadne większe zakłady pracy.

Wykres 49. Możliwość znalezienia pracy w miejscowości zamieszkania

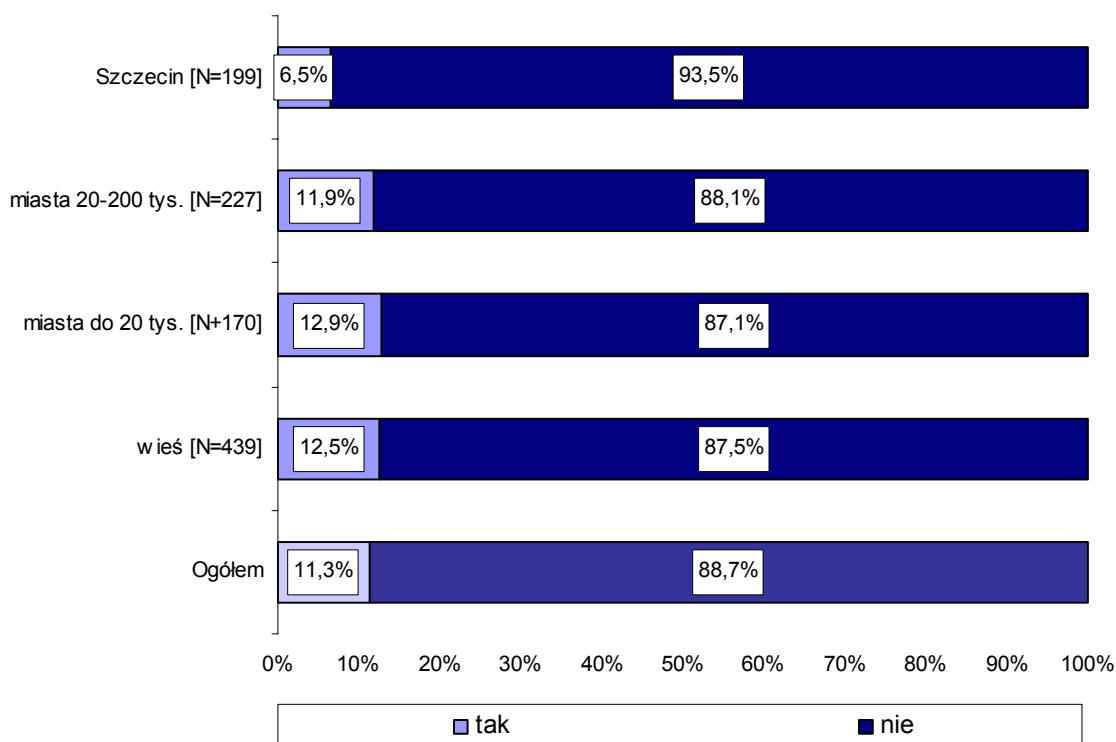

3.6 DORADZTWO ZAWODOWE

Poziom wykorzystywania doradztwa zawodowego przez gimnazjalistów jest niski (11,3%). Najwyższy poziom 12,9% osiąga w miastach do 20 tysięcy mieszkańców, choć również tam tylko nieznaczny odsetek gimnazjalistów poszukuje porad co do wyboru dalszej ścieżki kształcenia i wyboru zawodu u zinstytucjonalizowanego doradcy.

Ukazuje to zdecydowanie małą popularność instytucji doradztwa zawodowego, które nie jawi się uczniom jako potrzebne i prawdziwie pomocne. Znaczna część młodych ludzi nie wie o istnieniu takiej funkcji a w wielu przypadkach po prostu nie ma doradcy w ich otoczeniu. Na pierwszy plan jako powód nie korzystania z pomocy doradców zawodowych wybija się jednak przekonanie o braku takiej potrzeby i przekonanie, że decyzję co do wyboru szkoły / zawodu można podjąć samodzielnie. Wynik ten świadczy o braku wiary a zapewne również wiedzy, co do zakresu kompetencji doradców zawodowych. Do wątku tego będzie jeszcze nawiązane w dalszej części tego rozdziału.

Wykres 50. Korzystanie z poradnictwa zawodowego

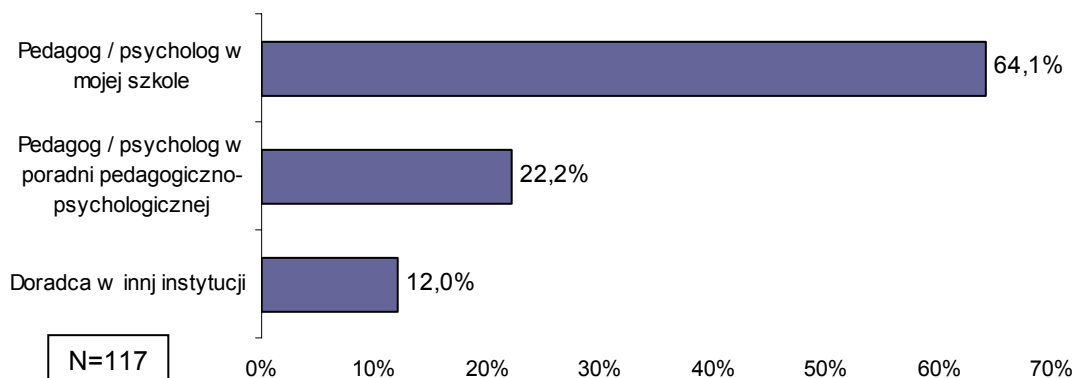

Wykres 51 Powody niekorzystania z poradnictwa zawodowego
podstawa: gimnazjaliści, którzy nigdy nie korzystali z poradnictwa zawodowego; N=918

W gronie tych uczniów, którzy skorzystali z pomocy doradztwa zawodowego, rolę doradcy pełnił najczęściej pedagog lub psycholog szkolny pracujący w szkole, do której uczęszcza gimnazjalista. Zdecydowana mniejszość zasięgała porad w specjalizowanej poradni pedagogiczno – psychologicznej czy w innej tego typu instytucji. Wynik ten pokazuje, że młodzi ludzie rzadko szukają zinstytucjonalizowanej pomocy poza szkołą.

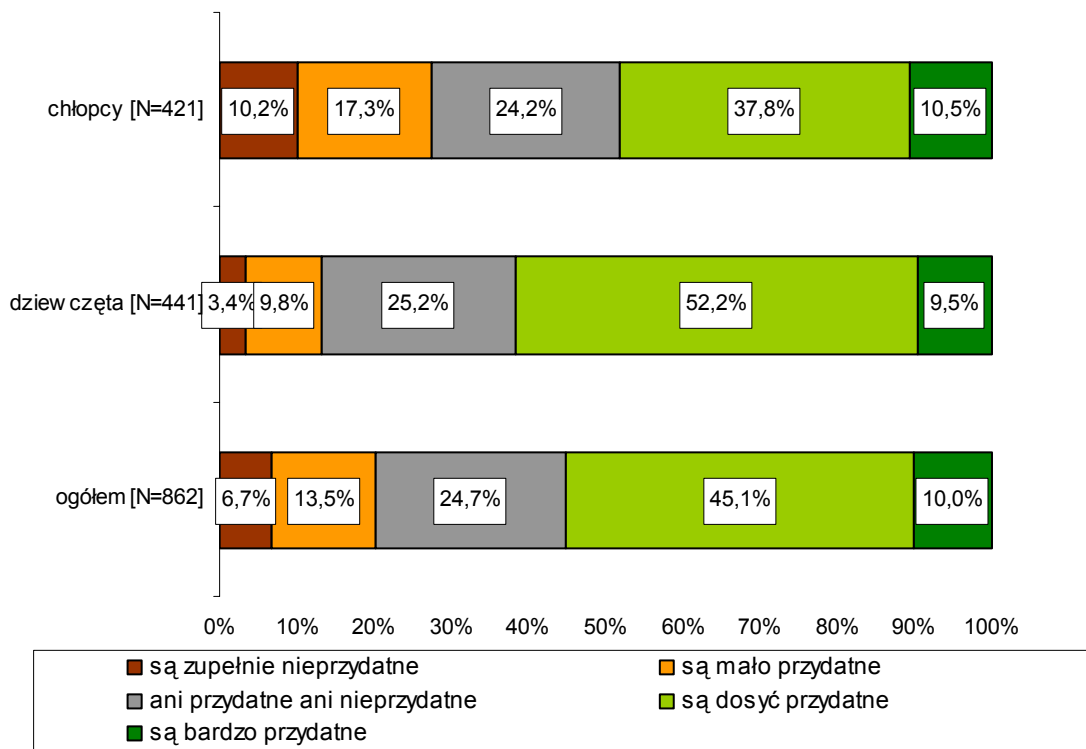
Wykres 52. Kto doradzał?

Można stwierdzić, że opinie na temat przydatności porad udzielanych przez doradców zawodowych są w gronie gimnazjalistów podzielone, choć zaznacza się przewaga pozytywnych ocen. Nieco ponad 20% uznaje je za zupełnie nieprzydatne lub mało przydatne zaś 55,1% gimnazjalistów uznało porady za dość lub bardzo przydatne. W gronie osób, które faktycznie skorzystały z porad odsetek ten wynosi 67%. Nie można zatem, co prawda, mówić o entuzjastycznym odbiorze porad udzielanych przez doradców zawodowych, ale nie są one jednomyślnie krytykowane. Niepokojący może być dość znaczny odsetek (24,7%) uczniów, którzy odbierają je jako nijakie – ani przydatne ani nie przydatne. W gronie

osób, które skorzystały z porad procent ten spada do 13,9%, co może świadczyć o małym zorientowaniu gimnazjalistów co do zakresu i możliwości doradztwa zawodowego.

Wykres 53. Ocena porad udzielanych przez doradców zawodowych

Trzeba jednak odnotować, że nawet w gronie gimnazjalistów, którzy swoje oceny opierają na faktycznym doświadczeniu (jako że korzystali z doradztwa) tylko nieznacznie mniej niż (19,2%) w całej próbie wydaje im negatywne świadectwo – uznaje za zupełnie nieprzydatne lub mało przydatne.

Obecna kondycja doradztwa zawodowego nie pozwala więc na zbudowanie korzystnego postrzegania tej instytucji w oczach młodzieży gimnazjalnej a bezpośrednie doświadczenia z konsultacjami u doradców niestety nie zmieniają tego obrazu diametralnie.

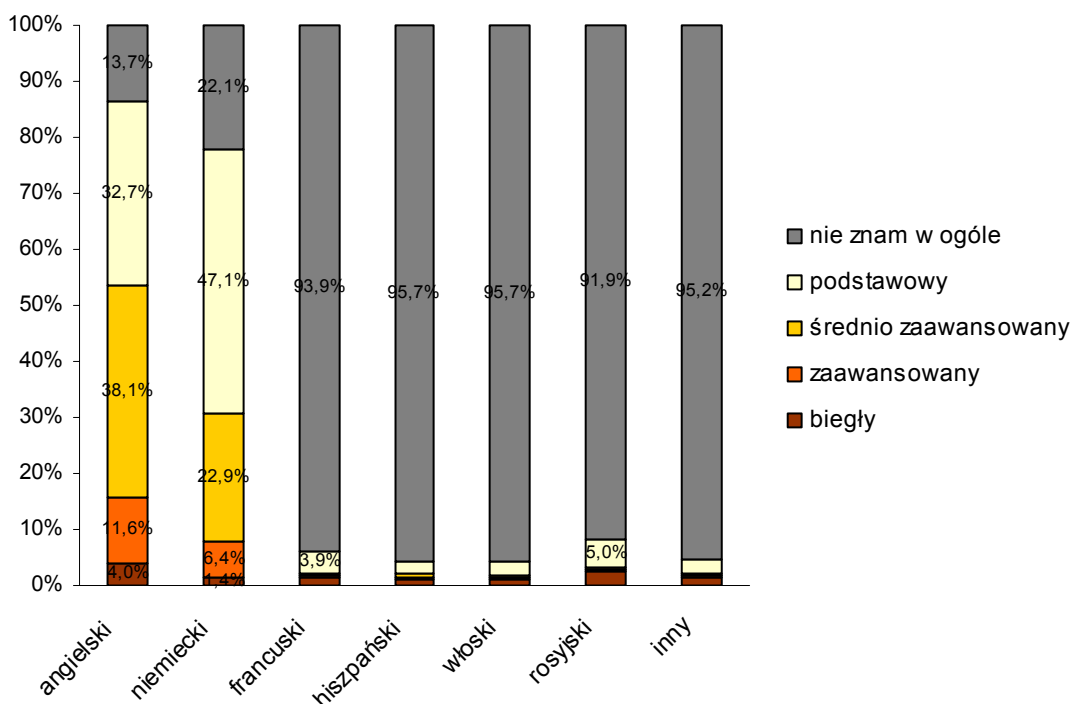
Tabela 10. Ocena porad udzielanych przez doradców zawodowych

	Osoby, które skorzystały z doradztwa [N=115]	Wszyscy odpowiadający [N=886]
są zupełnie nieprzydatne	4,3%	6,7%
są mało przydatne	14,8%	13,5%
ani przydatne ani nieprzydatne	13,9%	24,7%
są dość przydatne	51,3%	45,1%
są bardzo przydatne	15,7%	10,0%
średnia	3,59	3,38

3.7 UMIEJĘTNOŚCI DODATKOWE I AKTYWNOŚĆ POZASZKOLNA

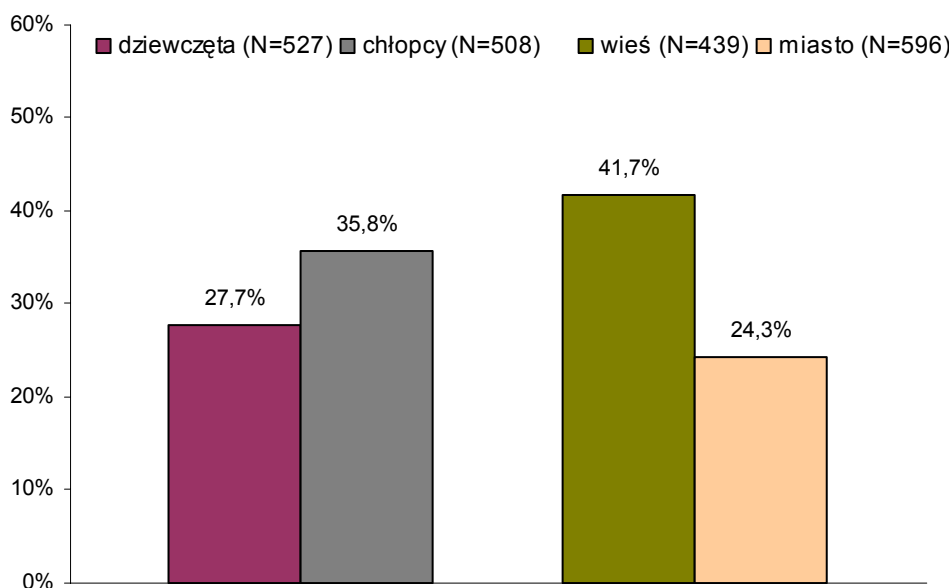
Wśród języków obcych w istotne wskazania otrzymują jedynie angielski i niemiecki. Nawet w przypadku angielskiego poniżej 20% gimnazjalistów może pochwalić się jego zaawansowanym poziomem znajomości. Jednak na poziomie co najmniej podstawowym zna ten język blisko 90% uczniów. W przypadku niemieckiego odsetek ten jest nieznacznie poniżej 80%.

Wykres 54. Poziom znajomości języków obcych

Do braku znajomości jakiegokolwiek języka obcego lub znajomości jedynie na poziomie podstawowym przyznaje się 27,7% dziewcząt i 35,8% chłopców. Zjawisko to jest istotnie częstsze na wsiach (41,7%) niż w miastach (24,3%). Trzeba przyznać, że odsetek słabo znających języki obce w gronie wiejskich gimnazjalistów jest znaczny i może utrudniać późniejszą edukację i znalezienie zatrudnienia. Co ważne, młodzież wiejska ma tylko nieznacznie niższe ambicje edukacji na poziomie maturalnym i plany zdobywania wyższego wykształcenia.

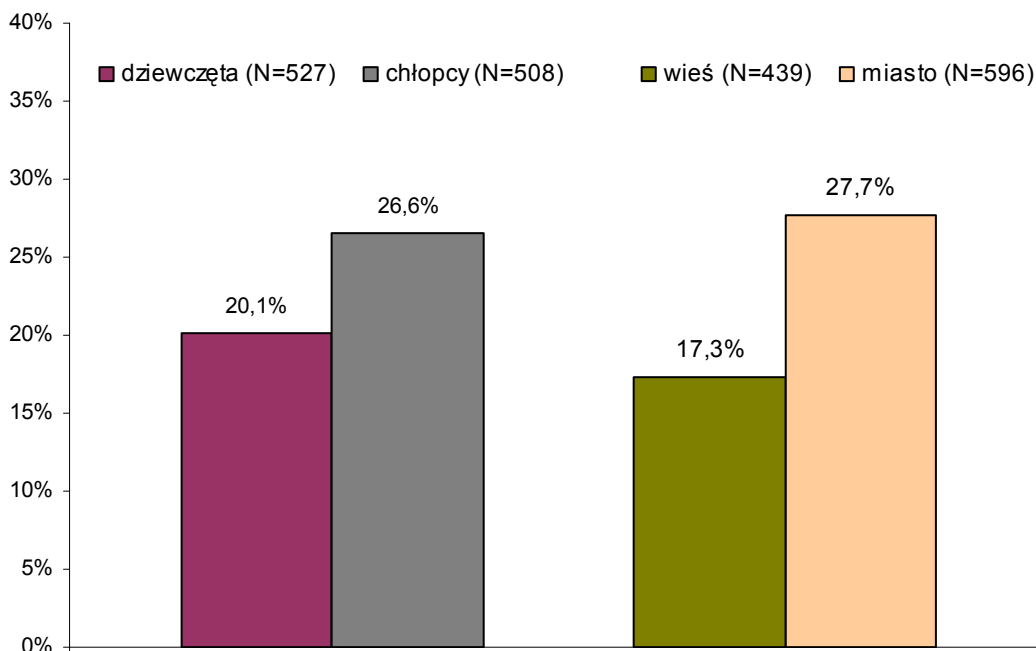
Wykres 55. Brak znajomości jakiegokolwiek języka obcego lub znajomość na poziomie podstawowym

Znajomość języków na poziomie zaawansowanym lub biegłym nieco częściej deklarują chłopcy (26,6%) niż dziewczęta (20,1%). Może to świadczyć o rzeczywistej, lepszej znajomości języków ale także o psychologicznie prawdopodobnej skłonności do mniej krytycznego podchodzenia do własnych kwalifikacji i umiejętności.

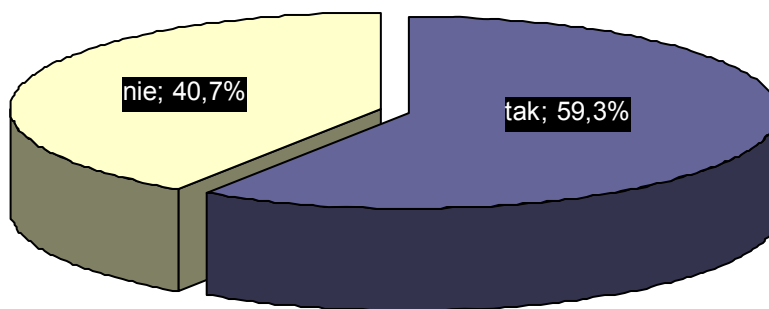
Zgodnie z intuicją biegła znajomość obcych języków jest istotnie częstsza w gronie młodzieży z miast (27,7%). Jedynie 17,3% gimnazjalistów mieszkających na wsi może pochwalić się takimi kompetencjami.

Wykres 56 Najomość przynajmniej jednego języka obcego na poziomie zaawansowanym lub biegłym

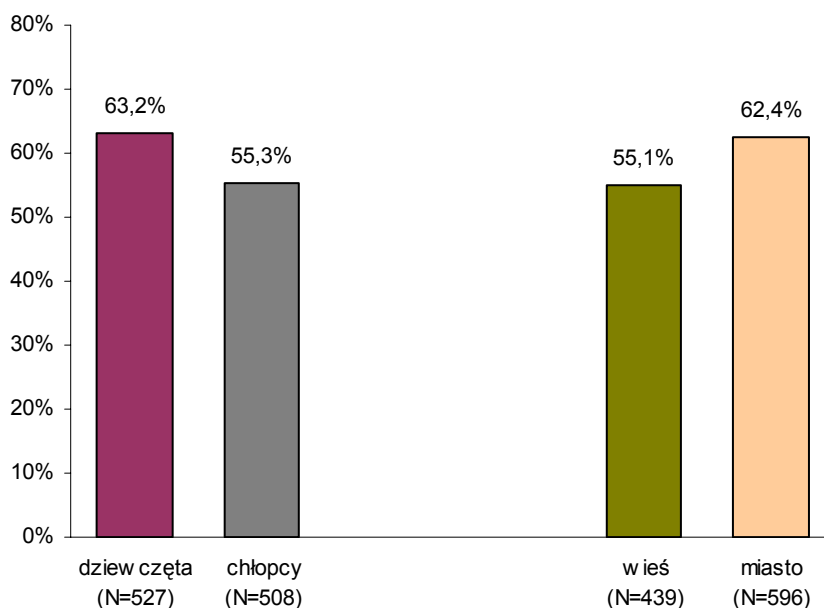
Blisko 60% gimnazjalistów uczęszcza na dodatkowe zajęcia pozaszkolne. Warto nadmienić, że w pytaniu prosiliśmy o branie pod uwagę zarówno zajęć o charakterze edukacyjnym jak i hobbystycznym.

Wykres 57 Uczęszczanie na zajęcia pozaszkolne (kursy / dodatkowe lekcje); N=1035

Aktywność pozaszkolna częściej jest udziałem dziewcząt (63,2%) niż chłopców (55,3%), częściej dotyczy także gimnazjalistów z miast (62,4%) niż ze wsi (55,1%). Nie są to jednak różnice bardzo duże, co pozwala twierdzić, że zwyczaj pobierania dodatkowych lekcji, uczestnictwa w kursach, zajęciach itp. jest dosyć uniwersalny w gronie młodzieży gimnazjalnej.

**Wykres 58 Uczęszczanie na zajęcia pozaszkolne
(w podziale na płeć oraz miejsce zamieszkania)**

Wśród zajęć pozaszkolnych prym wiodą zajęcia sportowe (42%), za nimi plasują się zajęcia z języków obcych (35,5%). Znaczny odsetek gimnazjalistów (31,4%) uczestniczy w dodatkowych zajęciach z przedmiotów ścisłych i przyrodniczych. Odzwierciedlać to może postrzeganie tych przedmiotów jako przysparzających najwięcej trudności w trakcie nauki, jako że jedynie 12,7% uczniów uczestniczy w dodatkowych zajęciach z przedmiotów humanistycznych.

Wykres 59 Rodzaje zajęć pozaszkolnych, na jakie uczęszczają gimnazjaliści

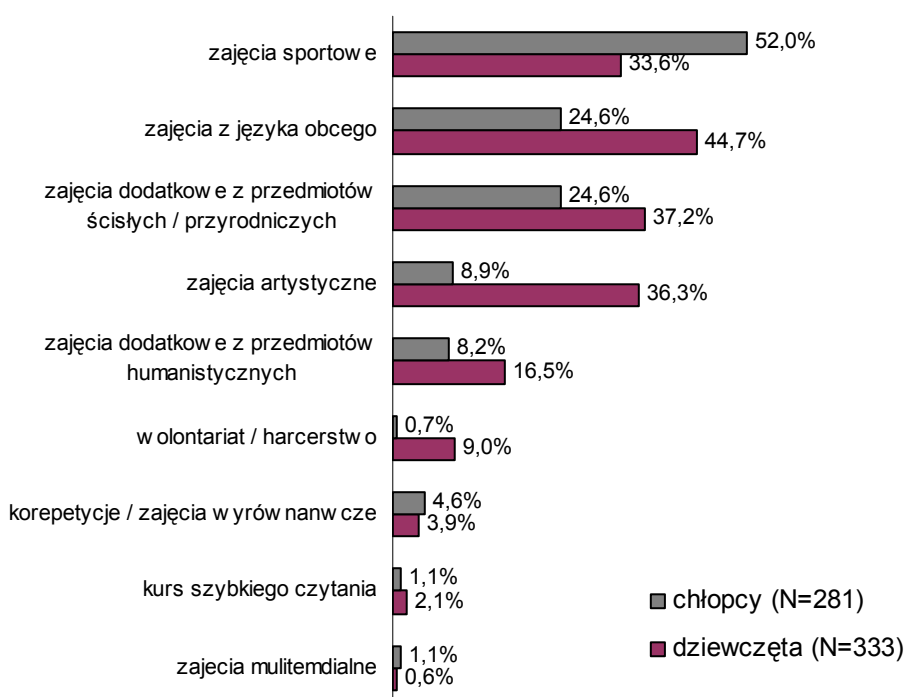
podstawa: gimnazjaliści uczęszczający na zajęcia pozaszkolne; N=614

Zaznaczają się różnice w wybieranych zajęciach pozaszkolnych pomiędzy dziewczętami a chłopcami. Różnice te są na tyle istotne, że w każdej z grup inny jest ranking zajęć. Dziewczęta najczęściej uczęszczają na zajęcia z języka obcego (44,7%), następnie na zajęcia z przedmiotów ścisłych / przyrodniczych (37,2%) i zajęcia artystyczne (36,3%). Zajęcia sportowe znajdują się u nich dopiero na czwartym miejscu, zarazem będąc niekwestionowanym liderem w gronie chłopców (52%).

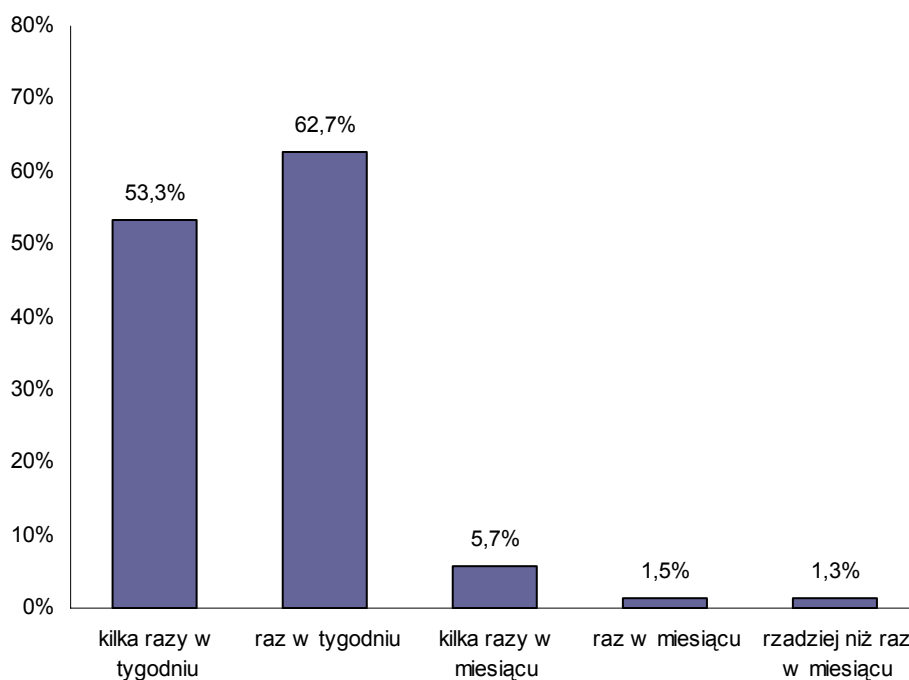
Generalnie można zauważyć, że jedynie zajęcia sportowe są wyraźnie częściej wymieniane przez chłopców. W niemal wszystkich innych typach zajęć dziewczęta uczestniczą częściej.

Wykres 60 Rodzaje zajęć pozaszkolnych, na jakie uczęszczają gimnazjaliści w podziale na płeć

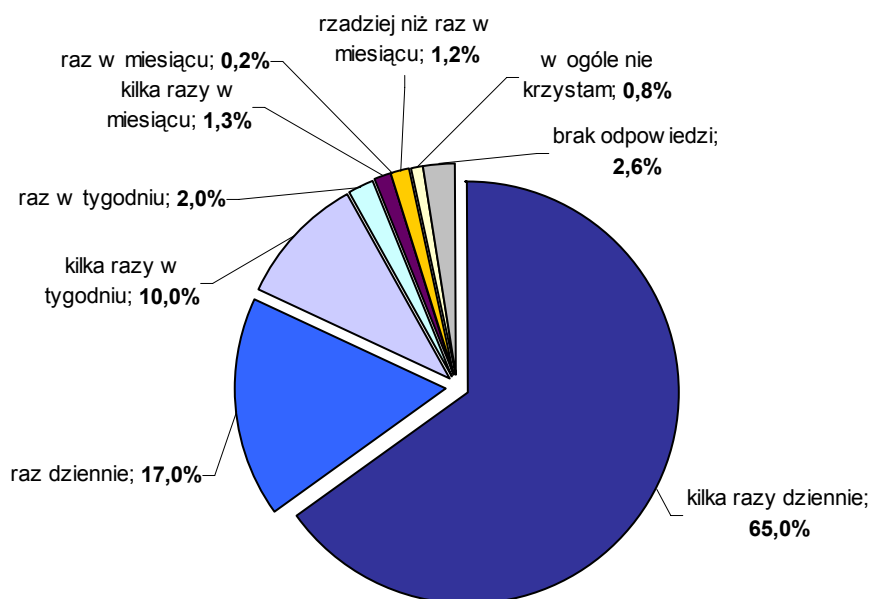
Uczniowie zazwyczaj uczestniczą w zajęciach raz lub kilka razy w tygodniu. Odzwierciedla to cykl prowadzenia tego typu zajęć. Przedstawione na poniższym wykresie odsetki ilustrują częstotliwość pojawiania się danej odpowiedzi i nie sumują się do 100%, ponieważ uczniowie uczestniczą częstokroć w kilku różnych zajęciach, które mogą być prowadzone w takim samym, lub różnym cyklu.

Wykres 61 Częstotliwość uczęszczania na zajęcia pozaszkolne
podstawa: gimnazjaliści uczęszczający na zajęcia pozaszkolne

Zdecydowana większość (82%) gimnazjalistów korzysta codziennie z komputera a 65% kilka razy dziennie. Uzyskany rezultat nie jest zaskakujący i odzwierciedla ogólny trend w gronie młodzieży, dla której komputer jest narzędziem nauki, rozrywki, komunikacji. Jedynie nieznaczny odsetek gimnazjalistów przyznał, że w ogóle nie korzysta z komputera (0,8%) lub korzysta z niego rzadziej niż raz w miesiącu (1,2%) lub raz bądź kilka razy w miesiącu (1,5%).

Wykres 62 Częstotliwość korzystania z komputera; N=1035

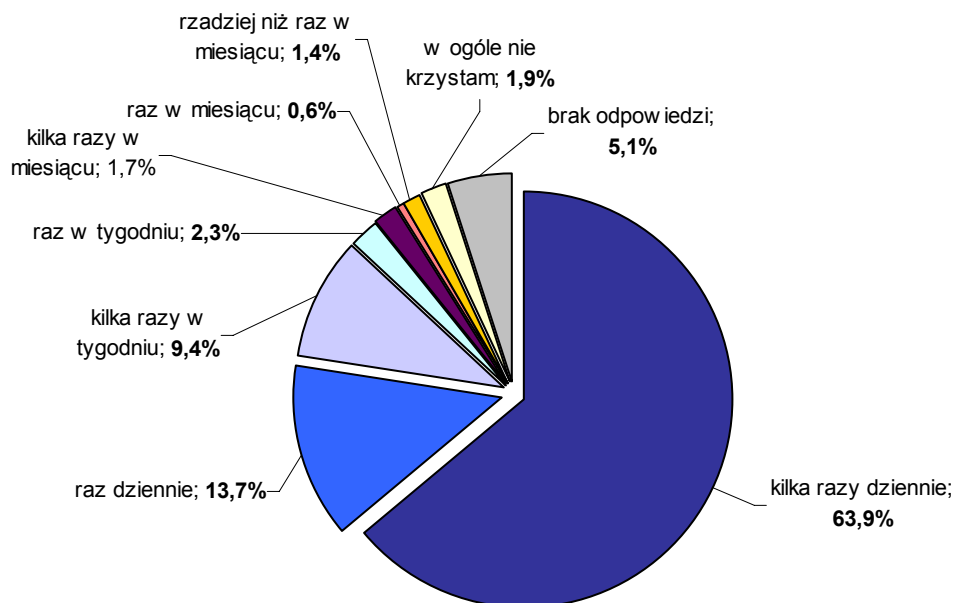

Co oczywiste, możliwości komputera zwiększają się wielokrotnie, jeśli jest on podłączony do Internetu. Duża zbieżność rozkładów z poprzednim pytaniem pozwala sądzić, że w zdecydowanej większości wykorzystanie komputera oznacza za razem korzystanie z Internetu. Przykładowo: 98,3% używających komputer kilka razy dziennie korzysta w tym samym cyklu z Internetu, 80,5% korzystających z komputera raz dziennie, korzysta również z Internetu.

Jedynie niecałe 2% gimnazjalistów przyznało, że w ogóle nie korzysta z Internetu a 1,4% robi z niego użytek rzadziej niż raz w miesiącu.

Niewątpliwie brak dostępu do zasobów Internetu jest obecnie wyjątkowo rzadkim zjawiskiem, do tego stopnia, że każe traktować uzyskane odsetki nie korzystających z Internetu jako mieszczące się w granicach błędu pomiaru.

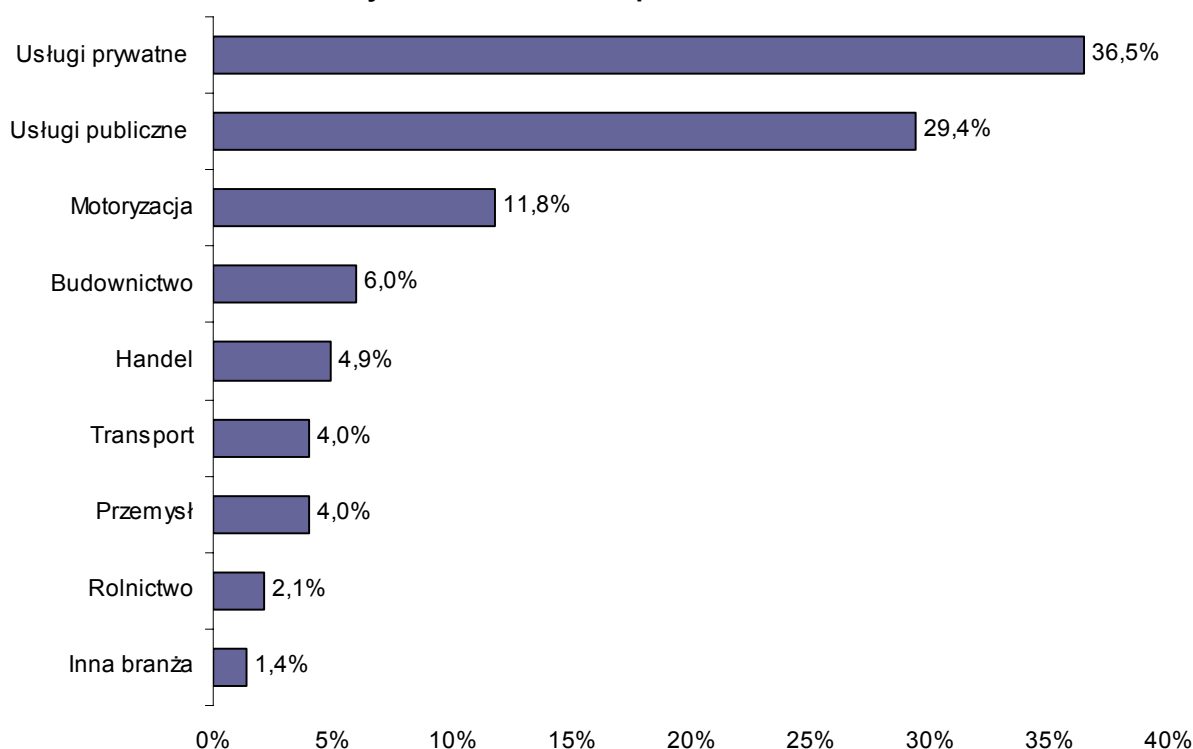
Wykres 63 Częstotliwość korzystania z internetu; N=1035

3.8 OPINIE GIMNAZJALISTÓW NA TEMAT PRACY

Zwraca uwagę wysoka pozycja branży motoryzacja, która jest zapewne odzwierciedleniem zainteresowań młodych ludzi (głównie chłopców – 22,9%), jako że w faktycznym rozkładzie sekcji PKD nie znajduje się na podobnie wysokiej pozycji.

Wykres 64. Planowana praca w branżach

Z konkretnych zawodów wskazywanych przez gimnazjalistów, jako takie, w których chcieliby w przyszłości pracować, na pierwszym miejscu znalazły się służby mundurowe. Duży udział w tej grupie mają zawody związane z pełnieniem służby na morzu. Tak więc tradycja regionu znajduje w tym przypadku wyraźne odbicie.

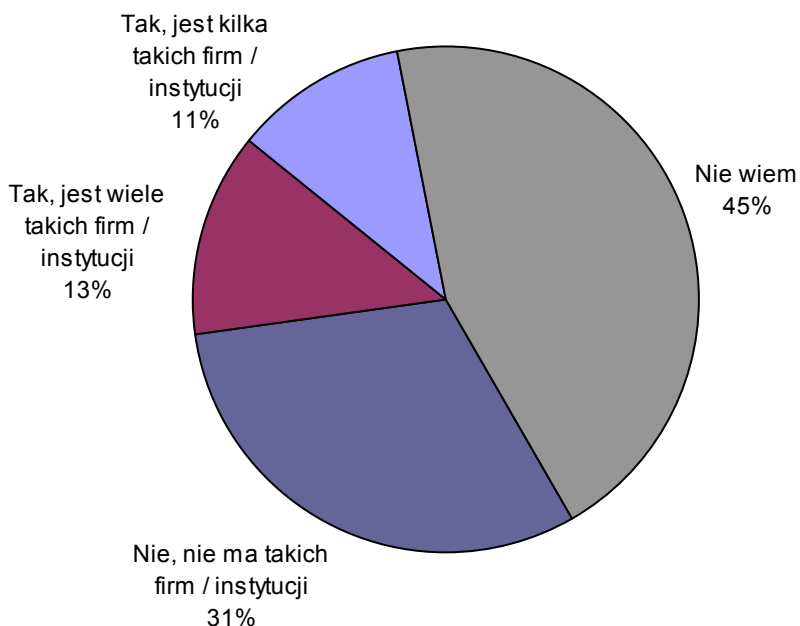
Spośród zawodów wymienionych w pierwszej dziesiątce najpopularniejszych, zdecydowana większość wymaga posiadania specjalistycznego, często wyższego wykształcenia. Koresponduje to z wcześniej omawianymi planami edukacyjnymi młodych ludzi, którzy w znacznym odsetku planują dalsze kształcenie na poziomie akademickim.

Tabela 11 Zawód preferowany przez gimnazjalistę; N=1035

zawód	liczba wskazań	zawód	liczba wskazań
wojskowy / kapitan / policjant	81	stolarz	6
Mechanik	76	grafik komputerowy	5
Informatyk	72	technolog żywienia	4
fryzjer(ka) / kosmetyczka	47	rolnik	4
biznesmen / przedsiębiorca / handlowiec	41	biolog	3
Lekarz	39	humanista	3
Prawnik	34	kasjerka	3
Inżynier	29	leśnik	3
Sportowiec	28	naukowiec	3
Psycholog	27	murarz	3
Kucharz	25	archeolog	2
architekt	24	doradca	2
nauczyciel	24	modelka	2
instruktor / kierownik	19	rybak	2
weterynarz	18	ogrodnik	2
logistyk	18	chemik	1
elektryk	17	detektyw	1
kelner / recepcjonistka / stewardessa	17	drukarz	1
artysta	16	fizykoterapeuta	1
filolog / tłumacz	16	geodeta	1
dentysta	13	hydraulik	1
dziennikarz	12	konserwator zabytków	1
aktor	11	krawcowa	1
farmaceuta	8	makler	1
księgowy	8	piekarz	1
urzędnik	7	finanse	1
pilot	7	nie wiem	48
projektant mody / wnętrz	6	brak odpowiedzi	189

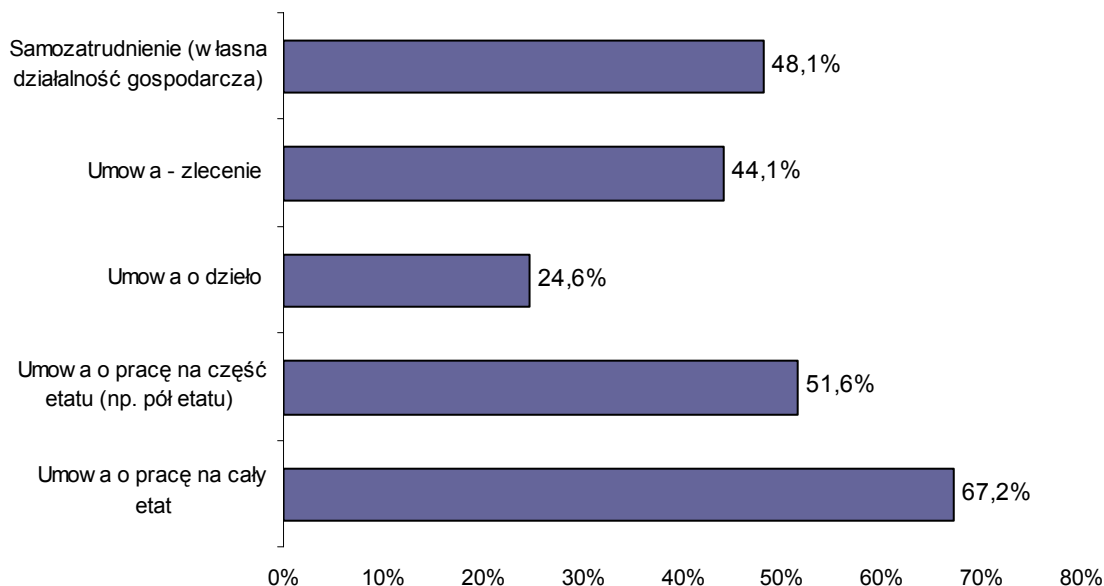
Poziom zorientowania gimnazjalistów na poziomie konkretnych przedsiębiorstw z miasta / regionu, w których mogliby poszukiwać zatrudnienia nie jest bardzo duży. Aż 45% otwarcie mówi, że nie wie o istnieniu takich firm, a 31% uważa wręcz, że nie ma takich instytucji. Pomysły na firmy, w których potencjalnie gimnazjaliści chcieliby pracować ma 24% z nich, przy czym 13% mówi nawet, że jest wiele takich przedsiębiorstw.

Wykres 65. Firmy lub instytucje w miejscowości lub regionie, w których chciał(a)by pracować

Gimnazjaliści okazują całkiem dobre zorientowanie w różnych formach zatrudnienia, w tym niestandardowych jak np. samozatrudnienie (48,1%). Tradycyjne zatrudnienie na podstawie umowy o pracę na pełen etat jest co prawda wskazywane najczęściej, ale bynajmniej nie przez wszystkich gimnazjalistów (67,2%). Stosunkowo najrzadziej wskazywane było zatrudnienie na podstawie umowy o dzieło (24,6%).

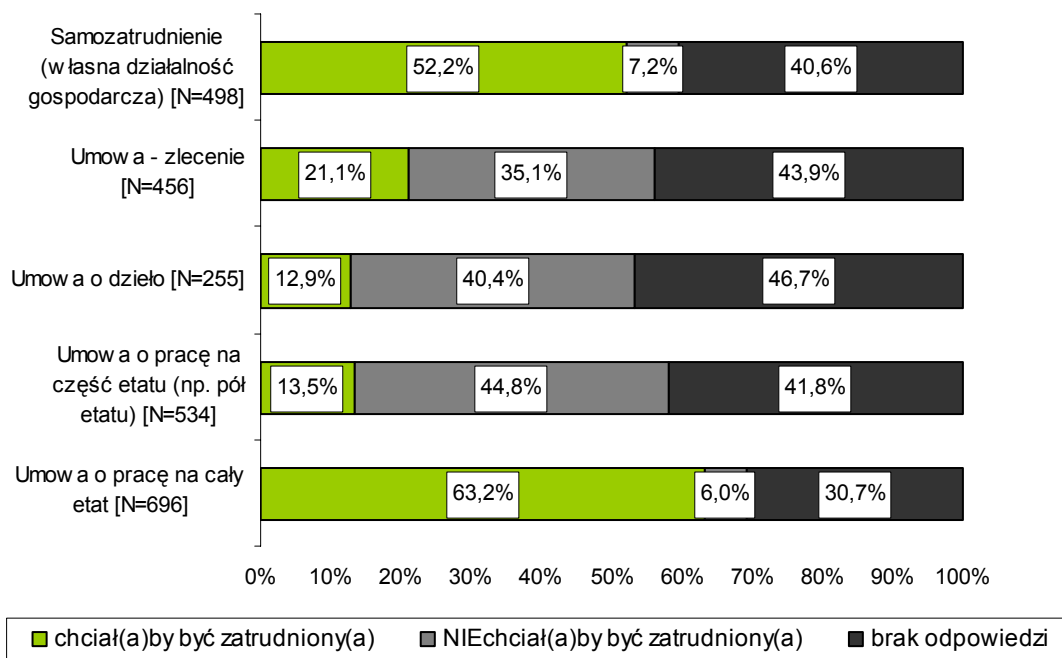
Wykres 66. Znane formy zatrudnienia

Opinie na temat różnych form zatrudnienia (w gronie osób, które zetknęły się z daną formą) ukazują stosunkowo wysoką pozycję samozatrudnienia (52,2% gimnazjalistów chciałoby być tak zatrudnionym).

Niską popularnością cieszy się praca na podstawie umowy o dzieło – jedynie 12,9%. Praca na pełen etat byłaby atrakcyjna dla 63,2% gimnazjalistów znających tę formę zatrudnienia.

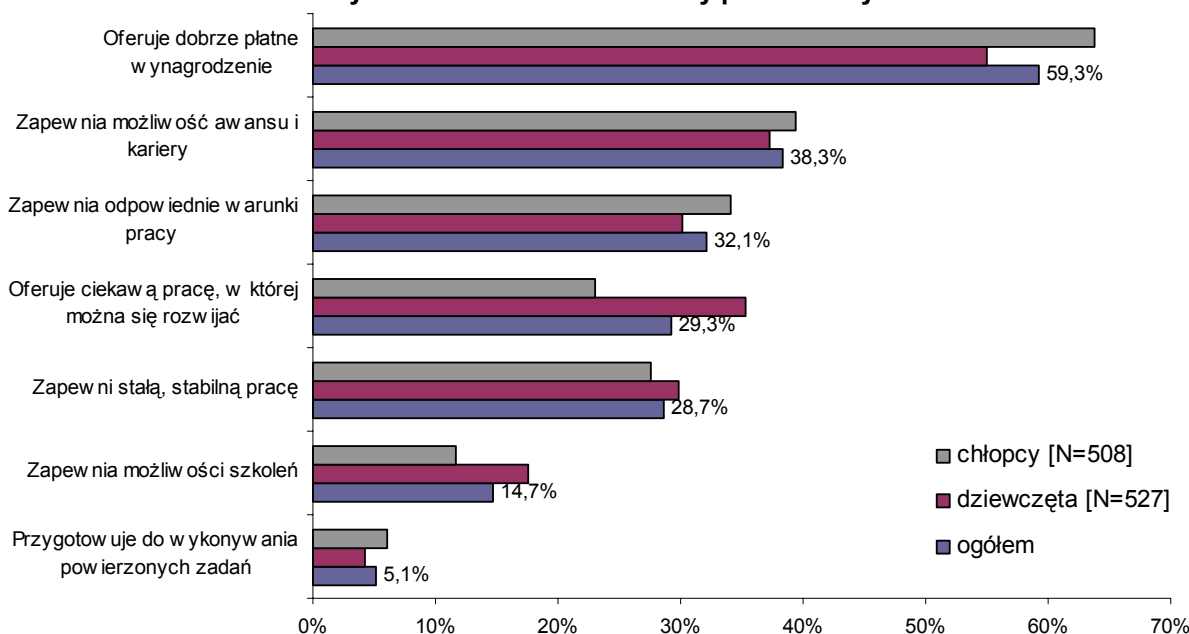
**Wykres 67. Preferowane i niechciane formy zatrudnienia
wśród gimnazjalistów znających daną formę**

Wśród oczekiwań względem pracodawców na pierwszy plan wysuwa się pragmatyczne życzenie, by oferował dobrze płatne wynagrodzenie. Istotnie częściej cecha ta jest wymieniana w gronie chłopców, ale także dla dziewcząt jest to najważniejszy postulat. Zapewnienie ciekawej pracy i szans rozwoju wskazywane jest przez 29,3% gimnazjalistów, przy czym wyraźnie częściej przez dziewczęta. Stabilność zatrudnienia, zwyczajowo wysoko ceniona przez dorosłych, poszukujących pracy wskazana została przez 28,7% gimnazjalistów.

Można więc powiedzieć, że w sytuacji, gdy gimnazjaliści rozważają perspektywę dalszej nauki czy wyboru zawodu zdradzają bardziej autoteliczne motywy. Kiedy następuje konkretyzacja zagadnienia przyszłej pracy, na pierwszy plan wysuwają się kwestie pragmatyczne.

Wykres 68. Preferowane cechy pracodawcy

3.9 PODSUMOWANIE

- Gimnazjaliści skoncentrowani są na wyborze szkoły ponadgimnazjalnej. Gromadzeniem wiedzy na temat szkół ponadgimnazjalnych zainteresowanych jest 73% uczniów ostatnich klas gimnazjum. Młodzież nie wykazująca żadnej aktywności w kierunku zdobywania informacji o dalszych etapach kształcenia stanowi niecałe 12%.
- Zdecydowana większość gimnazjalistów planuje edukację na poziomie maturalnym – ponad 50% deklaruje jako szkołę pierwszego wyboru liceum ogólnokształcące bądź liceum profilowane, dalsze blisko 30% myśli w pierwszej kolejności o wyborze technikum.
- Technika są istotnie częściej wybierane przez chłopców (71,3% wskazań), niż przez dziewczęta (63,2%).
- Wybór liceum ogólnokształcącego jest wyraźnie częściej dokonywany przez młodzież miejską. W pierwszej kolejności ten rodzaj szkoły wybiera 43,1% gimnazjalistów mieszkających w miastach i 29,4% wśród mieszkających na wsi.
- Na pytanie o preferowany profil kształcenia w szkole średniej Najwyższy odsetek wskazań (16,7%) uzyskał profil ścisły – matematyczny, fizyczny, informatyczny. Profil humanistyczny uplasował się na drugiej pozycji – 13,6%. Co 10-ty gimnazjalista wybrał profil medyczno – biologiczny i mniej więcej tyle samo – zawodowy techniczny.
- Specyfiką badanego regionu jest relatywnie wysoki (7,2%) odsetek wskazań na profil wojskowy, morski.
- Zapytani o powody wyboru danej szkoły, gimnazjaliści na pierwszym miejscu (51,8%) wymieniali pragnienie zdania matury. Ogólnie, motywacja o charakterze wewnętrznym (średnio uczniowie

wymieniali 30% motywów zakwalifikowanych do tej grupy) pojawiała się w odpowiedziach gimnazjalistów zdecydowanie częściej, niż zewnętrzna (10% motywów o tym charakterze).

- Funkcję doradców gimnazjalistów przy wyborze szkoły najczęściej pełnili rodzice (51,2%) – częściej przyznają się do tego dziewczęta (55,8%), niż chłopcy (46,5%). Korzystanie z porad nauczycieli zadeklarowało jedynie 8% uczniów.
- Ostateczną decyzję odnośnie wyboru rodzaju szkoły w zdecydowanej większości (72,2%) gimnazjaliści podejmują samodzielnie.
- Dzieje się to najczęściej (44,5%) w III klasie gimnazjum. Co czwarty gimnazjalista podejmuje decyzję o wyborze szkoły w drugiej klasie.
- Uczniowie w większości (74%) wyrażali opinię, że wybór szkół ponadgimnazjalnych dostępnych w ich miejscowości zamieszkania / najbliższej okolicy jest duży lub wystarczający. Zadowolenie z oferty szkół ponadgimnazjalnych istotnie częściej jest wyrażane przez młodzież ze Szczecina (90% wskazań).
- Ponad połowa gimnazjalistów zamierza uczęszczać do szkoły poza swoim miejscem zamieszkania (przy czym widać zależność: im większa miejscowość, w której mieszka gimnazjalista, tym większe prawdopodobieństwo, że wybierze szkołę w swojej miejscowości). Odległość wybranej szkoły jest mniejsza, niż 20 km w przypadku 34% z nich, a w przypadku 37,9% mieści się w przedziale 21 – 50 km.
- 57,5% gimnazjalistów planuje naukę na studiach wyższych: 65,1% młodzieży z miast i 47,2% mieszkających na wsiach. Studia ma w swych planach 70% dziewcząt i 44,5% chłopców.
- Według gimnazjalistów o osiągnięciu sukcesu zawodowego świadczą przede wszystkim: zatrudnienie w pracy ciekawej, satysfakcjonującej, zgodnej z zainteresowaniami (52,7%), a także dobrze opłacanej (49,4%).
- Dla 46% młodzieży szkoła pełni ważną rolę w ich życiu, a dla dalszych 19% - bardzo ważną. Dziewczęta są skłonne przypisywać szkole i nauce większe znaczenie (74% mówi o dużym lub bardzo dużym znaczeniu) niż czynią to chłopcy (55,3%).
- 59,6% dziewcząt i 56,8% chłopców twierdzi, że mają dość dobre relacje z nauczycielami.
- Blisko 80% odsetek dzieci, których mamy nie posiadają matury, zdecydowanych do podjęcia edukacji na poziomie maturalnym.
- Gimnazjaliści w wielu przypadkach mają sprecyzowane plany zawodowe. Jedynie 9,9% chłopców i 7,8% dziewcząt przyznało, że w o ogóle się nad tym jeszcze nie zastanawiało.
- Blisko 73% gimnazjalistów widzi dla siebie przyszłość zawodową w sektorze prywatnym.
- Głównym czynnikiem decydującym o wyborze przyszłego zawodu są własne zainteresowania (78,7%).
- Blisko 30% gimnazjalistów chciałoby podjąć pracę w swojej miejscowości a dalsze 25% blisko miejsca zamieszkania.
- Najwięcej uczniów myślących o pracy w innych miejscowościach wybierało Warszawę. Na drugim miejscu znalazł się Szczecin.

- Pewna część (15,8%) uczniów gimnazjów chciałaby podjąć pracę zawodową za granicą, jednak odsetek wierzących w swoje szanse na innym rynku pracy jest mniejszy (12,2%).
- Poziom wykorzystywania doradztwa zawodowego przez gimnazjalistów jest niski - 11,3%. W gronie tych uczniów, którzy skorzystali z pomocy doradztwa zawodowego, rolę doradcy pełnił najczęściej pedagog lub psycholog szkolny pracujący w szkole, do której uczęszcza gimnazjalista.
- Tylko niecałe 20% gimnazjalistów deklaruje zaawansowany poziom znajomości języka angielskiego. Jednak na poziomie co najmniej podstawowym zna ten język blisko 90% uczniów. W przypadku niemieckiego odsetek ten jest nieznacznie poniżej 80%.
- Blisko 60% gimnazjalistów uczęszcza na dodatkowe zajęcia pozaszkolne: sportowe (42%), zajęcia z języków obcych (35,5%), zajęcia z przedmiotów ścisłych i przyrodniczych (31,4%).
- Zdecydowana większość (82%) gimnazjalistów korzysta codziennie z komputera a 65% kilka razy dziennie.
- 98,3% używających komputer kilka razy dziennie korzysta w tym samym cyklu z Internetu, 80,5% korzystających z komputera raz dziennie, równie często korzysta również z Internetu.
- Spośród zawodów wymienionych w pierwszej dziesiątce najpopularniejszych, zdecydowana większość wymaga posiadania specjalistycznego, często wyższego wykształcenia.
- 45% gimnazjalistów mówi, że nie wie o istnieniu konkretnych przedsiębiorstw z miasta / regionu, w których mogliby poszukiwać zatrudnienia, a 31% uważa wręcz, że nie ma takich instytucji.
- Opinie na temat różnych form zatrudnienia ukazują stosunkowo wysoką pozycję samozatrudnienia (wskazało ją 52,2% gimnazjalistów, którzy zetknęli się z tą formą). Niską popularnością cieszy się praca na podstawie umowy o dzieło (12,9%). Praca na pełen etat byłaby atrakcyjna dla 63,2% gimnazjalistów znających tę formę zatrudnienia.
- Wśród oczekiwań względem pracodawców na pierwszy plan wysuwa się życzenie oferowania dobrze płatnego wynagrodzenia (59,3% wskazań).

3.10 METODOLOGIA BADANIA

Badanie zrealizowane zostało w 45 losowo wybranych placówkach szkolnych, na efektywnej próbie 1035 uczniów ostatnich klas gimnazjum, metodą wywiadu audytoryjnego.

Próba placówek szkolnych dobrana została metodą warstwowo – kwotową z uwzględnieniem proporcji i liczebności uczniów szkół gimnazjalnych wśród badanej populacji generalnej oraz struktury sieci szkół gimnazjalnych funkcjonujących na terenie województwa zachodniopomorskiego, w taki sposób, aby odwzorować różnice pomiędzy populacjami w poszczególnych powiatach. W ten sposób dobrana próba pozwoliła na poprawne statystycznie wnioskowanie na populację uczniów szkół gimnazjalnych w województwie zachodniopomorskim.

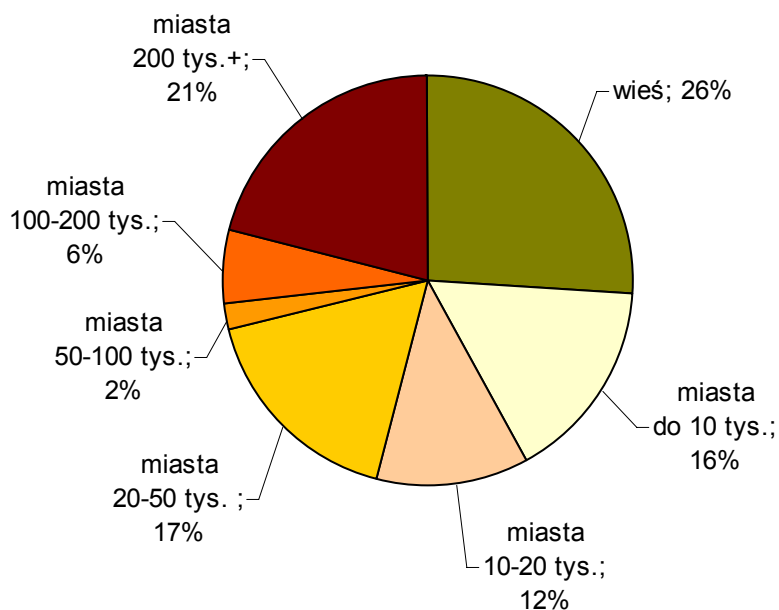
Poniżej zaprezentowana została struktura próby w podziale na uwzględnione przy jej doborze kryteria:

1. Powiat (zostały uwzględnione wszystkie 21 powiaty województwa zachodniopomorskiego)
2. Lokalizacja szkoły (klasa wielkości miejscowości)
3. Rodzaj szkoły (publiczna, niepubliczna)

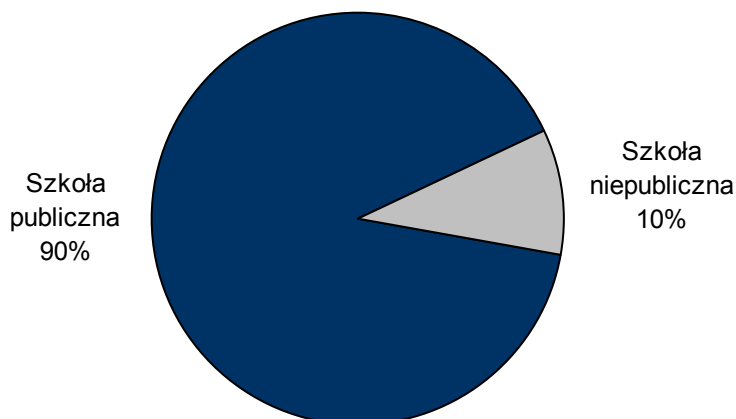
Tabela 12. Lokalizacja szkoły – powiat

powiat	udział %
białogardzki	3,0%
choszczeński	2,3%
drawski	2,2%
goleniowski	4,4%
gryficki	4,3%
gryfiński	4,3%
kamieński	2,8%
kołobrzeski	6,8%
koszaliński	4,4%
łobeski	2,1%
myśliborski	2,3%
policki	4,4%
pyrzycki	2,3%
sławieński	4,4%
stargardzki	4,4%
szczecinecki	6,9%
świdwiński	4,4%
walecki	4,3%
m. Koszalin	6,2%
m. Szczecin	20,5%
m. Świnoujście	2,9%

Wykres 69 Lokalizacja szkoły – wielkość miejscowości

Wykres 70. Rodzaj szkoły

Operat do losowania stanowił „Wykaz szkół i placówek oświatowych nadzorowanych przez zachodniopomorskiego Kuratora Oświaty”.

Proces realizacji badania odbył się według następującego schematu:

- 1) Stworzenie listy szkół biorących udział w badaniu (w oparciu o wylosowaną wcześniej próbę placówek szkolnych);
- 2) Nawiązanie kontaktu osobistego z Dyrekcją szkoły w celu poinformowania o realizowanym badaniu i uzyskania zgody.

- 3) Wytypowanie w danej placówce szkolnej konkretnych klas oraz uczniów biorących udział w badaniu, zgodnie z instrukcją wręczoną Dyrektorowi szkoły oraz Wychowawcom klas (w każdym gimnazjum w badaniu miało wziąć udział 23 uczniów, w proporcji: 12 dziewcząt i 11 chłopców.
 - a. Procedura losowania klasy była w pełni intersubiektywna i zakładała wykorzystanie tabeli Kisha wskazującej, którą klasę z listy należy wziąć pod uwagę w badaniu.
 - b. W szkołach niepublicznych, w których - ze względu na odmienną specyfikę dotyczącą liczby uczących się w niej trzecioklasistów - dopuszczano przebadanie mniejszej liczby uczniów.
 - c. W każdej wytypowanej szkole dopuszczano także możliwość dobrania uczniów z równoległej III klasy, jeśli w dniu badania w wylosowanej klasie nie było obecnych 23 uczniów.). Dobór klasy równoległej odbywał się również na drodze intersubiektywnej procedury.
 - d. W znacznej liczbie szkół nie było konieczności losowego doboru klas, gdyż była tam jedynie jedna III klasa.
- 4) Ustalenie z Dyrekcją gimnazjum terminu wizyty Ankietera w szkole w celu przeprowadzenia badania podczas jednej godziny lekcyjnej;
- 5) Poinformowanie uczniów o celu badania i przekazanie gimnazjalistom ankiety do wypełnienia wraz z instrukcją dotyczącą sposobu zaznaczania odpowiedzi;
 - a. Warte podkreślenia jest, że wypełnianie ankiet miało miejsce w obecności ankietera, który służył wszelkimi wyjaśnieniami zarówno odnośnie celów badania, sposobów jego wykorzystania jak i technicznymi wskazówkami, co do sposobu zaznaczania odpowiedzi w kwestionariuszu, ewentualnej interpretacji pytań etc.
- 6) Zebranie ankiet i sprawdzenie kompletności ich wypełnienia (tzn. sprawdzenie, czy wszyscy uczniowie biorący udział w badaniu prawidłowo wypełnili ankietę i odpowiedzieli na wszystkie jej pytania).
 - a. Zadaniem ankietera było zapewnienie respondentom poczucia anonimowości (ankiety nie trafiały na żadnym etapie do rąk nauczyciela / dyrektora szkoły), bezpieczeństwa i zbudowanie atmosfery zaufania i poważnego potraktowania sytuacji badawczej. Dzięki temu podejściu, wszystkie zebrane ankiety były wartościowe merytorycznie i kompletne.
- 7) Zakodowanie ankiet oraz wykonanie prac analitycznych na otrzymanym zbiorze danych oraz przygotowanie raportu końcowego.

3.11 ZAŁĄCZNIK (KWESTIONARIUSZ)

Kwestionariusz badania ankietowego

KWESTIONARIUSZ BADAWCZY

Drodzy Gimnazjaliści,

Instytut MillwardBrown SMG/KRC realizuje obecnie badanie na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie dotyczące Waszych planów na przyszłość. Zwracamy się więc do Was z prośbą o wypełnienie poniższego kwestionariusza, w którym to zadane zostaną pytania dotyczące waszych planów edukacyjnych, zawodowych, itp. Bardzo prosimy o rzetelne i prawdziwe informacje. Jednocześnie zapewniamy, że wszystkie przekazane przez Was informacje są anonimowe i będą wykorzystywane jedynie w celach badawczych, w postaci zbiorczych zestawień statystycznych.

Odpowiadając na poniższe pytania zakresi kółkiem wybraną przez Ciebie odpowiedź.

- Q1. Czy poszukujesz informacji na temat możliwości kształcenia w Twoim mieście i regionie?
[możesz zaznaczyć kilka odpowiedzi.]

Tak, informacji na temat szkół ponadgimnazjalnych – typów szkół, profili kształcenia, rankingów szkół, itp.	1
Tak, informacji na temat szkół wyższych – możliwości studiowania, kierunków studiów, kryteriów przyjęć, itp.	2
Tak, na temat kursów, zajęć pozaszkolnych, możliwości dodatkowego kształcenia	3
Tak, innych informacji – <i>jakich?</i>	4
Nie, w zasadzie nie jestem zainteresowany(a) takimi informacjami	5

- Q2. Do jakiego rodzaju szkoły będziesz starał(a) się o przyjęcie po ukończeniu gimnazjum?
Zaznacz, proszę, najpierw szkołę, jaką bierzesz pod uwagę w pierwszej kolejności, następnie tę, o której myślisz w drugiej kolejności oraz tę, o której myślisz w trzeciej kolejności.

	szkoła, jaką bierzesz pod uwagę w <u>pierwszej</u> kolejności		szkoła, jaką bierzesz pod uwagę w <u>drugiej</u> kolejności		szkoła, jaką bierzesz pod uwagę w <u>trzeciej</u> kolejności	
proszę, zaznacz kółkiem typ szkoły, a poniżej wpisz wybrany przez Ciebie profil kształcenia w tej szkole	Liceum ogólnokształcące	1	Liceum ogólnokształcące	1	Liceum ogólnokształcące	1
	Liceum profilowane	2	Liceum profilowane	2	Liceum profilowane	2
	Technikum	3	Technikum	3	Technikum	3
	Zasadnicza szkoła zawodowa	4	Zasadnicza szkoła zawodowa	4	Zasadnicza szkoła zawodowa	4
profil:						

Nie będę kontynuować nauki, zamierzam szukać pracy - <i>jakiej pracy?</i>	5
Jeszcze nie zdecydowałem(am), jaką szkołę wybiorę	6

- Q3. Dlaczego zdecydowałeś(aś) się kontynuować naukę w tej szkole?
[Odpowiadając, proszę weź pod uwagę tę szkołę, o jakiej myślisz w pierwszej kolejności.
[Możesz zaznaczyć kilka odpowiedzi i/lub wpisać inną odpowiedź.]

bo umożliwia uzyskanie atrakcyjnego / konkretnego zawodu	1
bo chcę zdać maturę, a potem kontynuować naukę na studiach	2
bo chcę zdać maturę, a potem kontynuować naukę w szkole policealnej / pomaturalnej	3
bo będę mieć większe możliwości podjęcia pracy po ukończeniu tej szkoły	4
ze względu na moje preferencje, zainteresowania	5
bo będę mógł/mogła się uczyć w klasie o interesującym mnie profilu	6
pod wpływem namowy rodziców / rodzeństwa	7
pod wpływem rady nauczyciela / pedagoga / psychologa szkolnego	8
bo jest najbliżej miejsca mojego zamieszkania	9
bo znajduje się w mojej miejscowości / najbliższej okolicy	10
bo chcę ukończyć jakąś szkołę ponadgimnazjalną	11
bo tylko taka szkoła jest w mojej miejscowości / okolicach	12
bo posiada wysoki poziom nauczania	13
bo cieszy się dobrą opinią	14
bo zajmuje wysokie miejsce w rankingu szkół	15
bo ta szkoła dobrze przygotowuje do matury	16
bo po tej szkole łatwiej dostać się na studia	17
bo w szkole tej panuje dobra atmosfera	18
bo tam chodzą moi znajomi	19
inny powód – jaki?	20

- Q4. Czy ktoś ci doradzał, jaką szkołę powinieneś wybrać po gimnazjum?
[możesz zaznaczyć kilka odpowiedzi.]

tak, rodzice	1
tak, starsze rodzeństwo	2
tak, ktoś z dalszej rodziny (np. dziadkowie, ciocia, wujek, itp.)	3
tak, mój nauczyciel	4
tak, psycholog / pedagog	5
tak, koledzy / koleżanki	6
tak, inna osoba – napisz, proszę – kto?	7
nie, decyzję podjąłem(ęłam) / podejmę wyłącznie sam(a)	8

- Q5. Kto, w największym stopniu, ma wpływ na wybór rodzaju szkoły, do jakiej będziesz uczęszczać
po ukończeniu gimnazjum?
[zaznacz, proszę, jedną odpowiedź.]

rodzice / ktoś inny z rodziny	1
nauczyciel	2
psycholog / pedagog	3
koledzy / koleżanki	4
ja sam(a)	5
inna osoba – napisz, proszę – kto?	6

Q6. Czy uważasz, że w Twojej miejscowości lub okolicach masz wystarczający wybór szkół, w których mógłbyś kontynuować naukę po ukończeniu gimnazjum?

zdecydowanie tak	1
w zasadzie tak, chociaż mógłby być większy wybór	2
nie, jest mały wybór	3
inna odpowiedź – jaka?	4

Q7. Gdzie znajduje się szkoła, w której zamierzasz się uczyć po ukończeniu gimnazjum?
[Odpowiadając, proszę weź pod uwagę tę szkołę, o myślisz w pierwszej kolejności.]

w miejscowości, w której mieszkam – jakiej?	1
w innej miejscowości – jakiej? oddalonej o km od mojego miejsca zamieszkania	2

Q8. Kiedy podjąłeś/podjęłaś decyzję o wyborze szkoły, w jakiej będziesz się uczył(a) po ukończeniu gimnazjum? [zaznacz, proszę, jedną odpowiedź.]

jeszcze będąc w szkole podstawowej	1
w pierwszej klasie gimnazjum	2
w drugiej klasie gimnazjum	3
w obecnej, czyli trzeciej klasie gimnazjum	4
jeszcze nie podjąłem / nie podjęłam takiej decyzji	5

Q9. Czy po ukończeniu szkoły ponadgimnazjalnej planujesz pójść na studia?

TAK	1
NIE	2
JESZCZE NIE WIEM	3

Q10. Przeczytaj, proszę, poniższą listę. Umieszczone są na niej różne wartości, które mogą być ważne dla ludzi. Proszę zakreśli spośród nich **dwie** takie, które są najważniejsze dla Ciebie osobiście.
[zaznacz, proszę, dwie odpowiedzi.]

Bezpieczeństwo	1
Bycie innym niż wszyscy, oryginalność	2
Ciekawa, satysfakcjonująca praca zawodowa	3
Harmonia pomiędzy życiem osobistym a pracą zawodową	4
Możliwość rozwoju, realizacji własnych marzeń	5
Możliwość zaspokojenia wszystkich potrzeb materialnych, dostatnie życie	6
Nowość i ciągłe zmiany, podejmowanie nowych wyzwań	7
Odpowiedzialność	8
Poczucie dokonania czegoś (wniesienia trwałego wkładu)	9
Prawdziwa miłość	10
Prawdziwa przyjaźń	11
Samodzielność	12
Spokojne życie	13
Spokój wewnętrzny, życie w zgodzie z samym sobą	14
Stabilizacja życiowa	15
Szacunek do samego siebie	16
Wiara, życie zgodne z wartościami moralnymi, etycznymi	17
Wolność (niezależność osobista, wolność wyboru, indywidualizm)	18
Założenie rodziny / Bycie w przyszłości dobrą matką / ojcem	19
Zdobycie uznania, poważania innych ludzi, uznanie społeczne	20
Zrobienie kariery zawodowej, zdobycie wysokiego stanowiska	21
Życie dla innych, niesienie innym pomocy	22
Życie pełne wrażeń (aktywne, ekscytujące)	23

Q11. Co, według Ciebie, świadczy o sukcesie zawodowym?
[zaznacz, proszę, maksymalnie dwie odpowiedzi.]

Ciekawa, satysfakcjonująca praca zawodowa, zgodna z zainteresowaniami	1
Wysokie zarobki, dobrze płatna praca	2
Zrobienie kariery zawodowej, zdobycie wysokiego stanowiska	3
Wykonywanie poważanego zawodu	4
Stabilna, stała praca	5
Posiadanie własnej firmy	6
Dokonanie w pracy czegoś nowego, ważnego (wniesienia trwałego wkładu)	7
Inna odpowiedź – jaka?	8

Q12. A co, według Ciebie, świadczy o sukcesie osobistym?
[zaznacz, proszę, maksymalnie dwie odpowiedzi.]

Możliwość rozwoju, realizacji własnych marzeń	1
Możliwość zaspokojenia wszystkich potrzeb materialnych, dostatnie życie (własne mieszkanie / dom, samochód, itp.)	2
Prawdziwa miłość	3
Prawdziwa przyjaźń	4
Spokojne życie, spokój wewnętrzny, życie w zgodzie z samym sobą	5
Ukończenie studiów	6
Wolność (niezależność osobista, wolność wyboru, indywidualizm)	7
Założenie rodziny / Bycie w przyszłości dobrą matką / ojcem	8
Zdobycie uznania, poważania innych ludzi, uznanie społeczne	9
Życie dla innych, niesienie innym pomocy	10
Życie pełne wrażeń (aktywne, ekscytujące)	11
Życie zgodne z wartościami moralnymi, etycznymi	12
Inna odpowiedź – jaka?	13

Q13. Jak uważasz, w jakim stopniu na osiągnięcie sukcesu zawodowego mają poniższe elementy:
[Dla każdego elementu zaznacz, proszę, jedną odpowiedź.
Odpowiadając, posłuż się, proszę, skalą od 1 do 5, gdzie 1 oznacza „ma bardzo mały wpływ”, a 5 „ma bardzo duży wpływ”. Oceny od 2 do 4 służą do wyrażenia opinii pośrednich.]

	1 (ma bardzo mały wpływ)	2	3	4	5 (ma bardzo duży wpływ)
a zdobycie dużej wiedzy	1	2	3	4	5
b zdobycie wszechstronnego, dobrego wykształcenia	1	2	3	4	5
c pracowitość, sumienność, rzetelność	1	2	3	4	5
d znajomość z odpowiednimi osobami	1	2	3	4	5
e odpowiednie cechy charakteru, takie jak przebojowość, spryt, odporność psychiczna	1	2	3	4	5
f doświadczenie	1	2	3	4	5
g znajomość języków obcych	1	2	3	4	5
h inne cechy / umiejętności - jake?	1	2	3	4	5

Q14. Jakie miejsce w Twoim życiu zajmuje szkoła i nauka w niej?

ma bardzo małe znaczenie	1
ma raczej małe znaczenie	2
ma średnie znaczenie	3
ma raczej duże znaczenie	4
ma bardzo duże znaczenie	5

Q15. Twoje relacje z większością nauczycieli w Twojej szkole możesz określić jako:

bardzo złe	1
raczej złe	2
ani dobre ani złe	3
raczej dobre	4
bardzo dobre	5

Q16. Czy wiesz już, kim chciał(a)byś zostać po ukończeniu szkoły / studiów, to znaczy, jaki zawód chciał(a)byś wykonywać?

Tak, wiem	1
Tak, zastanawiałem(am) się już, ale nie jestem jeszcze pewien / pewna	2
W ogóle jeszcze o tym nie myślałem(am)	3

Q17. Napisz, proszę, w jakim zawodzie chciał(a)byś pracować?

Nazwa zawodu.....

Q18. Przeczytaj, proszę, poniższą listę, na której znajdują się różne gałęzie gospodarki i zakresł jedną branżę – taką, w której najbardziej chciał(a)byś pracować:

Przemysł	1
Rolnictwo	2
Budownictwo	3
Handel	4
Motoryzacja	5
Transport	6
Usługi publiczne (np. Szkolnictwo, Służba Zdrowia, Opieka społeczna, Administracja państwowa, Sądownictwo, Policja, itp.)	7
Usługi prywatne (np. Hotele, restauracje, bankowość, ubezpieczenia, informatyka, itd.)	8
Inna branża – jaka?	9

Q18a. W jakim sektorze gospodarki – państwowym czy prywatnym - najbardziej chciał(a)byś pracować? *[zaznacz, proszę, jedną odpowiedź.]*

W instytucji lub firmie państwowej	1
W instytucji lub firmie prywatnej	2

Q19. Czym się kierowałeś(aś) myśląc o wyborze przyszłego zawodu?
[możesz zaznaczyć lub wpisać kilka odpowiedzi.]

własnymi zainteresowaniami	1
możliwością znalezienia pracy w tym zawodzie w mojej miejscowości	2
możliwością znalezienia pracy w tym zawodzie w moim regionie / województwie	3
przekonaniem, że w tym zawodzie można znaleźć pracę w wielu miejscach	4
tradycjami rodzinnymi	5
możliwością otrzymywania wysokich zarobków w tym zawodzie	6
poradami rodziny / nauczycieli / innych osób, że dobrze wybrać taki zawód, że jest to przyszłościowy zawód	7
czymś innym – wpisz, proszę, czym się kierowałeś(aś):.....	8
.....	
w ogóle jeszcze nie myślałem(am) o wyborze zawodu	9

Q20. Czy korzystałeś(aś) kiedykolwiek z poradnictwa zawodowego w swojej szkole lub innej instytucji?

TAK	1
NIE	2

Q21. Jeśli w powyższym pytaniu udzieliłeś odpowiedzi „TAK”, proszę zaznaczyć lub wpisać, z których porad zawodowych korzystałeś i ile razy:

Rodzaj poradnictwa zawodowego	Ilość razy
Pedagog / psycholog w mojej szkole	1
Pedagog / psycholog w poradni pedagogiczno-psychologicznej	2
Doradca w innej instytucji – <i>jakiej?</i>	3
Doradca w innej instytucji – <i>jakiej?</i>	3

Q22. Jeśli nigdy nie korzystałeś z poradnictwa zawodowego, napisz proszę, dlaczego?

.....
.....
.....

Q23. Jak oceniasz porady udzielane przez doradców zawodowych?

są zupełnie nieprzydatne	1
są mało przydatne	2
ani przydatne ani nieprzydatne	3
są dosyć przydatne	4
są bardzo przydatne	5

Q24. Zaznacz, proszę, w jakim miejscu najbardziej chciał(a)byś znaleźć pracę po ukończeniu nauki, a następnie, w jakim miejscu, Twoim zdaniem, masz największe szanse na znalezienie pracy:

Miejsce pracy	Q24a	Q25b
	miejsce, w jakim najbardziej chciał(a)byś znaleźć pracę	miejsce, w jakim, Twoim zdaniem, masz największe szanse na znalezienie pracy
w miejscowości, w której mieszkam	1	1
w miejscowości położonej blisko miejsca mojego zamieszkania	2	2
w jakimkolwiek mieście / miejscowości położonej w moim regionie / województwie	3	3
w jakimś dużym mieście w Polsce – <i>jakim?</i>	4	4
w innym kraju – <i>jakim?</i>	5	5
w innym miejscu – <i>jakim?</i>	6	6

Q25. Czy w Twojej miejscowości lub regionie są takie firmy lub instytucje, w których chciał(a)byś pracować po skończeniu edukacji?

Nie, nie ma takich firm / instytucji, w których chciała(a)bym pracować	1
Tak, jest wiele takich firm / instytucji – <i>wymień proszę nazwę firmy / instytucji, w której najbardziej chciał(a)byś pracować?</i>	2
Tak, jest kilka takich firm / instytucji – <i>wymień proszę nazwę firmy / instytucji, w której najbardziej chciał(a)byś pracować?</i>	3
Nie wiem	4

Q26. A jak myślisz, czy w Twojej miejscowości lub regionie są takie firmy lub instytucje, w których został(a)byś przyjęty(a) do pracy po ukończeniu edukacji, jaką planujesz?

Zdecydowanie nie	1
Raczej nie	2
Raczej tak	3
Zdecydowanie tak	4
Nie wiem	5

Q27. Zaznacz proszę najpierw te formy zatrudnienia, jakie znasz, następnie te, w jakich chciał(a)byś być zatrudniony(a) w przyszłości, a następnie te, w jakich nie chciałabyś być zatrudniony(a)?
[W każdym przypadku możesz zaznaczyć kilka odpowiedzi.]

	Q27a	Q27b	Q27c
	Znam taką formę zatrudnienia	Chciał(a)bym być zatrudniony(a) w takiej formie	Nie chciał(a)bym być zatrudniony(a) w takiej formie
Umowa o pracę na cały etat	1	1	1
Umowa o pracę na część etatu (np. pół etatu)	2	2	2
Umowa o dzieło	3	3	3
Umowa – zlecenie	4	4	4
Samozatrudnienie (własna działalność gospodarcza)	5	5	5

Q28. Czym powinien charakteryzować się pracodawca, u którego chciał(a)byś pracować?
[Zaznacz proszę lub wpisz maksymalnie **dwie** najważniejsze dla Ciebie cechy.]

Oferować dobrze płatne wynagrodzenie	1
Zapewniać odpowiednie warunki pracy (komputer, telefon komórkowy, 8 godzinny dzień pracy, itp.)	2
Zapewniać możliwość awansu i kariery	3
Zapewniać możliwości szkoleń	4
Oferować ciekawą pracę, w której można się rozwijać	5
Przygotowywać do wykonywania powierzonych zadań	6
Zapewnić stałą, stabilną pracę	7
Inne cechy – jakie?	8

Q29. Jak uważasz, czy w Twojej miejscowości łatwo czy trudno można znaleźć pracę:

Bardzo trudno	1
Raczej Trudno	2
Ani łatwo ani trudno	3
Raczej Łatwo	4
Bardzo łatwo	5
Nie wiem	6

Q30. Jakie i w jakim stopniu znasz języki obce:

Język obcy	Stopień znajomości				
	w ogóle nie znam	podstawowy	średnio zaawansowany	zaawansowany	biegły
a jęz. angielski	1	2	3	4	5
b jęz. niemiecki	1	2	3	4	5
c jęz. francuski	1	2	3	4	5
d jęz. hiszpański	1	2	3	4	5
e jęz. włoski	1	2	3	4	5
f jęz. rosyjski	1	2	3	4	5
g inny-jaki?	1	2	3	4	5

Q31. Jak często korzystasz z:

	kilka razy dziennie	raz dziennie	kilka razy w tygodniu	raz w tygodniu	kilka razy w miesiącu	raz w miesiącu	rzadziej niż raz w miesiącu	w ogóle nie korzystam
komputera	1	2	3	4	5	6	7	8
internetu	1	2	3	4	5	6	7	8

Q32. W jakim miejscu korzystasz z komputera?

w domu	1
w szkole	2
u kolegów / koleżanek	3
w innym miejscu – jakim?	4
w ogóle nie korzystam	5

Q33. Czy uczęszczasz na jakiegokolwiek zajęcia pozaszkolne, kursy lub dodatkowe lekcje?

TAK	1
NIE	2

Jeśli powyżej udzieliłeś odpowiedzi „TAK”, wypisz, proszę, wszystkie rodzaje zajęć, w jakich uczestniczysz oraz zaznacz - jak często.

Rodzaj zajęcia pozaszkolnego	Kilka razy w tygodniu	Raz w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Raz w miesiącu	Rzadziej niż raz w miesiącu
.....	1	2	3	4	5
.....	1	2	3	4	5
.....	1	2	3	4	5
.....	1	2	3	4	5
.....	1	2	3	4	5
.....	1	2	3	4	5

Q34. Jakie wykształcenie posiadają Twoi rodzice?

	podstawowe	zasadnicze zawodowe	niepełne średnie	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	ponaturalne / policealne	niepełne wyższe	licencjat	inżynierskie	wyższe magisterskie	wyższe magisterskie + studia podyplomowe	posiada tytuł doktora / profesora
mama	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
tata	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Q35. W jakim zawodzie pracują Twoi rodzice?

mama
tata

Q36a. Jeśli posiadasz **starsze** rodzeństwo, które ukończyło już edukację, napisz, proszę jaką szkołę / uczelnię ukończył(a) siostra / brat:

Rodzeństwo [wpisz, poniżej rodzeństwo, tzn. siostra / brat]	Rodzaj szkoły / uczelni
	
	
	
	

Q36b. Jeśli posiadasz **starsze** rodzeństwo, które jeszcze się uczy, napisz, proszę w jakiej szkole / uczelni uczy się obecnie siostra / brat:

Rodzeństwo [wpisz, poniżej rodzeństwo, tzn. siostra / brat]	Rodzaj szkoły / uczelni
	
	
	
	

METRYCZKA

M1. Proszę, podaj swój wiek (w latach):

M2. Proszę zaznaczyć swoją płeć:

kobieta	1
mężczyzna	2

M3. Proszę zaznaczyć rodzaj miejscowości, w jakiej mieszkasz i wpisz jej nazwę:

Miasto – <i>podaj, proszę nazwę miasta:</i>	1
Wieś – <i>podaj, proszę nazwę wsi:</i>	2

M5. Zaznacz, proszę, wielkość miejscowości, w której mieszkasz:

Wieś	1
Miasto do 10 tys.	2
Miasto 10-20 tys.	3
Miasto 20-50 tys.	4
Miasto 50-100 tys.	5
Miasto 100-200 tys..	6
Miasto 200-500 tys.	7

M6. Dochód netto Twoich rodziców:

Do 1000 zł	1
1001-1200 zł	2
1201-1600 zł	3
1601-2000 zł	4
2001-3000 zł	5
3001-5000 zł	6
5000-7000 zł	7
Powyżej 7000 zł	8

SERDECZNIE DZIĘKUJEMY ZA POŚWIĘCONY CZAS.

**JESZCZE RAZ ZAPEWNIAMY, ŻE WSZYSTKIE INFORMACJE, KTÓRYCH UDZIELIŁEŚ(-AŚ),
WYKORZYSTANE BĘDĄ JEDYNIEM W ZBIORCZYCH OPRACOWANIACH STATYSTYCZNYCH.**

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego - część humanistyczna - 2009r.	5
Wykres 2 Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego - część matematyczno-przyrodnicza - 2009r.	6
Wykres 3 Średnie wyniki punktowe z części humanistycznej; lata 2007-2009.....	9
Wykres 4 Średnie wyniki punktowe z części matematyczno-przyrodniczej; lata 2007-2009.....	9
Wykres 5. Struktura respondentów - wiek.....	28
Wykres 6. Struktura respondentów - płeć.....	29
Wykres 7 Struktura respondentów – wielkość miejscowości zamieszkania.....	29
Wykres 8. Struktura respondentów – dochody rodziców.....	30
Wykres 9 Poszukiwanie informacji na temat edukacji w mieście i powiecie przez gimnazjalistów; N=1035.....	31
Wykres 10 Poszukiwanie informacji na temat edukacji w mieście i powiecie przez gimnazjalistów (w podziale na płeć).....	32
Wykres 11 Poszukiwanie przez gimnazjalistów informacji na temat edukacji w mieście i powiecie (w podziale na miejsce zamieszkania).....	33
Wykres 12 Szkoła średnia preferowana przez gimnazjalistów; N=1035.....	34
Wykres 13. Szkoła średnia preferowana przez gimnazjalistów w pierwszej kolejności (w podziale na płeć).....	35
Wykres 14. Szkoła średnia preferowana przez gimnazjalistów w pierwszej kolejności (w podziale na miejsce zamieszkania).....	36
Wykres 15 Szkoła średnia preferowana przez gimnazjalistów w pierwszej kolejności (w podziale na typ szkoły: publiczna vs niepubliczna).....	37
Wykres 16 Preferowany profil kształcenia w szkole średniej (podstawa: gimnazjaliści, którzy wskazali profil kształcenia w wybranej szkole (N=627).....	38
Wykres 17 Powody wyboru typu szkoły ponadgimnazjalnej; N=1035.....	39
Wykres 18 Osoby, które doradzały w wyborze szkoły ponadgimnazjalnej; N=1035.....	40
Wykres 19 Osoby, które doradzały w wyborze szkoły ponadgimnazjalnej (w podziale na płeć gimnazjalisty).....	41
Wykres 20 Osoba mająca największy wpływ na wybór rodzaju szkoły; N=1035.....	42
Wykres 21 Moment podjęcia decyzji dotyczącej wyboru szkoły ponadgimnazjalnej; N=1035.....	43
Wykres 22 Opinie gimnazjalistów na temat liczby i rodzaju szkół ponadgimnazjalnych w ich miejscowości / okolicy; N=1035.....	44
Wykres 23 Opinie gimnazjalistów na temat liczby i rodzaju szkół ponadgimnazjalnych w ich miejscowości / okolicy (w podziale na płeć).....	45
Wykres 24 Opinie gimnazjalistów na temat liczby i rodzaju szkół ponadgimnazjalnych w ich miejscowości / okolicy.....	46
Wykres 25 Lokalizacja szkoły, w której zamierza uczyć się gimnazjalista; N=1035.....	46
Wykres 26 Odległość przyszłej szkoły od miejsca zamieszkania gimnazjalisty.....	46
Wykres 27 Lokalizacja szkoły, w której zamierza uczyć się gimnazjalista (w podziale na miejsce zamieszkania).....	47
Wykres 28 Plany dotyczące kontynuacji nauki na studiach; N=1035.....	48
Wykres 29 Plany dotyczące kontynuacji nauki na studiach (w podziale na miejsce zamieszkania.....	49
Wykres 30 Plany dotyczące kontynuacji nauki na studiach (w podziale na płeć).....	49
Wykres 31 Plany dotyczące kontynuacji nauki na studiach (w podziale na typ szkoły: publiczna vs niepubliczna).....	49
Wykres 32. Wartości ważne dla gimnazjalistów.....	50
Wykres 33. Miara sukces zawodowego.....	52
Wykres 34. Miara sukces osobistego.....	53
Wykres 35. Wpływ edukacji na osiągnięcie sukcesu zawodowego.....	54
Wykres 36. Znaczenie szkoły i nauki.....	55
Wykres 37. Relacje z nauczycielami.....	56
Wykres 38. Plany dalszego kształcenia w zależności od wykształcenia mamy.....	57
Wykres 39. Plany dalszego kształcenia w zależności od wykształcenia taty.....	58
Wykres 40. Plany podjęcia studiów w zależności od wykształcenia mamy.....	59
Wykres 41. Plany podjęcia studiów w zależności od wykształcenia taty.....	59
Wykres 42. Dokonany wybór zawodu.....	60

Wykres 43. Planowana praca w sektorach gospodarki państwowym /prywatnym w grupach o różnych poziomach dochodów w rodzinie	61
Wykres 44. Czynniki decydujące o wyborze przyszłego zawodu	62
Wykres 45. Oczekiwane miejsce pracy	63
Wykres 46. Oczekiwane miejsce pracy a aktualne miejsce zamieszkania	65
Wykres 47. Realne miejsce pracy a aktualne miejsce zamieszkania	66
Wykres 48. Firmy lub instytucje w miejscowości lub regionie, w których został(a)by przyjęty w podziale na miejscowość zamieszkania	67
Wykres 49. Możliwość znalezienia pracy w miejscowości zamieszkania	67
Wykres 50. Korzystanie z poradnictwa zawodowego	68
Wykres 51. Powody niekorzystania z poradnictwa zawodowego	69
Wykres 52. Kto doradzał?	69
Wykres 53. Ocena porad udzielanych przez doradców zawodowych	70
Wykres 54. Poziom znajomości języków obcych	71
Wykres 55. Brak znajomości jakiegokolwiek języka obcego lub znajomość na poziomie podstawowym	72
Wykres 56. Znajomość przynajmniej jednego języka obcego na poziomie zaawansowanym lub biegłym	73
Wykres 57. Uczęszczanie na zajęcia pozaszkolne (kursy / dodatkowe lekcje); N=1035	73
Wykres 58. Uczęszczanie na zajęcia pozaszkolne (w podziale na płeć oraz miejsce zamieszkania)	74
Wykres 59. Rodzaje zajęć pozaszkolnych, na jakie uczęszczają gimnazjaliści	74
Wykres 60. Rodzaje zajęć pozaszkolnych, na jakie uczęszczają gimnazjaliści w podziale na płeć	75
Wykres 61. Częstotliwość uczęszczania na zajęcia pozaszkolne	76
Wykres 62. Częstotliwość korzystania z komputera; N=1035	77
Wykres 63. Częstotliwość korzystania z internetu; N=1035	78
Wykres 64. Planowana praca w branżach	79
Wykres 65. Firmy lub instytucje w miejscowości lub regionie, w których chciał(a)by pracować	81
Wykres 66. Znane formy zatrudnienia	81
Wykres 67. Preferowane i niechciane formy zatrudnienia wśród gimnazjalistów znających daną formę	82
Wykres 68. Preferowane cechy pracodawcy	83
Wykres 69. Lokalizacja szkoły – wielkość miejscowości	87
Wykres 70. Rodzaj szkoły	87

SPIS TABEL

Tabela 1. Średnie wyniki punktowe uzyskane przez uczniów za cały egzamin - z części humanistycznej oraz matematyczno-przyrodniczej	6
Tabela 2. Średnie wyniki punktowe z egzaminu gimnazjalnego w powiatach województwa zachodniopomorskiego w 2009r.	8
Tabela 3. Średnie wyniki punktowe uzyskane przez szkoły województwa zachodniopomorskiego w latach 2002-2009	8
Tabela 4. Dane na temat bezrobocia oraz gospodarki województwa zachodniopomorskiego oraz jego powiatów	11
Tabela 5. Bezrobotni w powiatach województwa zachodniopomorskiego według przyczyn braku pracy oraz miejsca zamieszkania	14
Tabela 6. Liczba bezrobotnych w zachodniopomorskim z uwzględnieniem bezrobotnych z najmłodszych kategorii wiekowych	16
Tabela 7. Bezrobotni w poszczególnych powiatach zachodniopomorskiego według poziomu wykształcenia	17
Tabela 8. Miejsce pracy - miasto	63
Tabela 9. Miejsce pracy – kraj	64
Tabela 10. Ocena porad udzielanych przez doradców zawodowych	70
Tabela 11. Zawód preferowany przez gimnazjalistę; N=1035	80
Tabela 12. Lokalizacja szkoły – powiat	86

BIBLIOGRAFIA

- 1) Analiza sytuacji bezrobotnych w powiatach województwa zachodniopomorskiego / strona Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie: <http://www.wup.pl>
- 2) Bezrobocie rejestrowane I kwartał 2009r. Informacje i opracowania statystyczne / strona GUS: <http://www.stat.gov.pl>
- 3) Bezrobocie w województwie zachodniopomorskim w 2008r. / strona GUS: <http://www.stat.gov.pl>
- 4) GUS - Bank Danych Regionalnych/ strona GUS: <http://www.stat.gov.pl>
- 5) Plany i preferencje zawodowe gimnazjalistów **2007r** / Zachodniopomorskie obserwatorium rynku pracy / strona Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie: <http://www.wup.pl>
- 6) Plany i preferencje zawodowe gimnazjalistów **2008r** / Zachodniopomorskie obserwatorium rynku pracy / strona Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie: <http://www.wup.pl>
- 7) Portal Publicznych Służb Zatrudnienia/ strona GUS: <http://www.stat.gov.pl>
- 8) Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie zachodniopomorskim w I półroczu 2008r. / <http://www.wup.pl>
- 9) Raport z egzaminu gimnazjalnego w województwie zachodniopomorskim w 2009r. / <http://www.kuratorium.szczecin.pl>
- 10) Rynek pracy i gospodarka województwa zachodniopomorskiego / Zachodniopomorskie obserwatorium rynku pracy / <http://www.wup.pl>
- 11) Sprawozdanie GUS, MPiPS-01 oraz Sprawozdanie GUS, MPiPS-01-Załącznik 1 / <http://www.stat.gov.pl>
- 12) Stan i prognoza rozwoju gospodarczego województwa zachodniopomorskiego/ strona Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie: <http://www.wup.pl>.
- 13) www.charaktery.pl
- 14) www.metropraca.pl